

การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

โดย
นายธาวิต เกิดศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคีตวิจัยและพัฒนา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคีตวิจัยและพัฒนา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE INSTRUCTION OF JAZZ SAXOPHONE IMPROVISATION SKILL FOR
UNDERGRADUATE STUDENTS

By
Mr. Thawatit KERDSRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Music Music Research and Development

Academic Year 2025

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับ ปริญญาบัณฑิต
โดย	นายธวาทิต เกิดศรี
สาขาวิชา	สังคมวิจัยและพัฒนา แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรภร พลิตากุล

คณะกรรมการคณาจารย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรคณาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร

.....	คณบดีคณาจารย์คณาจารย์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิชัย เลิศสถากิจ)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรภร พลิตากุล)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. ปองภพ สุกิตติวงศ์)	

641020007 : สังคีตวิจัยและพัฒนา แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : การเรียนการสอน, การอิมโพรไวส์, ปริญญาบัณฑิต

นาย ธวาทิต เกิดศรี: การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรภร ผลิตากุล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 3 คน 2) อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส จำนวน 3 คน และ 3) ผู้เรียนในระดับปริญญาตรีเครื่องมือแซกโซโฟนแจ๊ส จำนวน 3 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการเรียนการสอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม 2) ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาบัณฑิต 3) เนื้อหาสาระประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหาสาระ การจัดลำดับเนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอนประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล

2. แนวทางการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอนควรมีความรู้ด้านการสอน ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน และคุณธรรมของผู้สอน 2) ผู้เรียนเกิดความรู้ มีทักษะการปฏิบัติและการทำงาน และเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต 3) เนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และความซาบซึ้งทางดนตรี และ 4) การเรียนการสอนแบ่งออกเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล

641020007 : Major Music Research and Development

Keyword : Instruction, Improvisation, Undergraduate

Mr. Thawatit KERDSRI : THE INSTRUCTION OF JAZZ SAXOPHONE IMPROVISATION SKILL FOR UNDERGRADUATE STUDENTS Thesis advisor : Assistant Professor Pattaraporn Plitakul, Ph.D.

This research aims to: 1) examine the teaching and learning conditions of jazz saxophone improvisation skills, and 2) propose instructional elements for teaching these skills to undergraduate students. This study employed a qualitative research design, using purposive sampling to select informants. The participants were organized into three groups, each consisting of three individuals: program faculty members, jazz saxophone performance instructors, and undergraduate students majoring in jazz saxophone. Data were collected through interviews and classroom observations, and subsequently analyzed using inductive methods.

The results of this research are as follows:

1. The teaching and learning of jazz saxophone improvisation skills are influenced by four key components: 1) instructors' knowledge, skills, and professional ethics; 2) learners' knowledge, skills, ethics, and personal attributes in line with undergraduate learning outcomes; 3) the content, including objectives, material selection, and sequencing; and 4) the teaching process, encompassing instructional activities, learning resources, and assessment methods.

2. The guidelines for teaching jazz saxophone improvisation skills consist of four components: (1) instructors' teaching knowledge, practical and improvisational saxophone skills, and professional ethics; (2) learners' acquisition of knowledge, practical and performance skills, and positive attitudes for personal development; (3) content, including theoretical knowledge of improvisation, saxophone performance skills, and Musical appreciation; and (4) teaching and learning processes, encompassing instructional activities, learning materials, and assessment methods. These components are interrelated among instructors, learners, and content, forming a framework that supports the effective achievement of learning outcomes.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ได้รับความกรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดี จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภร พลิตากุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ให้ คำปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ปองภพ สุกิตติวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในการตรวจสอบความ สอดคล้องของเนื้อหา ให้คำแนะนำ รวมถึงแนวคิดและมุมมองใหม่ ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ธนรัตน์ ไชยชนะ อาจารย์ ดร.ณัฐพล ดีคำ และ อาจารย์ ดร.นिति จันทรชมเชย ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูล อาจารย์และนักศึกษาทุกท่านในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อวงการการศึกษา และผู้ที่นำเอาไปใช้ในการศึกษาต่อไป

ขอขอบคุณ คุณปัทมพร ใจห้าว เจ้าหน้าที่ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และการ ประสานงาน ดำเนินการและอำนวยความสะดวก รวมถึงการช่วยเหลือต่าง ๆ ในการทำ วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณสุพัช ทองฉวี เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุด คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในด้านงานบริการสืบค้นหาข้อมูล การหีบยืมหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการสนับสนุนทุนการศึกษา และ สนับสนุนทุนในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ ครอบครัว นายธานี เกิดศรี บิดา และ นางภริมา เกิดศรี มารดา ของ ผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและเป็นกำลังใจตลอดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาแก่ผู้วิจัยจน สำเร็จการศึกษาไปได้ด้วยดี

ธาวาทิต เกิดศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตงานวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. การอิมโพรไวส์ และดนตรีแจ๊ส.....	7
1.1 ความหมายของการอิมโพรไวส์.....	7
1.2 องค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส.....	8
1.3 พัฒนาการของการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส.....	16
1.4 หลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์.....	19
1.5 แนวคิดการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส.....	20
2. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน.....	22

2.1 ความหมายของการเรียนการสอน	22
2.2 องค์ประกอบของการเรียนการสอน	23
2.3 ลักษณะของผู้สอน	27
2.4 ลักษณะของผู้เรียน	30
2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้.....	31
2.6 การจัดการเรียนการสอน	35
2.7 วิธีการสอน.....	38
3. หลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิต	40
3.1 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ.....	40
3.2 การเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในประเทศไทย.....	42
3.3 หลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย.....	44
4. การศึกษา 4.0.....	46
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	49
5.1 การประเมินทักษะดนตรี.....	50
5.2 การประเมินตามสภาพจริง	51
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
6.1 งานวิจัยด้านดนตรีแจ๊ส.....	52
6.2 งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	54
6.3 งานวิจัยด้านทักษะการทำงาน	54
7. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
1. วิจัยเชิงคุณภาพ.....	56
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	57
2.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	57

2.2 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล	58
2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
2.4 การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	59
2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
2.7 การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล.....	63
ส่วนที่ 2 สภาพการเรียนรู้การสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส.....	65
ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญา บัณฑิต	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	130
รายการอ้างอิง.....	132
ภาคผนวก	137
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 อาปาจิไอในคอร์ส	15
ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางการศึกษา.....	26
ตารางที่ 3 สั้เคราะห์ห้องค์ประกอบการเรียนการสอน.....	27
ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านตามคุณวุฒิระดับปริญญาบัณฑิต	42
ตารางที่ 5 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล	63
ตารางที่ 6 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลผู้สอน	74
ตารางที่ 7 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน.....	83
ตารางที่ 8 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสาระ.....	91
ตารางที่ 9 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนการสอน.....	102
ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต.....	103
ตารางที่ 11 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านผู้สอน	106
ตารางที่ 12 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านผู้เรียน.....	108
ตารางที่ 13 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระ.....	111
ตารางที่ 14 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอน.....	115
ตารางที่ 15 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต	116
ตารางที่ 16 ตารางเปรียบเทียบการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลและส่วนที่ผู้วิจัยนำเสนอ.....	119

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การบรรเลงโน้ตเชบ็ต 1 ชั้น	9
ภาพที่ 2 การบรรเลงโน้ตเชบ็ต 2 ชั้น	9
ภาพที่ 3 การบรรเลงโน้ต 3 พยางค์.....	9
ภาพที่ 4 การวางแผนเสียงประสานที่ตัดโน้ตพื้นต้นของคอร์ด F Major9	10
ภาพที่ 5 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 6 F Major6 และ F minor6	10
ภาพที่ 6 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 7	10
ภาพที่ 7 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 9	11
ภาพที่ 8 คอร์ดที่มีลักษณะ b9 และ #9	11
ภาพที่ 9 คอร์ดที่มีลักษณะ #11	11
ภาพที่ 10 คอร์ดที่มีโน้ตลำดับ 13	12
ภาพที่ 11 ไกด์โทน แสดงการเคลื่อนที่ของคอร์ดระหว่างโน้ตลำดับที่ 3 และลำดับที่ 7	14
ภาพที่ 12 การใช้อาปาจิโอในการอิมโพรไวส์.....	15
ภาพที่ 13 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ดนตรีเปรียบเสมือนภาษาและวัฒนธรรมของมนุษย์ที่สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจทุกเชื้อชาติ ทุกชนเผ่าต่างมีดนตรีประจำถิ่นฐานเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ ศิลปะการดนตรีที่เรียกว่า “แจ๊ส” (Jazz) ถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา จากชาวแอฟริกัน-อเมริกัน ผิดำ ในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 19 ถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 20 (วุฒิชัย เลิศสถากิจ, 2557) โดยการผสมผสานและหลอมรวมทางวัฒนธรรมดนตรียุโรปของกลุ่มคนผิวขาวที่อพยพมาอาศัยในอเมริกาเข้ากับดนตรีดั้งเดิมชนเผ่าแอฟริกาของกลุ่มคนผิวสีที่ถูกต้อนเข้ามาใช้แรงงานเป็นทาส ที่เล่นดนตรีเพื่อระบายความเครียดและความเหน็ดเหนื่อยจากการถูกกดขี่ใช้แรงงาน เพียงช่วงเวลาไม่ถึงศตวรรษดนตรีแจ๊สได้พัฒนาต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่ง ผู้คนต่างนิยมในดนตรีแขนงนี้เป็นดนตรีที่เปิดกว้างสำหรับผู้ฟัง บรรเลงประกอบการเต้นรำในยุคสวิง พัฒนาสู่ยุคบีบ๊อบแจ๊ส คูลแจ๊ส ฟิวชันแจ๊ส และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทำให้ดนตรีแจ๊สได้รับความนิยมไปทั่วโลกทั้งทางด้านสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรม (อนันต์ ลือประดิษฐ์, 2545) ดนตรีแจ๊สเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางดนตรีต่อผู้ฟัง มีการผสมผสานจังหวะใหม่ ๆ รวมถึงการนำทฤษฎีดนตรีตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน ผ่านกระบวนการหล่อหลอมในระยะเวลาดังกล่าวหนึ่งจนเกิดขึ้นเป็นเอกภาพทางดนตรี มีลักษณะเฉพาะทางด้านจังหวะความเป็นปัจเจกของนักดนตรี และการปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างนักดนตรีด้วยกันและนักดนตรีกับผู้ฟัง (Martin & Waters, 2015) ดนตรีแจ๊สมีลักษณะเด่น คือ การสร้างสรรค์ทำนองการอิมโพรไวส์ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายของการอิมโพรไวส์ว่า เป็นการสร้างสรรค์การบรรเลงอย่างฉับพลันโดยไม่มีการเตรียมล่วงหน้า มีกฎเกณฑ์และข้อตกลงเพื่อเกิดการอิมโพรไวส์ที่สมบูรณ์ (Berkowitz, 2010; Berliner, 1994; Kania, 2011; Nettl, 2001; ธีรัช เล่าห์วีระพานิช, 2564)

แซกโซโฟนมีบทบาทสำคัญในยุคบีบ๊อบเป็นยุคสมัยที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส เกิดการพัฒนาแนวทางการบรรเลงการอิมโพรไวส์จากกลุ่มนักดนตรีแจ๊สที่นำกระแสความนิยมในงานศิลปะสมัยใหม่ (Modernism) ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1900 จนถึงช่วงต้นปี ค.ศ. 2000 มาพัฒนารูปแบบของการบรรเลงดนตรีแจ๊สให้มีการอิมโพรไวส์ที่ชัดเจนและโดดเด่น ซึ่งเกิดจากการร่วมบรรเลงด้วยกันหลังจากที่เลิกงานในคลับเต้นรำ (Afterhours jam sessions) ของนักดนตรีที่มาจากวงบิกแบนด์ มีลักษณะการบรรเลงอิมโพรไวส์ในทำนองที่รวดเร็ว นักดนตรีจะต้องมีการฝึกฝนทักษะการอิมโพรไวส์อย่างชำนาญ (Gioia, 2011)

ดนตรีแจ๊สได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 โดยวง “เรนโบว์” ก่อตั้งโดย หลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้คนที่ชอบในการฟังเพลงและการเต้นรำในเปียร์ฮอลล์ มีการ ฟังเพลงจากแผ่นเสียงของศิลปินแจ๊สผ่านบทเพลงแจ๊สมาตรฐานตามความนิยมในเวลานั้น เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดระหว่างนักดนตรีที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการใช้แนวคิดจาก การบรรเลงเพลงต้นฉบับและการบรรเลงอิมโพรไวส์จากศิลปินแจ๊สที่มีชื่อเสียง (ณัฐชยา นัจจนาวากุล, 2555) ในเวลาต่อมาเกิดการจัดการเรียนการสอนและได้พัฒนาหลักสูตรวิชาดนตรีแจ๊สโดยวิทยาลัยดุริ ยาศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2541 ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเนื้อหาสาระดนตรี ของหลักสูตรวิชาดนตรีแจ๊สนั้นจะครอบคลุมในส่วนของปฏิบัติเครื่องดนตรี การรวมวงทั้งวงเล็ก และวงใหญ่ การเรียนโสตทักษะ ประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส การประพันธ์เพลงแจ๊ส และทฤษฎีดนตรี แจ๊ส และในช่วงเวลาต่อมาจึงพบว่ามหาวิทยาลัยอีกหลายแห่งได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยเพิ่มกลุ่มวิชา ดนตรีแจ๊สและแขนงดนตรีแจ๊สเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัย รามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเนื้อหาสาระดนตรีของ หลักสูตรเปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส เช่น วิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส วิชาหลักการอิมโพรไวส์ เป็นต้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญแก่ผู้เรียนได้นำความรู้ไปต่อยอดและการประกอบอาชีพในอนาคต (กมลธรรม เกื้อบุตร, 2564)

การจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในประเทศไทยมีรูปแบบเนื้อหาหลักสูตรของตะวันตกมา ปรับใช้โดยประกอบด้วย รายวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส (Jazz Theory) วิชาหลักการอิมโพรไวส์แจ๊ส (Jazz Improvisation) วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก (Major Instrument) และ วิชารวมวงแจ๊ส (Jazz Ensemble) (กิตติธัช สำเภาทอง, 2555) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะ เช่น การฟัง การร้อง การปฏิบัติ เครื่องดนตรี เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ด้าน บทเพลงแจ๊ส ทฤษฎี รวมถึงประวัติศาสตร์ที่เป็น ส่วนสำคัญและเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของดนตรีแจ๊สเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการพัฒนา ทักษะ โดยโครงสร้างของหลักสูตรวิชาดนตรีแจ๊สของแต่ละมหาวิทยาลัยถูกจัดทำขึ้นภายใต้กรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Program Learning Outcomes) เพื่อประกันคุณภาพ ในกระบวนการผลิตบัณฑิตโดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้ 2. ทักษะ 3. จริยธรรม และ 4. ลักษณะบุคคล (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิต คือ ครูผู้สอน ซึ่ง ผู้สอนนั้นทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่

กำหนดไว้ มีการจัดแผนการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางในกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงวิธีการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเป็นไปตามการวัดและประเมินผลของเนื้อหาสาระ อีกทั้งต้องเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์ แอ็กโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต เป็นการพัฒนาความรู้ในด้านทักษะเพื่อส่งเสริมความเป็นนักดนตรีแจ๊สของผู้เรียน หรือสามารถนำองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ได้ศึกษามานั้นไปประกอบอาชีพเป็นตามบริบทของตนเอง เช่น ครูสอนดนตรี นักประพันธ์เพลง และศิลปิน เป็นต้น การเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนกับการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพต่อสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาบัณฑิตเป็นการศึกษาระดับที่สาม (Tertiary Education) หรือ การศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education) ผู้เรียนจะเริ่มต้นเรียนรู้ในระดับนี้ ตั้งแต่อายุประมาณ 17-18 ปีเป็นต้นไป (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2562b) ซึ่งในช่วงวัยนี้เป็นระยะเวลาในการวางรากฐานชีวิต ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบกับการเรียนดนตรีอย่างจริงจังในฐานะวิชาชีพของตนเอง สามารถเรียนรู้และฝึกทักษะทางด้านดนตรีได้อย่างมีความหมาย (ณรุทธ์ สุทนต์, 2541) ผู้ที่เลือกเรียนดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิตจึงต้องมีความสามารถทักษะทางด้านดนตรีที่ดี มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาการที่โดดเด่นและสามารถปฏิบัติทักษะดนตรีได้อย่างสมบูรณ์

การศึกษางานวิจัยพบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สในประเทศไทย การศึกษาทำนองอิมโพรไวส์แอ็กโซโฟนในรูปแบบ “แจ๊สไทย” ของศิลปินชาวไทย (สมพงษ์ ทองคำ, 2544) การพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิสถาวิชาดนตรีแจ๊สระดับอุดมศึกษา (ศักดิ์ระพี รักตประจิด, 2558) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์และกระบวนการเรียนการสอนกีตาร์แจ๊ส (ปองภพ สุกิตติวงศ์, 2556; วิพุธ ตั้งแตง, 2562) เกณฑ์การประเมินทักษะการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส (ศิวกร หัตถกิจวิไล, 2562) รวมถึงงานวิจัยที่นำเสนอแนวทางจัดการเรียนรู้การอิมโพรไวส์แบบอิสระ (ฐาณิศร์ สีนธรัตน์, 2563) ที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น การศึกษาต่อในสาขาวิชาดนตรีแจ๊สเป็นที่นิยมจากผู้ที่สนใจ ซึ่งเห็นได้จากมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้จัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊ส แต่ปัจจุบันงานวิจัยในการศึกษาการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แอ็กโซโฟนแจ๊สยังมีจำนวนน้อยและยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ซึ่งงานวิจัยที่นำเสนอผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนการสอนทักษะอิมโพรไวส์แอ็กโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต จะเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แอ็กโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต อีกทั้งเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติทักษะการอิมโพรไวส์สำหรับนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส เพื่อให้มีความสอดคล้องตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

คำถามการวิจัย

- 1) สภาพการเรียนรู้การสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 2) องค์ประกอบการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต
- 2) เพื่อนำเสนอองค์ประกอบการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

ขอบเขตงานวิจัย

- 1) งานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาวิธีการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งมีองค์ประกอบการเรียนการสอนประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และการเรียนการสอน
- 2) งานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้
 - 2.1) อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน มีประสบการณ์ทางด้านการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊ส มีผลงานทางวิชาการ บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สหรือทักษะการอิมโพรไวส์ อย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง
 - 2.2) อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน สอนในมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการเรียนการสอนสาขาหรือวิชาเอกดนตรีแจ๊สในระดับปริญญาตรี เป็นอาจารย์ประจำมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 6 ปี และมีผลงานทางวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง
 - 2.3) ผู้เรียนในระดับปริญญาตรี เป็นผู้เรียนในชั้นเรียนของอาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล

นิยามศัพท์

1) ปริญญาบัณฑิต หมายถึง ระดับการศึกษาอยู่ในการอุดมศึกษา ต่อเนื่องมาจากชั้นมัธยมศึกษา ระดับคุณวุฒิปริญญาตรี (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2562) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผู้สอนและผู้เรียนที่ทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต หรือระดับคุณวุฒิปริญญาตรี

2) การอิมโพรไวส์ หมายถึง การสร้างสรรค์การบรรเลงที่เกิดจากผู้บรรเลงอย่างฉับพลันในระยะเวลาอันสั้นโดยไม่มีการตระเตรียมล่วงหน้า ซึ่งมีกฎเกณฑ์และข้อตกลงเพื่อให้เกิดการอิมโพรไวส์ที่สมบูรณ์ และมีลักษณะเฉพาะต่อภายใต้การบรรเลงดนตรีนั้น ๆ (Berkowitz, 2010; Berliner, 1994; Nettle, 2001; Kania, 2011; อีริช เลาห์วีระพานิช, 2564)

3) ผู้สอน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในเนื้อหาสาระ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Steiner, 1988; ทิศนา แคมมณี, 2564; สุพิน บุญชูวงศ์, 2543) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผู้สอน คือ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์สอนปฏิบัติ ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สและวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน เป็นผู้ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทักษะความสามารถและบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

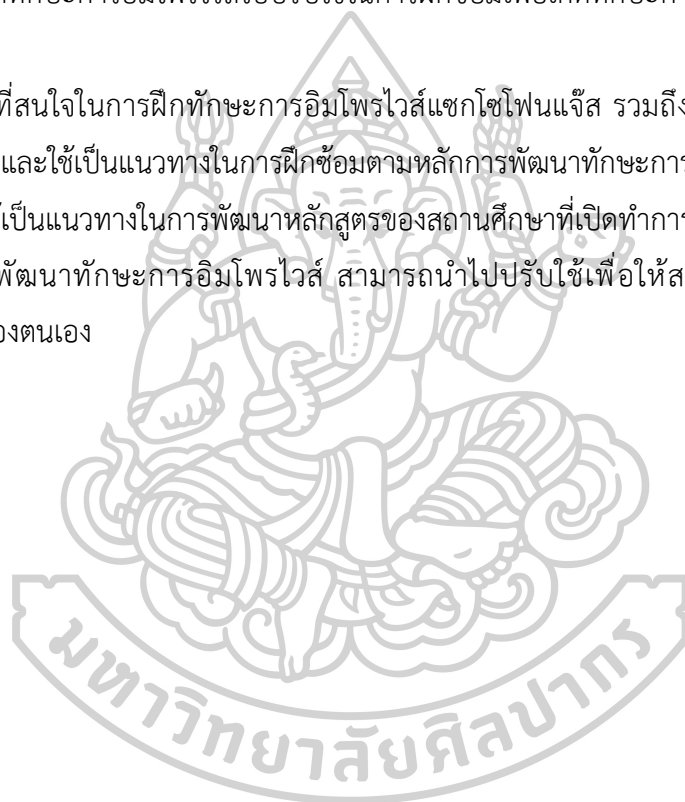
4) ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่หน้าที่รับการเรียนรู้จากผู้สอน มีความถนัดและความต้องการของสิ่งที่เรียนรู้ มีความพร้อมและความใส่ใจในการเรียนรู้จากคำแนะนำและประสบการณ์ของผู้สอน (Steiner, 1988; ทิศนา แคมมณี, 2564; สุพิน บุญชูวงศ์, 2543) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เรียน คือ ผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน ทำหน้าที่รับการเรียนรู้จากเนื้อหาสาระที่ผู้สอนนำมาถ่ายทอด มีความรู้ ความสามารถในการสิ่งที่จะเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต

5) เนื้อหาสาระ หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนจัดเตรียมและนำมาถ่ายทอดแก่ผู้เรียน มีการกำกวดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหาสาระ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (Steiner, 1988; ทิศนา แคมมณี, 2564; สุพิน บุญชูวงศ์, 2543; อภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) ในงานวิจัยนี้เนื้อหาสาระ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหาสาระ และการจัดลำดับเนื้อหาสาระ ให้มีความเหมาะสมกับขอบเขตและช่วงวัยของผู้เรียน

6) การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนอย่างตั้งใจ (ทิศนา แคมมณี, 2564; ประสาท เนื่องเฉลิม, 2563; สุพิน บุญชูวงศ์, 2543) ในงานวิจัยนี้การเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรม สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผู้สอนที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต ได้ทราบถึงเนื้อหาสาระของรายวิชาที่พัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติแซกโซโฟนแจ๊ส และสามารถนำไปปรับใช้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่น เช่น ทรัมเปต และทรอมโบน เป็นต้น
- 2) ผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1-4 ที่ปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ แนวคิดในการบรรเลง เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง
- 3) ผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1-4 ที่ปฏิบัติเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ สามารถนำแนวทางการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ไปปรับใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อเกิดทักษะการอิมโพรไวส์ที่เหมาะสมกับตนเอง
- 4) ผู้ที่สนใจในการฝึกทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส รวมถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ สามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการฝึกซ้อมตามหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์
- 5) ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน แจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาอธิบายในเชิง ทฤษฎีที่สอดคล้องกับการวิจัย ดังนั้นในส่วนนี้ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ แบ่งออกเป็น 7 ข้อ ดังนี้

- 1) ดนตรีแจ๊ส และการอิมโพรไวส์
- 2) องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน
- 3) หลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิต
- 4) การศึกษา 4.0
- 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 7) กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การอิมโพรไวส์ และดนตรีแจ๊ส

ดนตรีแจ๊สถือกำเนิดจากการหลอมรวมทางวัฒนธรรมดนตรีของทาสแอฟริกันและอเมริกันผิว ดำ ผสมผสานกับวัฒนธรรมทางดนตรีของชาวยุโรป ในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 19 ถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งมีลักษณะการบรรเลงที่เป็นเอกลักษณ์ คือ การอิมโพรไวส์ และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เกิดการศึกษาดนตรีแจ๊สในเชิงประวัติศาสตร์และศึกษาการอิมโพรไวส์ของ ศิลปินแจ๊สในแต่ละยุคสมัย ทำให้ดนตรีแจ๊สเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษา และจัดทำขึ้นเป็นการเรียน การสอนอย่างแพร่หลาย

1.1 ความหมายของการอิมโพรไวส์

การอิมโพรไวส์ได้ถูกจำกัดความหมายไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอความหมาย ของการอิมโพรไวส์จากนักดนตรีและนักวิชาการโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พอล เบอร์ลินเนอร์ Berliner (1994) ได้อธิบายความหมายของการอิมโพรไวส์ คือ การเรียง เรียงไปพร้อมกับการแสดงสด เป็นศิลปะการแสดงออกทางดนตรีอย่างเป็นธรรมชาติทันทีโดยไม่ต้อง เตรียมการใด ๆ เหมือนกับการบรรเลงจากตามโน้ตเพลงของนักประพันธ์ ไม่มีวาทกรรมในการอำนวย เพลง ผู้บรรเลงจะต้องแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

บรูโน เนทท์ Nettl (2001) ได้อธิบายความหมายของการอิมโพรไวส์ว่า การอิมโพรไวส์เป็นการสร้างสรรค์ทางดนตรีจากนักดนตรีขณะบรรเลง เป็นการประพันธ์ขึ้นอย่างฉับพลัน หรือเป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมทางด้านดนตรีให้มีความแปลกใหม่ขึ้น แต่การอิมโพรไวส์จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สถานที่ เวลา ซึ่งจะมีกฎเกณฑ์และข้อตกลงของการอิมโพรไวส์ตามแนวดนตรีที่แตกต่างกัน

แอรอน เบอริควิทซ์ Berkowitz (2010) ได้อธิบายความหมายของการอิมโพรไวส์ว่า การอิมโพรไวส์เป็นการบรรเลงดนตรีจากการสร้างสรรค์อย่างฉับพลัน เพื่อให้การอิมโพรไวส์เกิดความสมบูรณ์ จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงในการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้

แอนดรูว์ เคเนีย Kania (2011) ได้อธิบายความหมายของการอิมโพรไวส์ คือ การแสดงดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการตัดสินใจของผู้บรรเลงที่มีต่อเหตุการณ์ขณะนั้น โดยเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

ธีรัช เล่าห์วีระพานิช (2564) ได้อธิบายความหมายของการอิมโพรไวส์ คือ การด้นสด การแสดงคีตปฏิภาณ การประพันธ์ทำนองขึ้นอย่างฉับพลัน โดยไม่มีการเตรียมล่วงหน้า

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า การอิมโพรไวส์คือการสร้างสรรค์การบรรเลงที่เกิดจากผู้บรรเลงอย่างฉับพลันในระยะเวลาอันสั้นโดยไม่มีการเตรียมล่วงหน้า ซึ่งมีกฎเกณฑ์และข้อตกลงเพื่อให้เกิดการอิมโพรไวส์ที่สมบูรณ์ และมีลักษณะเฉพาะต่อภายใต้การบรรเลงดนตรีนั้น ๆ

1.2 องค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส

ดนตรีแจ๊สได้รับความนิยมทางด้านสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรม มีลักษณะเฉพาะรวมถึงการนำทฤษฎีดนตรีตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จังหวะ

ดนตรีแจ๊สมีความโดดเด่นในการบรรเลงโดยนิยมใช้จังหวะซัด (Syncopation) เน้นการบรรเลงในจังหวะที่ไม่เป็นปกติ คือ การบรรเลงในจังหวะยก (Upbeat) ไม่เน้นการบรรเลงที่จังหวะตก (Downbeat) จนเกิดขึ้นเป็นรูปแบบในจังหวะที่เรียกว่า สวิง (Swing) เกิดพัฒนาการจนเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีแจ๊สจนในปี ค.ศ. 1930 – 1940 แต่อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถอธิบายรูปแบบของจังหวะสวิงได้อย่างชัดเจน เพราะเป็นลักษณะการบรรเลงจังหวะแกว่ง ไม่ตรงตามจังหวะให้ความรู้สึกหน่วงและโยน ค่าความยาวของโน้ตมีความยืดหยุ่นโดยมีพื้นฐานจาก ชัฟเฟิลโน้ต (Shuffle Note) หรือให้ความรู้สึกคล้ายกับโน้ตเซ็ปต์ 1 ชั้น 3 พยางค์ (Triplet Note) ไม่มีรูปแบบถูกต้องตายตัวขึ้นอยู่กับผู้บรรเลงแสดงความรู้สึกในขณะบรรเลงที่แตกต่างกันออกไป (Dunscomb & Hill, 2002; ธีรัช เล่าห์วีระพานิช, 2564; วุฒิชัย เลิศสถากิจ, 2557)

ภาพที่ 1 การบรรเลงโน้ตเซปต์ 1 ชั้น

ภาพที่ 2 การบรรเลงโน้ตเซปต์ 2 ชั้น

ภาพที่ 3 การบรรเลงโน้ต 3 พยางค์

จังหวะสวิงจะเน้นการบรรเลงโน้ตในจังหวะยก ซึ่งเป็นถือเป็นธรรมชาติของการบรรเลงดนตรีแจ๊สเพราะฉะนั้นในการบันทึกโน้ตสามารถบันทึกเป็นโน้ตเซปต์ 1 ชั้น (straight eighth note) ดังภาพที่ 1 โดยไม่จำเป็นต้องบันทึกในลักษณะโน้ตเซปต์ 2 ชั้น หรือโน้ต 3 พยางค์ เพื่อสะดวกในการบันทึกและการอ่านโน้ตเพลงในรูปแบบจังหวะสวิง

2. สำเนียง

บ่งบอกความเป็นเฉพาะของตัวนักดนตรีแจ๊ส ไม่ได้มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์มาตรฐานว่าจะต้องเป็นลักษณะโทนเสียงอย่างไร เป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้ฟังให้สนใจในดนตรีแจ๊ส บางครั้งมีการบรรเลงโน้ตที่ผิดเพี้ยนไปจากเสียงมาตรฐานทั้งเพี้ยนต่ำและเพี้ยนสูงจึงถูกเรียกว่า บลูส์โน้ต ต้นแบบที่ดีของสำเนียงดนตรีแจ๊สที่เหมาะสมจะเอาเป็นแบบอย่างคือเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เพราะเครื่องดนตรีประเภทนี้เป็นเครื่องดนตรีชนิดแรก ๆ ที่มีการบรรเลงโดยการอิมโพรไวส์ มีลักษณะการบรรเลงแบบต่อเนื่องที่เรียกว่า เลกาโต (Legato) ซึ่งเป็นลักษณะการบรรเลงที่เป็นพื้นฐานของสำเนียงดนตรีแจ๊ส รวมถึงลักษณะการบรรเลงสำเนียงอื่น เช่น ดนตรีแจ๊สในรูปแบบสำเนียงบีบ๊อบ ที่บรรเลงทำนองจบของบทเพลงที่สลับกันของ เสียงสูง 1 เสียง และเสียงต่ำ 1 เสียง จึงเกิดเป็นสำเนียงของดนตรีแจ๊สที่เป็นเอกลักษณ์ที่แบ่งเป็นยุคหรือดนตรีแจ๊สในรูปแบบต่าง ๆ

3. เสียงประสาน

ดนตรีแจ๊สจะใช้ทฤษฎีเดียวกับดนตรีตะวันตก นักดนตรีหรือนักประพันธ์นำเอาทฤษฎีดนตรีตะวันตกมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ง่ายต่อการอธิบาย จึงเกิดเป็นเอกลักษณ์และเหมาะสมกับวิธีการบรรเลง ดนตรีแจ๊สจะใช้คอร์ด คือ เสียงตั้งแต่ 3 - 7 เสียง เกิดเป็นคอร์ดที่ให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันในแต่ละประเภท สามารถบรรเลงในรูปแบบของการพลิกกลับ (Inversion) ยังคงโน้ตพื้นฐานคือโน้ตตัวแรกที่เรียกว่า รุท (Root) และคอร์ดที่ตัดโน้ตที่เป็นตัวพื้นฐานออก ซึ่งจะใช้น้ตตัวที่ 3, 5, 7, 9 เป็นต้น เรียกเสียงประสานลักษณะนี้ว่า Rootless Chord Voicings ขึ้นอยู่กับการวางแผนเสียง (Voicing) ให้สอดคล้องกับแนวทำนองเพื่อให้มีความไพเราะยิ่งขึ้นเป็นที่นิยมในการบรรเลงดนตรีแจ๊ส โดยเครื่องดนตรีหลักที่ทำหน้าที่บรรเลงเสียงประสานอยู่บนการดำเนินคอร์ดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

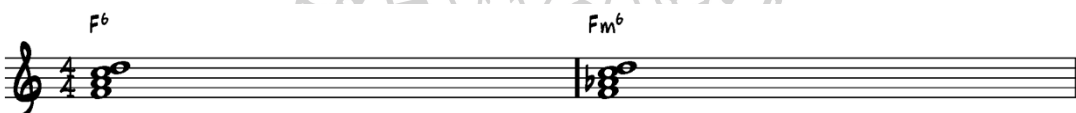
เปียโน กีตาร์ เรียกการบรรเลงนี้ว่า การคอมพิง (Comping) เป็นการบรรเลงประกอบผู้บรรเลงเดี่ยว ในขณะที่ช่วงทำนองหลักและการอิมโพรไวส์ ผู้วิจัยสามารถยกตัวอย่าง เช่น F Major9 คือ A minor7

ภาพที่ 4 การวางแผนเสียงประสานที่ตัดโน้ตพื้นต้นของคอร์ด F Major9

โน้ตในลำดับที่ 6, 7, 9, 11, และ 13 ของคอร์ดนั้น ๆ จะเป็นโน้ตที่เสียงอยู่สูงกว่าโน้ตตัวที่ 5 ของคอร์ด เมื่อเพิ่มโน้ตเหล่านี้ลงไปในการบรรเลงคอร์ดจะทำให้เสียงของคอร์ดมีสีสันเพิ่มมากขึ้น เสียงประสานมีความน่าสนใจและไพเราะขึ้น เรียกว่าโน้ตในลำดับนี้ว่า ส่วนขยายของคอร์ด (Extensions) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในเสียงประสานของดนตรีแจ๊ส (ศักดิ์ศรี วรธาตล, 2555)

โน้ตในลำดับที่ 6 มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งเมเจอร์คอร์ด และไมเนอร์คอร์ด ตัวอย่างในการนิยมนำมาใช้ในเสียงประสานบนคอร์ด เช่น F Major6 และ F minor6

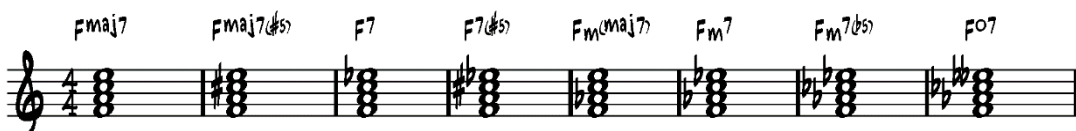

ภาพที่ 5 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 6 F Major6 และ F minor6

คอร์ดที่ใช้โน้ตลำดับที่ 6 จะนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงในกรณีที่โน้ตทำนองหลักเป็นโน้ตตัวรูท หรือโน้ตตัวที่ 1 จะใช้แทนคอร์ด Major7 นักดนตรีแจ๊สจะนิยมใช้คอร์ด minor6 แทน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการเกิดขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ ระหว่างโน้ตทำนองหลักและโน้ตลำดับที่ 7

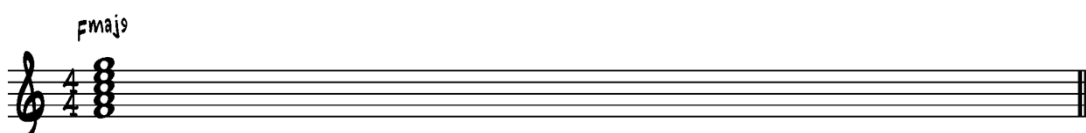
โน้ตในลำดับที่ 7 เสียงประสานที่มีโน้ตลำดับตัวที่ 7 สามารถแบ่งประเภทคอร์ดได้ 8 ประเภท ดังนี้ Major7, Major7#5, Dominant7, Dominant7#5, Minor7, Minormajor7, Half-diminished7 และ Diminished7

โน้ตในลำดับที่ 7 เสียงประสานที่มีโน้ตลำดับตัวที่ 7 สามารถแบ่งประเภทคอร์ดได้ 8 ประเภท ดังนี้ Major7, Major7#5, Dominant7, Dominant7#5, Minor7, Minormajor7, Half-diminished7 และ Diminished7

ภาพที่ 6 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 7

โน้ตในลำดับที่ 9 เสียงประสานที่มีโน้ตลำดับที่ 9 จะใช้สัญลักษณ์ เช่น Major9 จะไม่แสดงสัญลักษณ์คอร์ดที่มีเลข 7 เพราะในการบรรเลงจะต้องบรรเลงโน้ตลำดับน้อยกว่า ตัวอย่างเช่น F Major9 จะต้องบรรเลงประกอบด้วยโน้ต F, A, C, E, G ในดนตรีป๊อป (Pop Music) จะนิยมบรรเลงโน้ตลำดับที่ 2 ซึ่งจะเป็นโน้ตตัวเดียวกันกับโน้ตลำดับที่ 9 จะใช้สัญลักษณ์คอร์ด คือ add2

ภาพที่ 7 การวางแผนเสียงโน้ตลำดับที่ 9

โน้ตลำดับที่ 9 สามารถอยู่บนคอร์ดที่มีโน้ตลำดับที่ 7 ได้ทุกประเภท และเมื่อโน้ตลำดับที่ 9 อยู่บนคอร์ดประเภท Dominant7 สามารถลดลงครึ่งเสียง b9 หรือ เพิ่มขึ้นครึ่งเสียง #9 ได้

ภาพที่ 8 คอร์ดที่มีลักษณะ b9 และ #9

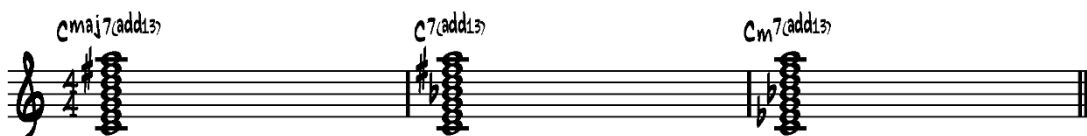
โน้ตในลำดับที่ 11 เสียงประสานที่มีโน้ตลำดับที่ 11 จะนิยมเพิ่มขึ้นครึ่งเสียง #11 บนคอร์ด Major7 และ Dominant7 เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการเกิดขั้นคู่ 9 ไมเนอร์ ระหว่างโน้ตในลำดับที่ 3 และ 11 จึงเกิดการใช้เสียงประสานบนคอร์ด Major#11 และ Dominant#11 เช่น C Major#11 และ C Dominant#11

ภาพที่ 9 คอร์ดที่มีลักษณะ #11

ในคอร์ด Dominant สามารถบรรเลงโน้ตลำดับที่ 4 ซึ่งเป็นโน้ตตัวเดียวกับโน้ตลำดับที่ 11 แต่จะไม่บรรเลงโน้ตในลำดับที่ 3 เสียงจะมีลักษณะกลมกลืนไม่เกิดเสียงกัดของขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ นักดนตรีแจ๊สจะนิยมบรรเลงเสียงประสานในลักษณะนี้ในช่วงปี ค.ศ. 1970 และโน้ตลำดับที่ 11 สามารถบรรเลงบนคอร์ดที่มีโน้ตลำดับที่ 7 ประเภทอื่นได้ เพราะจะไม่ทำให้เกิดขั้นคู่ 9 ไมเนอร์ กับโน้ตลำดับที่ 3 ของคอร์ด ประเภท Minor7, Minormajor7, Half-diminished7 และ Diminished7

โน้ตในลำดับที่ 13 เสียงประสานที่มีโน้ตในลำดับที่ 13 ซึ่งเป็นโน้ตตัวเดียวกับโน้ตลำดับที่ 6 จะใช้บรรเลงบนคอร์ด Major7, Minor7 และ Dominant7 โดยใช้สัญลักษณ์เลข 13 ในคอร์ดนั้น จะแตกต่างจากโน้ตลำดับที่ 6 คือ นักดนตรีแจ๊สจะบรรเลง โน้ตลำดับที่ 7, 9, 11 ในคอร์ดนั้นด้วย (ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล, 2555)

ภาพที่ 10 คอร์ดที่มีโน้ตลำดับ 13

4. สังคีตลักษณ์และโครงสร้าง

นักดนตรีแจ๊สจะบรรเลงทำนองหลักและอิมโพรไวส์อยู่บนสังคีตลักษณ์ที่เปรียบเสมือนแผนผังโครงสร้างหรือพิมพ์เขียว เพื่อให้ผู้บรรเลงสามารถบรรเลงไปในทิศทางเดียวกัน (Dunscomb & Hill, 2002; ธีรัช เล่าห์วีระพานิช, 2564) ซึ่งสังคีตลักษณ์จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป บทเพลงแจ๊สที่มาตรฐานจะเอื้ออำนวยต่อการบรรเลงของนักดนตรี มีสังคีตลักษณ์ที่ไม่ซับซ้อนให้ผู้ฟังเข้าถึงได้ง่าย สังคีตลักษณ์ของดนตรีแจ๊ส แบ่งได้ 9 ประเภท ดังนี้

1) บลูส์ 12 ห้อง (twelve bar blues) เป็นสังคีตลักษณ์แบบบลูส์ แบ่งเป็นออกเป็น 3 ท่อน แต่ละท่อนมี 4 ห้องเพลง

2) AABA เป็นสังคีตลักษณ์ที่มี 32 ห้อง ทำนองหลักและการดำเนินคอร์ดจะแบ่งเป็นท่อน A และท่อน B ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน หรือสามารถแบ่งออกเป็นท่อน A1, A2, B, A3 ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นท่อนละ 8 ห้อง ท่อน A จะเป็นส่วนหลักของบทเพลง ทำนองและการดำเนินคอร์ดอาจมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

3) ABAC โดยส่วนใหญ่แล้วสังคีตลักษณ์นี้จะเป็นบทเพลงที่มี 32 ห้อง แบ่งเป็น 2 ท่อนใหญ่ได้ คือ AB และ AC แต่ก็สามารถแบ่งเป็นท่อนย่อยได้อย่างละ 8 ห้อง เมื่อวิเคราะห์ทำนองหลักและการดำเนินคอร์ดของบทเพลงในสังคีตลักษณ์นี้ จะมีความแตกต่างกันในช่วงท้ายของท่อน B และท่อน C เพียงเล็กน้อย

4) AB เป็นสังคีตลักษณ์ของบทเพลงที่มี 16 ห้อง แบ่งเป็นท่อนละ 8 ห้อง

5) AAB เป็นสังคีตลักษณ์ที่ถูกแบ่งออกเป็น 3 ท่อน จำนวนห้องเพลงแต่ละท่อนขึ้นอยู่กับบทเพลง ไม่จำกัดตายตัว อาจจะเป็นท่อนละ 8 ห้อง หรือ ท่อนละ 16 ห้อง เป็นต้น

6) ABA เป็นสังคีตลักษณ์ที่แบ่งเป็น 2 ท่อน จำนวนห้องเพลงจะมีมากกว่าสังคีตลักษณ์อื่น ๆ เช่น อาจมีท่อนละ 16 ห้อง หรือมากกว่า ขึ้นอยู่กับบทเพลงนั้น ๆ

7) คีตลักษณ์แบบอิสระ (Through Composed Form) เป็นสังคีตลักษณ์ที่ให้ความอิสระ ไม่กำหนดว่ามีกี่ท่อน กี่ห้องเพลง และส่วนใหญ่จะนิยมมี 3 ท่อน ขึ้นไป ใน 1 บทเพลง

8) คีตลักษณ์แบบอื่น ๆ บทเพลงแจ๊สมักจะมีบทเพลงที่มีสังคีตลักษณ์ที่แปลกและแตกต่างจากบทเพลงอื่น ๆ ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้ บทเพลงนั้นอาจจะมี 7 ห้อง หรือ 10 ห้อง เป็นต้น

9) โครงสร้างของดนตรีแจ๊สประกอบด้วย 1) ท่อนนำ (Introduction/intro) 2) ท่อนทำนองหลัก 3) ท่อนอิมโพรไวส์ 4) ท่อนทำนองหลัก 5) ท่อนจบ (Ending) 6) ท่อนบรรเลงคั่น (Interlude) 7) ท่อนผลัดกันบรรเลงเดี่ยว (Trade)

5. การอิมโพรไวส์

องค์ประกอบที่เป็นลักษณะเด่นของดนตรีแจ๊ส มีการจำกัดความที่หลากหลายสำหรับความหมายของการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส นักดนตรีแจ๊สและนักวิชาการได้กล่าวถึงนิยามความหมายของการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส คือ การด้นสด การแสดงคีตปฏิภาณ การประพันธ์ทำนองขึ้นโดยฉับพลัน รวมถึงความสามารถเฉพาะตัวของนักดนตรีแจ๊สแต่ละ (วูติชัย เลิศสถากิจ, 2557) การอิมโพรไวส์สามารถเปรียบเทียบในลักษณะของการสื่อสารของมนุษย์ เป็นการสนทนาที่มีการโต้ตอบซึ่งกันและกัน แสดงประโยคถาม-ตอบ เปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนคติ ซึ่งเปรียบได้กับการอิมโพรไวส์ในวงดนตรีแจ๊สที่ขณะนักดนตรีบรรเลงอยู่นั้นมีการสื่อสารภายในวง อาจจะมีสมาชิกวงมากกว่า 2 คนขึ้นไป การทำหน้าที่ในการบรรเลงทำนองหลักหรือกำลังบรรเลงเดี่ยวเรียกว่า (Soloist) เปรียบเป็นผู้พูด และนักดนตรีที่ทำหน้าที่สนับสนุนเป็นการบรรเลงประกอบผู้บรรเลงเดี่ยวเรียกว่า (Accompanist) ที่เปรียบเหมือนผู้ฟังและแสดงความคิดเห็นโต้ตอบในการสื่อสารกับผู้บรรเลงเดี่ยวตามความเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เรื่องราวที่นักดนตรีใช้ในการอิมโพรไวส์มีความหลากหลายเช่นเดียวกับการสื่อสารพูดคุยของมนุษย์ที่มี ทั้ง สนุกสนาน ร่าเริง โศกเศร้า หรือโรแมนติก เป็นต้น จะถูกนักดนตรีแจ๊สถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ผ่านการอิมโพรไวส์ เพื่อให้สมาชิกในวงได้รับรู้และสื่อสารระหว่างกัน และส่งผ่านความรู้สึกเรื่องราวต่าง ๆ ไปให้ผู้ฟังที่ชมการบรรเลงอยู่ ผู้พูดที่ดีควรให้ความสำคัญกับผู้ฟัง รู้ถึงความชอบในผู้ฟัง ผู้พูดอาจจะถ่ายทอดถึงเรื่องราวที่ผู้ฟังมีความสนใจ เพื่อเป็นการผู้ฟังมีส่วนร่วมในการสนทนาและเรื่องราวที่ผู้ฟังกำลังถ่ายทอด การอิมโพรไวส์จึงมีลักษณะเหมือนการเล่าเรื่องราวของผู้บรรเลงไปสู่ผู้ชมผู้ฟัง (ธีรัช เล่าหิระพานิช, 2564) ซึ่งการอิมโพรไวส์ที่ผู้บรรเลงหรือผู้เรียนต้องการจะศึกษาที่จะนำเอาเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการบรรเลงประกอบด้วย บันไดเสียงหรือโหมด อาปาจิโอ เสียง สำเนียงแจ๊ส จังหวะ อารมณ์ และการสร้างสรรค์และจินตนาการ (Aebersold, 1992) สามารถอธิบายถึงองค์ประกอบของการอิมโพรไวส์ ดังนี้

1) เสียงประสาน คือ ความเข้าใจในเรื่องคอร์ดและการดำเนินคอร์ด (Chord Progression) ที่ผู้บรรเลงต้องศึกษาและเข้าใจในเรื่องเสียงประสานของบทเพลงแจ๊ส ซึ่งบทเพลงแจ๊สในแต่ละรูปแบบจะมีความแตกต่างกัน การดำเนินคอร์ดของบทเพลงแจ๊สในต้นปี ค.ศ. 1920 จะมีความแตกต่างในการดำเนินคอร์ดของบทเพลงแจ๊สในช่วงปลายปี ค.ศ. 1920 ที่การดำเนินคอร์ดจะมีความเป็นอิสระมากขึ้น (ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล, 2555) และในคอร์ดของบทเพลงแจ๊สจะมีการเพิ่ม

โน้ตในการสร้างสีสันและความไพเราะ เพื่อให้บทเพลงและการอิมโพรไวส์มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เรียกว่าการเสริมเทนชัน

2) ทำนอง คือ ประโยควลี (Phrasing) ที่เป็นทำนองอย่างชัดเจน มีการแบ่งวรรคตอนในการบรรเลงอย่างเหมาะสม สร้างความน่าสนใจของทำนองที่มีความหลากหลาย เพิ่มโน้ตประดับในการสร้างสีสันของการบรรเลงอิมโพรไวส์นอกเหนือจากเพียงการเล่นบันไดเสียงจากเสียงต่ำไปเสียงสูง หรือจากเสียงสูงลงไปเสียงต่ำเพียงอย่างเดียว สร้างประโยควลีการแนวคิดการสนทนาเพื่อนำมาประยุกต์และพัฒนาใช้ในการสร้างแนวทำนองของการอิมโพรไวส์ เพื่อให้เรื่องราวให้การบรรเลงอิมโพรไวส์มีความสอดคล้องและมีทิศทางการเล่นเรื่องไปในแนวทางเดียวกัน

3) จังหวะ คือ การบรรเลงที่อยู่บนจังหวะสวิงที่เป็นหัวใจสำคัญของดนตรีแจ๊ส สามารถควบคุมการบรรเลงให้ตรงตามจังหวะความช้า - เร็วของบทเพลง และสามารถควบคุมโน้ตที่ใช้บรรเลงให้เหมาะสมมีความเป็นธรรมชาติต่อการอิมโพรไวส์

4) หลักการโซโล (Soloing Concept) คือ วิธีการในการอิมโพรไวส์ที่นำเอาองค์ประกอบของดนตรีแจ๊สมาสร้างให้เกิดความน่าสนใจ เกิดความน่าฟัง นำวัตถุดิบทางดนตรีมาเรียงร้อยให้เกิดความสมบูรณ์ที่มีความไพเราะ มีการวางแผนในการบรรเลงอิมโพรไวส์ เช่น การบรรเลงถามตอบ (Call & Response) หรือการนำแนวทำนองหลักมาสร้างแนวมางการอิมโพรไวส์ (Melodic Ideal) เป็นต้น โดยไม่ได้เป็นการบรรเลงที่ไม่มีจุดหมาย ไม่เป็นเพียงปล่อยให้บรรเลงอะไรก็ได้ มีองค์ประกอบในการบรรเลงอิมโพรไวส์ ดังนี้

4.1) ไกด์โทน (Guide Tone) คือ โน้ตที่เป็นแนวของเสียงประสานทำให้ผู้ฟังได้ยินเสียงที่อยู่ในคอร์ดนั้นอย่างชัดเจน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของคอร์ดว่าเป็นคอร์ดประเภทอะไร เช่น เมเจอร์ ไมเนอร์ รวมถึงออกเมนเท็ด และดิมินิช ลำดับของโน้ตที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของคอร์ดคือโน้ตลำดับที่ 3 และ 7 ในการดำเนินคอร์ดโน้ตทั้ง 2 ตัวนี้ จะมีความสัมพันธ์ในการต่อเนื่องในการเคลื่อนที่ของคอร์ด โน้ตจะเคลื่อนที่ติดกันทำให้เกิดเป็นแนวเสียงที่ติดกันเกิดเป็นไกด์โทน เป็นแนวเสียงที่ไม่กระโดดกันมากนัก เช่น คอร์ด F7 โน้ตลำดับที่ 3 คือ A ลำดับที่ 7 คือ Eb คอร์ด Eb7 โน้ตลำดับที่ 3 คือ D ลำดับที่ 7 คือ Ab ผู้วิจัยสามารถยกตัวอย่างการเคลื่อนที่ของโน้ตที่เป็นไกด์โทน ดังนี้

ภาพที่ 11 ไกด์โทน แสดงการเคลื่อนที่ของคอร์ดระหว่างโน้ตลำดับที่ 3 และลำดับที่ 7

4.2) อาปาจิโอ (Arpeggios) คือ เป็นโน้ตที่ประกอบกันเป็นคอร์ด นักดนตรีแจ๊สนิยมนำเอาใช้ในการบรรเลงอิมโพรไวส์กันอย่างแพร่หลาย เพราะจะทำให้ได้ยินเสียง

ประสานของคอร์ดนั้นได้ชัดเจนและเป็นสิ่งที่ผู้บรรเลงจะนำเอามาใช้ในการอิมโพรไวส์ได้ทันที การนำเอาอาปาจิโอมาใช้ในการอิมโพรไวส์ในบทเพลงแจ๊สต้องถูกประเภทของคอร์ด และส่วนมากบทเพลงแจ๊สมีการเคลื่อนที่ของคอร์ดอยู่ตลอดเวลา ผู้บรรเลงต้องมีความเข้าใจในประเภทของอาปาจิโอของคอร์ด เช่น Major7, Dominant7, Minor7 และ Half-diminished7 เป็นต้น

ตารางที่ 1 อาปาจิโอในคอร์ด

ชื่อคอร์ด	ลำดับของโน้ตในคอร์ด			
	1	3	5	7
G Major7	G	B	D	F#
G Dominant7	G	B	D	F
G Minor7	G	Bb	D	F
G Half-diminished	G	Bb	Db	F

การอิมโพรไวส์โดยใช้อาปาจิโอ จะเป็นการใช้โน้ตในลำดับ 1, 3, 5, 7 ของคอร์ดแต่ละประเภท มาใช้เป็นวัตถุดิบในการบรรเลงอิมโพรไวส์ ผู้วิจัยสามารถยกตัวอย่าง ดังนี้

ภาพที่ 12 การใช้อาปาจิโอในการอิมโพรไวส์

4.3) บันไดเสียงและโหมด (Scale and Mode) การเลือกใช้บันไดเสียงและโหมดจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับคอร์ดของบทเพลงแจ๊ส โดยโหมดจะมีพื้นฐานมากจากบันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียงเมโลดิกไมเนอร์ จะประกอบไปด้วย 7 โหมด โดยโหมดที่เกิดจากบันไดเสียงเมเจอร์ประกอบด้วย 1) ไอโอเนียน 2) ดอเรียน 3) ฟริเจียน 4) ลีเดียน 5) มิกโซลีดียน 6) เอโอเลียน และ 7) โลครีียน โหมดที่เกิดจากบันไดเสียงเมโลดิกไมเนอร์ประกอบด้วย 1) เมโลดิกไมเนอร์ 2) ดอเรียนb2 3) ลีเดียนเมเนท 4) มิกโซลีดียน# 5) มิกโซลีดียนb6 6) เอโอเลียนb5 และ 7) ซูเปอร์โลครีียน ส่วนบันไดเสียงฮาร์โมนิกไมเนอร์ระหว่างโน้ตตัวที่ 6 และ 7 จะเป็นโน้ตที่เกิดขึ้นคู่ 2 ออกเมเนท ซึ่งจะทำให้ยากในการสร้างทำนองการอิมโพรไวส์ (Ligon, 2001) และส่วนมากบันไดเสียงฮาร์โมนิกไมเนอร์ นักดนตรีแจ๊สไม่ค่อยนิยมนำมาบรรเลงร่วมกับเสียงประสานในคอร์ดของบทเพลงแจ๊สเท่าที่ควร จะเหมาะกับบทเพลงคลาสสิกมากกว่า เนื่องจากมีโน้ตที่ทำให้เกิดเสียงกระด้าง (Avoid Note) ในบันไดเสียงที่ใช้บรรเลงบนคอร์ด จึงทำให้นักดนตรีแจ๊สไม่นิยมนำโหมดที่เกิดจากบันไดเสียงฮาร์โมนิกไมเนอร์มาใช้บรรเลงอิมโพรไวส์ จะนำเฉพาะโหมดที่ 1 ที่เป็นบันไดเสียงพื้นฐานคือบันไดเสียงฮาร์โมนิก และโหมดที่ 5 คือ มิกโซลีดียนb9b13 นำมาใช้กับคอร์ดประเภท

Dominant ที่จะเคลื่อนที่กลับเข้าคอร์ด 1 ไมเนอร์ในทฤษฎีแจ๊สนั้น (กฤษดี บุรณวิทย์, 2561) ผู้บรรเลงจะต้องเลือกบันไดเสียงและโหมดที่มีความเหมาะสมกับเสียงประสานของคอร์ดนั้น เพื่อให้การบรรเลงอิมโพรไวส์ที่มีความกลมกลืนต่อเสียงประสานของบทเพลง ตัวอย่างเช่น ในการดำเนินคอร์ดประกอบด้วยคอร์ด Dm7 และ G7 ผู้บรรเลงเลือกใช้บันไดเสียง C เมเจอร์ เสียงที่ออกมาอาจจะไม่กลมกลืนกับคอร์ดมากนัก เนื่องจากโน้ตพื้นฐานของคอร์ดไม่ตรงกับโน้ตพื้นฐานของบันไดเสียง เพราะว่าคอร์ด Dm7 โน้ตพื้นฐานคือโน้ตตัว D ซึ่งไม่ตรงกับโน้ตพื้นฐานของบันไดเสียงคือโน้ตตัว C ผู้บรรเลงอาจจะเลือกใช้โหมดที่มีความสอดคล้องกับคอร์ดเช่น Dm7 และ G7 ซึ่งเป็นการดำเนินคอร์ดแบบ ii-V ควรจะเลือกใช้โหมด ดอเรียน ในคอร์ด 2 และ ใช้โหมด มิกโซลีดียน ในคอร์ด 5 จะมีความกลมกลืนกับเสียงประสานมากกว่า

4.4) ภาษาแจ๊ส คือ ภาษาที่นักดนตรีแจ๊สใช้บรรเลงรวมวงกัน เพื่อใช้ในการสื่อสารกับสมาชิกในวง เป็นการแสดงถึงความคล่องแคล่วและชำนาญในการบรรเลงอิมโพรไวส์ ต้องมีความเข้าใจในภาษา โครงสร้างประโยค วลี ความเป็นดนตรีแจ๊ส เข้าใจในการดำเนินคอร์ด การใช้อาจาโอ และบันไดเสียง นำเอาองค์ประกอบและวัตถุดิบเหล่านั้นมาปรุงแต่งในการบรรเลงให้เกิดสำเนียงภาษาที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของดนตรีแจ๊ส ซึ่งภาษาของดนตรีแจ๊สในแต่ละรูปแบบมีสำเนียงของการอิมโพรไวส์ที่แตกต่างกันของพัฒนาการการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊สในช่วงเวลาและรูปแบบต่าง ๆ

1.3 พัฒนาการของการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส

“แจ๊ส” เป็นดนตรีที่ให้ความสำคัญในการอิมโพรไวส์ ซึ่งมีหลากหลายแนวคิด กระบวนการอิมโพรไวส์ของดนตรีแจ๊ส คือ การใช้รูปแบบของเสียงประสาน (Harmonic Sequences) หรือรูปแบบในการดำเนินคอร์ดนำมาเป็นพื้นฐานในการบรรเลงเพื่อให้เกิดความชัดเจนของทำนองที่เกิดขึ้นมาใหม่ (Berliner, 1994) เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมดนตรี เช่น ดนตรีแอฟริกัน ดนตรีบลูส์ ดนตรีพาหเรต ดนตรีแรกไทม์ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันดนตรีแจ๊สมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและกำเนิดรูปแบบของแนวดนตรีแจ๊สออกเป็นแขนงย่อย ๆ ในหลากหลายรูปแบบ (Ferris, 1994) โดยได้รับอิทธิพลของการบรรเลงอิมโพรไวส์มาจากดนตรีแอฟริกันอย่างเห็นได้ชัด

ดนตรีแจ๊สยุคแรกเริ่ม (Early Jazz) ได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีแอฟริกันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ โดยมีลักษณะการอิมโพรไวส์เป็นรูปแบบการบรรเลงกลุ่ม (Collective Improvisation) และการบรรเลงเดี่ยวอยู่บนพื้นฐานการบรรเลงกลุ่ม (Solo-to-ensemble) มีลักษณะการบรรเลง ถาม – ตอบ ระหว่างนักดนตรีที่บรรเลงร่วมกันในวง (Schuller, 1968) โดยการแปรทำนอง (Variation) การสลับโน้ต (Manipulation) การเพิ่มโน้ต (Augmentation) การลดโน้ต (Diminution) การแยกส่วนโน้ต (Fragmentation) การจัดกลุ่มของโน้ตใหม่ (Regrouping) จากทำนองหลักเดิมที่มีอยู่มาใช้เป็น

แนวคิดในการอิมโพรไวส์ในการสร้างทำนองใหม่จากการตัดสินใจของผู้นำที่บรรเลงเครื่องประกอบจังหวะ (Jones, 1959) ต่อมาการบรรเลงอิมโพรไวส์ของดนตรีแจ๊สในยุคนิวออร์ลีนส์ (New Orleans) มีรูปแบบการบรรเลงเดี่ยวมากขึ้นจากดนตรีแจ๊สยุคแรกเริ่ม ซึ่งเป็นการพัฒนาการอิมโพรไวส์ของนักทรัมเป็ตที่มีชื่อว่า บัดดี โบลเดน (Buddy Bolden) โดยมีการบรรเลงอิมโพรไวส์จากแนวทำนองหลักที่มีการประพันธ์เรียบเรียงขึ้น และได้ทดลองพัฒนาจนเกิดการอิมโพรไวส์ที่แบบฉับพลันที่นำไปสู่การบรรเลงจริง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนทำให้ดนตรีแจ๊สมีลักษณะการบรรเลงที่เป็นจังหวะขัดเกิดเป็นเอกลักษณ์ที่เรียกว่าจังหวะสวิง ซึ่งมีนักทรัมเป็ตที่มีชื่อเสียงโด่งดังเกิดขึ้นคือ หลุยส์ อาร์มสตรอง (Louis Armstrong) โดยมีแนวทางในการอิมโพรไวส์ที่เรียบเรียงแนวทำนอง ประโยค วลี ภาษาดนตรีแจ๊ส รวมถึงการใช้จังหวะสวิง ถือเป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่ในเวลานั้น การบรรเลงอิมโพรไวส์ที่มีประโยค วลี ของทำนองความสอดคล้องกับรูปแบบของจังหวะและจุดประสงค์ของบทเพลงเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล (Hadlock, 1965) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรเลงกับกลุ่มเครื่องดนตรีที่ให้จังหวะ (Rhythm Section) ทำให้เกิดความเป็นรากฐานของจังหวะสวิง การอิมโพรไวส์ในยุคนี้จึงเป็นแนวคิดและพื้นฐานสำคัญของการบรรเลงอิมโพรไวส์เดี่ยว (Soloist) มากขึ้นกว่าการบรรเลงแบบกลุ่ม (Gioia, 2011)

ต่อมาในยุคสมัยที่ดนตรีแจ๊สมีบทบาทในการรับใช้ความบันเทิงให้กับผู้คนในการเต้นรำ วงดนตรีแจ๊สในยุคนี้มีลักษณะใหญ่ขึ้นเรียกว่า บิ๊กแบนด์ (Big band) มีการเรียบเรียงเสียงประสานไว้อย่างเป็นระเบียบ มีการใช้รูปแบบบล็อกวอยซิงส์ (Block voicings) เป็นการเรียบเรียงเสียงประสานจากแนวทำนองหลักในทิศทางที่ขนานกันทำให้เสียงดนตรีมีความใหญ่ จากการเรียบเรียงเสียงประสานไว้อย่างเป็นระเบียบจึงมีการอิมโพรไวส์แบบอิสระจากนักดนตรีไม่มากนัก การอิมโพรไวส์ของนักดนตรีจะถูกกำหนดไว้เฉพาะคนเท่านั้น ดนตรีแจ๊สในยุคสวิงเริ่มมีนักดนตรีบรรเลงอิมโพรไวส์เป็นที่โดดเด่นเกิดขึ้น มีการใช้ อาปาจิโอ บันไดเสียง และทำนองหลักมาประกอบ เช่น หลุยส์ อาร์มสตรอง (Louis Armstrong) เลสเตอร์ ยัง (Lester Young) เบน เวปสเตอร์ (Ben Webster) โคลแมน ฮอว์คินส์ (Coleman Hawkins) ทั้งนี้การบรรเลงอิมโพรไวส์จากนักดนตรีดังกล่าวจะมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การบรรเลงของ เลสเตอร์ ยัง ที่เรียกว่าการบรรเลงในรูปแบบ Lestorian Mode ลักษณะการใช้ Melodic Approach และการบรรเลงของ โคลแมน ฮอว์คินส์ ที่มีการใช้ Chromatic Approach เป็นต้น แต่ในบริบทของวงบิ๊กแบนด์ยังคงบรรเลงเพื่อให้ความบันเทิงเป็นส่วนประกอบของการเต้นรำ (Gridley, 1991)

ยุคปีบ๊อบเป็นยุคสมัยของดนตรีแจ๊สที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊สเป็นอย่างมาก เกิดการพัฒนาแนวทางการบรรเลงการอิมโพรไวส์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มนักดนตรีแจ๊สที่นิยมกระแสใหม่ทางดนตรี เกิดจากวัฒนธรรมแบบสมัยใหม่ (Modernism) ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1900 จนถึงช่วงต้นปี ค.ศ. 2000 งานศิลปะทุกแขนงได้รับอิทธิพล

รวมถึงดนตรีแจ๊สที่เป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าทางศิลปะ มีพัฒนาการด้านวิธีการบรรเลง เสียงประสาน จังหวะ และทำนอง ในกลุ่มของนักดนตรีแจ๊สช่วงเวลานั้น ในช่วงปี ค.ศ. 1940 ที่นำความนิยมในสมัยใหม่มาพัฒนารูปแบบของการบรรเลงดนตรีแจ๊ส ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของนักดนตรีแจ๊สหลังจากที่เลิกงานในคลับเต็นรำจากวงบิ๊กแบนด์ มาบรรเลงตามความต้องการของตนเอง (Afterhours jam sessions) ซึ่งในเวลานั้นถือเป็นขบถต่อดนตรีแจ๊ส บีบอบมีลักษณะการบรรเลงอิมโพรไวส์ในทำนองที่รวดเร็ว สดส่วนจังหวะที่ซับซ้อนและหลากหลาย นักดนตรีจะต้องมีการฝึกฝนทักษะการอิมโพรไวส์อย่างชำนาญเป็นอัตโนมัติ (Gioia, 2011) มีความแตกต่างจากยุคสวิงที่วงมีขนาดเล็กลงจึงทำให้การอิมโพรไวส์เป็นอิสระมากกว่าการที่มีการเรียบเรียงเสียงประสานอย่างเป็นระเบียบเน้นในทักษะของนักดนตรีเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนมีความสามารถที่โดดเด่นเป็นพิเศษ มีความหลากหลายในด้านทำนองหลักและเสียงประสานที่เกิดขึ้นใหม่ (Floyd, 1995) จึงเกิดการทดลองใช้เสียงประสานและบันไดเสียงใหม่ ๆ เกิดเป็นภาษาสำนวนหลักของดนตรีแจ๊ส แสดงถึงอัตลักษณ์ทางดนตรีและพัฒนาเกิดเป็นดนตรีแจ๊สที่มีการผสมผสานอิทธิพลของความเป็นดนตรีคลาสสิกในการใช้เสียงประสานเพื่อเรียงเรียงบทเพลงแจ๊ส (Rosenthal, 1992)

โมดัลแจ๊สเป็นดนตรีแจ๊สในรูปแบบที่สะท้อนถึงวิธีการบรรเลงอิมโพรไวส์และโครงสร้างทางดนตรี คือ การเลือกใช้โหมด (Mode) บันไดเสียงที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างไปตามที่มาของบันไดเสียงนั้น ๆ ให้ผลลัพธ์และความรู้สึกที่แตกต่างกัน ให้ความเป็นอิสระในการบรรเลงอิมโพรไวส์ของนักดนตรีจากการดำเนินคอร์ดมากกว่าดนตรีแจ๊สในรูปแบบก่อนหน้า (อนันต์ ลือประดิษฐ์, 2545) ทำให้โมดัลแจ๊สเข้าถึงความรู้สึกถึงกลางทางดนตรี (Tonal Center) ไมล์ส เดวิส ได้สร้างผลงานการบันทึกเสียงอัลบั้ม Kind of Blues ในปี ค.ศ. 1959 เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย โมดัลแจ๊สยังส่งอิทธิพลต่อบิลล์ อีแวนส์ Bill Evans และ จอห์น โคลเทรน ที่มีส่วนร่วมในงานบันทึกเสียง และสร้างผลงานบันทึกเสียงในอัลบั้มของศิลปินในเวลาต่อมา

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า การอิมโพรไวส์มีความสำคัญในการผลักดันและพัฒนารูปแบบของดนตรีแจ๊สในแต่ละช่วงเวลา โดยเกิดจากกลุ่มนักดนตรีที่เล่นดนตรีเพื่อประกอบอาชีพ ใช้ดนตรีในการประกอบความบันเทิงรับใช้ตามบริบทของสังคม จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ดนตรีแจ๊สยุคแรกเริ่มเกิดการ พัฒนา ส่งผลต่อผ่านช่วงเวลา สภาวะสังคม เศรษฐกิจ สงคราม รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้รูปแบบวงดนตรีแจ๊สเกิดการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลทำให้การประพันธ์เพลง เรียบเรียงเสียงประสาน และวิธีการอิมโพรไวส์เปลี่ยนไปตามแนวคิดหรือกระแสความเป็นศิลปะของศิลปินแจ๊สในแต่ละกลุ่ม ซึ่งแนวปฏิบัติในการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์มีความสัมพันธ์กันของดนตรีแจ๊สในแต่ละรูปแบบ องค์ประกอบของการอิมโพรไวส์ที่สอดคล้องกัน แนวทางการบรรเลงอิมโพรไวส์รูปแบบหนึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวการบรรเลงอิมโพรไวส์ในรูปแบบก่อนหน้า จึงทำให้เกิดพัฒนาของการอิมโพรไวส์อย่างเห็นได้ชัด ที่จะสามารถเอามาจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์

1.4 หลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์

ในบทความ Improvisation: Methods and Models เจฟฟ์ เพรสซิง ได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการอิมโพรไวส์ที่สำคัญโดยได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการอิมโพรไวส์มีจุดเริ่มต้นจากการรับรู้จากประสาทสัมผัสผ่านอวัยวะต่าง ๆ (Sensory Input) เมื่อเกิดการรับรู้แล้วข้อมูลจะถูกส่งไปยังระบบประสาทเกิดการประมวลผลและการตัดสินใจ (Processing and Decision-making) และสุดท้ายระบบประสาทจะสั่งการให้อวัยวะต่าง ๆ เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวทางกล้ามเนื้อ (Motor Output) ซึ่งกระบวนการเคลื่อนไหวแสดงถึงลักษณะการประมวลผลออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ 1) แบบลำดับชั้น (Hierarchical) เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่ถูกสั่งการเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยเกิดขึ้นในระดับจิตสำนึก 2) แบบคู่ขนาน (Parallel) เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่ถูกสั่งในระดับจิตไร้สำนึก เป็นการปล่อยวางให้อยู่ในสภาวะลื่นไหล ทั้ง 2 ลักษณะเป็นการประมวลผลที่ทำหน้าที่ไปพร้อมกันของการควบคุมระบบประสาทส่วนกลางที่ทำงานแบบขนานกันและเชื่อมโยงถึงกันในทุกระดับ แต่ทั้งสองกระบวนการนี้เกิดขึ้นพร้อมกันและมีความซ้ำซ้อนส่งผลเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการแก้ไขข้อผิดพลาด (Error Correction) และการปรับปรุงการเคลื่อนไหว (Motor Refinement) ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เป็นกระบวนการสะท้อนกลับเป็นข้อเสนอแนะ (Feedback) ในการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ (Pressing, 1988)

การเรียนรู้การพัฒนาทักษะในระยะแรกจะมีการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการเคลื่อนไหว แยกแยะความแตกต่างทางการรับรู้ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้ผลตอบรับ หน่วยปฏิบัติการจะถูกรวบรวมโดยอาศัยข้อมูลของการเคลื่อนไหวที่มีอยู่แล้วเข้าด้วยกันตามขอบเขตของความรู้และความเข้าใจของผู้ที่กำลังพัฒนาทักษะ หน่วยปฏิบัติการจะสั่งการใช้งานในการตอบสนองแบบวนซ้ำโดยคาดการณ์ได้ ความสามารถในการรับรู้ความแตกต่างจะได้รับการพัฒนาอย่างมาก และมีการพัฒนาในลักษณะแบบจำลองภายในของการดำเนินการและแก้ไขข้อผิดพลาดจนเกิดความคล่องแคล่วและความรู้สึกปล่อยวางในการอิมโพรไวส์เริ่มแสดงปรากฏขึ้น เมื่อความสามารถไปถึงขั้นสูงหรือในระดับเชี่ยวชาญผู้บรรเลงจะปรับตัวให้เข้ากับข้อมูลการรับรู้ที่ละเอียดละอ่อนและสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวและปรับแต่งประยุกต์ได้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดคุณภาพความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการการเคลื่อนไหวสามารถควบคุมได้อย่างเป็นธรรมชาติและผู้บรรเลงจะสามารถแสดงออกได้ในระดับสูงทั้งหมด เทคนิคที่นักดนตรีใช้ในการสอนการแสดงการอิมโพรไวส์ แนวทางที่ประสบความสำเร็จแต่แตกต่างกันของวิธีการค้นพบและการกำหนดโครงสร้างที่เป็นการใช้คำแนะนำหรือการสาธิต อาจถูกกล่าวถึงแนวคิดการลองผิดลองถูกบนพื้นฐานของวิธีการค้นพบด้วยตนเอง เทคนิคการค้นพบด้วยตนเองที่ไม่เป็นทางการถือเป็นลักษณะเฉพาะของการเรียนรู้ทางศิลปะ แต่การกำหนดโครงสร้างก็เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ทักษะเช่นกันการสั่งการจะดูมีประสิทธิภาพเป็นพิเศษเมื่อถูกทำให้เรียบง่าย และเมื่อมุ่งเน้นไปที่

เป้าหมายและหลักการ สิ่งนี้ถือเป็นการแสดงการอิมโพรไวส์อย่างแน่นอน รายละเอียดทางข้อมูลที่มากเกินไปอาจรบกวนการจัดระเบียบลำดับการกระทำที่สั่นไหวดังที่กล่าวไว้ข้างต้น และการเคลื่อนไหวที่ตึงใจมากเกินไปอาจทำให้อยู่ในสภาวะตึงเครียด ซึ่งกระบวนการเหล่านี้มีความสำคัญและส่งผลต่อการอิมโพรไวส์เป็นอย่างยิ่ง

ทฤษฎีของกระบวนการการอิมโพรไวส์ได้นำไปสู่กระบวนการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์สามารถเสนอการฝึกทักษะการอิมโพรไวส์ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) การเพิ่มหน่วยความจำของข้อมูล วัตถุดิบ (Objects) ลักษณะ (Features) และกระบวนการ (Processes) ทางด้านดนตรี การรับรู้ทางดนตรี การเคลื่อนไหว รวมถึงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเข้าถึงพื้นที่ความทรงจำที่เกิดจากการสะสมข้อมูลในความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ และการหลอมรวมของส่วนประกอบของข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นองค์ความรู้
- 3) การปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลการรับรู้ที่ละเอียดละอ่อนให้สอดคล้องกับบริบทการอิมโพรไวส์และสัมพันธ์กับข้อมูลองค์ความรู้

กระบวนการพัฒนาการอิมโพรไวส์ในทฤษฎีการประกอบองค์ความรู้ การรับรู้ดังกล่าวจะถูกกระตุ้นอย่างมีการเชื่อมโยงกัน และอาจหลอมรวมกันเป็นส่วนประกอบ ซึ่งจะเพิ่มการทำงานของเคลื่อนไหวมากขึ้นและจะลดการทำงานในหน่วยความรู้เหล่านี้ลง

1.5 แนวคิดการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

การอิมโพรไวส์กล่าวได้ คือ การสร้างสรรค์การแสดงและตอบสนองต่อแนวคิดทางดนตรีแบบฉับพลัน เปรียบเหมือนการสนทนาที่ใช้คำศัพท์และภาษาในการสร้างประโยค ถาม - ตอบ อยู่ในเรื่องราวที่เป็นบทสนทนาเดียวกัน ซึ่งบทเพลงแจ๊สเป็นเหมือนหัวข้อที่นักดนตรีใช้ในการสนทนา (West & Titlebaum, 2019)

การอิมโพรไวส์ในบทเพลงแจ๊สสามารถทำได้ในระดับที่ง่ายที่สุดโดยการเล่นทำนองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเล็กน้อยเป็นการเพิ่มความน่าสนใจ ผู้บรรเลงใช้โน้ตที่เป็นตัวสำคัญที่สุดในการอิมโพรไวส์เป็นการบรรเลงแบบรอบทำนอง (Playing Around The Melody) บางที่ผู้บรรเลงอาจจะเพิ่มโน้ตตัวอื่นมาใช้ระหว่างทำนองและประโยคของการอิมโพรไวส์ ต่อมาผู้บรรเลงสามารถใช้เสียงประสานของบทเพลงมาใช้ในการอิมโพรไวส์เป็นการอิมโพรไวส์จากเสียงประสานของบทเพลง (Change Running) ทำให้การอิมโพรไวส์นำไปสู่การสร้างทำนองใหม่จากเสียงประสานของบทเพลง (Lyricism) ผู้บรรเลงสามารถกำหนดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำให้การบรรเลงอิมโพรไวส์อยู่ในขั้นสูงโดยใช้องค์ประกอบของท่วงทำนองอย่างอิสระ (Theme and Variation) เพื่อให้การบรรเลงอิมโพรไวส์เป็นไปอย่างธรรมชาติ เกิดการสร้างสรรค์ขั้นสูงแสดงถึงทักษะความสามารถของนักดนตรีที่โต้ตอบการสนทนาโดยการเปลี่ยนแปลงทำนองและเสียงประสานของบทเพลงแจ๊ส (Change Running and

Lyricism) (Coker, 1980) ความสำคัญของการบรรเลงบทเพลงแจ๊สคือการอิมโพรไวส์ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ตามขั้นตอนเพื่อให้เกิดความสามารถทางทักษะของการอิมโพรไวส์ ซึ่งเกิดความซับซ้อนทางจังหวะ เสียงประสาน และรูปแบบโครงสร้างของบทเพลงที่เกิดการพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน ผู้เรียนจึงต้องฝึกฝนทักษะและได้รับการชี้แนะจากผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ (Baker, 1988)

เพื่อให้การสร้างสรรคดนตรีแจ๊สอย่างเป็นธรรมชาติเช่นเดียวกับการประพันธ์เพลงแบบดั้งเดิม รูปแบบดนตรีแจ๊สเกิดการผสมผสานการแสดงออกจากการริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บรรเลงมีบทบาทในการทำหน้าที่เพิ่มเติมสีสันและความรู้สึกของบทเพลงผ่านกระบวนการอิมโพรไวส์ ผู้เรียนเกิดการรับรู้ทางการได้ยินในเหตุการณ์ทางดนตรีล่วงหน้าเพื่อการตัดสินใจในการอิมโพรไวส์ที่แสดงออกมา บางทีอาจจะเป็นโน้ตที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนแต่เป็นโน้ตที่เกิดจากความเข้าใจว่าเหมาะสมต่อการบรรเลง โดยเกิดจากความเข้าใจในทางทฤษฎีหรือประสบการณ์ของผู้เรียนทำให้เกิดความคล่องตัวและความชำนาญในการใช้ประสาทสัมผัสของอวัยวะนิ้วมือและหูขณะการอิมโพรไวส์ ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของการฝึกซ้อมอย่างเข้มข้นของผู้เรียนเพื่อเกิดทักษะความสามารถในการอิมโพรไวส์ดนตรีแจ๊ส ผู้เรียนควรฝึกซ้อมแบบฝึกหัดขั้นพื้นฐานเพื่อจัดเรียงตามลำดับให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น บันไดเสียง โหมด อาปาจิโอ และการเคลื่อนที่ของเสียงประสาน ที่เป็นพื้นฐาน 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขั้นคู่ 5 (Cycle of Fifths) 2) ขั้นคู่ครึ่งเสียง (Chromatic) 3) ขั้นคู่ 1 (Stepwise) และ 4) ขั้นคู่ 3 ไมเนอร์ (Minor Thirds) เป็นรูปแบบวิธีการในการใช้ฝึกซ้อมนำไปสู่การเคลื่อนที่ของบันไดเสียง และเสียงประสานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับจนพัฒนาไปสู่การสร้างสรรคอย่างอิสระ (Coker et al., 1970)

ผู้เรียนจำเป็นต้องเริ่มต้นที่จะพยายามอิมโพรไวส์ออกมาโดยวัตถุประสงค์ทางดนตรีที่ได้ฝึกซ้อมจากแบบฝึกหัด เพราะบันไดเสียง โหมด เสียงประสาน และรูปแบบต่าง ๆ ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ได้ดี เพียงแต่เป็นรากฐานสู่หนทางความสำเร็จทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถ และนอกจากนั้นการฟังเพลงจากศิลปินแจ๊สยังเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้เรียนควรทำควบคู่พร้อมกับการฝึกซ้อมเป็นกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเป็นการซึมซับแนวคิดทางดนตรีของเสียงประสาน หรือบันไดเสียงที่ใช้ในการบรรเลงอิมโพรไวส์ เจมส์มี อาเบอร์โซ ได้กล่าวถึงข้อแนะนำการปฏิบัติในการฝึกซ้อม ได้แก่ 1) บรรเลงด้วยคุณภาพเสียงที่ดี 2) บรรเลงด้วยประโยค วลี ที่ไหลลื่นเป็นธรรมชาติ 3) ฝึกซ้อมแบบฝึกหัด บันไดเสียง และรูปแบบ 4) ฝึกซ้อมแบบฝึกหัดโดยเริ่มจากช้าก่อน และเพิ่มความเร็วขึ้น 5) ใส่ใจกับโน้ตที่บรรเลงออกมา 6) อดทนต่อการผิดพลาดขณะฝึกซ้อม 7) ใช้ลักษณะเสียงของดนตรีแจ๊สในการฝึกซ้อมแบบฝึกหัด 8) บรรเลงอิมโพรไวส์อย่างสม่ำเสมอและบรรเลงในสิ่งที่ได้ยิน 9) ฝึกซ้อมแบบฝึกหัดให้ครบทั้ง 12 คีย์ 10) เรียนรู้เพลงในรูปแบบบลูส์ในคีย์ Bb, F และ 11) จดจำและรู้ว่าตนเองกำลังฝึกซ้อมสิ่งไหนอยู่ (Aebersold, 2002)

2. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่ดี เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

2.1 ความหมายของการเรียนการสอน

การเรียนรู้ (Learning) และ การสอน (Teaching) มีความหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ความสามารถ เจตคติ การเรียน คือ กระบวนการที่บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงการตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่เป็นไปอย่างถาวร (สุพิน บุญชูวงศ์, 2543) การสอน คือ กระบวนการจัดการประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่บุคคลอื่นได้เกิดการพัฒนา เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยศาสตร์-ศิลป์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) การเรียนและการสอนเป็นคำที่มีความหมายและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน ผวนกับการศึกษาในปัจจุบันที่มีการพัฒนาก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ มีการวางแผนที่ดีและเหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ จึงเรียกว่า “การเรียนการสอน” (Instruction) ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ทิตินา แคมมณี (2564) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนอย่างตั้งใจ คำนี้ถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน

ประสาธ เนืองเฉลิม (2563) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนเป็นสภาพที่บ่งถึงการนำหลักสูตรการศึกษาไปปฏิบัติสู่ชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้ศึกษาหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน คอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการปรับขยายโครงสร้างของความรู้ เกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น และยังคงส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษากำหนดและเป็นไปตามสังคมคาดหวัง

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนการสอน คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในบทบาทการเรียนรู้ โดยผู้สอนมีการเตรียมการ วางแผนตามหลักวิชา กำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายที่มีความเหมาะสมต่อผู้เรียน ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสื่อต่าง ๆ ในสถานการณ์ของการเรียนการสอน

2.2 องค์ประกอบการเรียนรู้การสอน

จากความหมายของ “การเรียนรู้การสอน” เป็นคำที่นำมารวมกันระหว่างการเรียนรู้และการสอน มีความสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ประกอบที่ครอบคลุมของการศึกษาจากนักวิชาการไว้ดังนี้

Steiner (1988) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นกระบวนการสอนผู้เรียนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน (Teacher) องค์ประกอบทางการศึกษาประการแรกที่สำคัญคือ ผู้สอนที่เป็นผู้ชี้แนะให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่แนะนำมุ่งหวังการเรียนรู้ให้แก่ผู้อื่น 2) ผู้เรียน (Student) กล่าวถึงผู้เรียนที่ทำหน้าที่รับการเรียนรู้จากผู้อื่น ผู้เรียนต้องเป็นผู้ศึกษาด้วยตนเอง และมีสติตั้งใจ ซึ่งในสององค์ประกอบการศึกษาที่มีความชัดเจนว่าเป็นกระบวนการสอนนักเรียน เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ 3) เนื้อหาสาระ (Content) เป็นองค์ประกอบที่จะเรียนรู้ที่ผู้สอนนั้นได้ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน และ 4) การเรียนการสอน (Context) เป็นองค์ประกอบที่กล่าวถึงบริบททางการศึกษา หมายถึง สภาพของการเรียนการสอน เช่น เทคนิควิธีสอน สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งองค์ประกอบที่กล่าวมานั้นมีความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดขึ้นเป็นกระบวนการทางการศึกษา

สุพิน บุญชูวงศ์ (2543) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสามารถและบุคลิกภาพของผู้สอนจะเป็นตัวส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคนิคการสอนในวิธีต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวผู้เรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่นำไปสอน 2) ผู้เรียน กล่าวได้ว่าเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนคือ สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาได้เป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่น้อยกว่าผู้สอน ผู้เรียนต้องทำหน้าที่ในการรับคำแนะนำและประสบการณ์ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอด เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด และมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ 3) สิ่งที่จะสอน คือเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมและนำมาถ่ายทอดแก่ผู้เรียน เนื้อหาสาระนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความน่าสนใจเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และรวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อมของการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่กล่าวมานั้นมีความสัมพันธ์กันในการศึกษาที่ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ ทำให้เกิดเป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่จะต้องดำเนินไปด้วยกัน

(ทิศนา แคมมณี, 2564) ได้กล่าวถึงบริบททางการสอนในระดับไมโคร (Micro) เป็นบริบทการสอนในระดับห้องเรียนที่มีความใกล้ชิดระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน กล่าวถึง ความรู้ความเข้าใจใน

เนื้อหาหลักสูตรของสิ่งที่จะสอน ทักษะความสามารถในการสอน ความตั้งใจในการสอน เจตคติต่อการสอน ความรู้สึกต่อตัวผู้เรียน สภาพจิตใจของผู้สอน แรงจูงใจที่มีต่อการสอน สุขภาพร่างกายของผู้สอน ความพร้อมที่จะดำเนินการสอน และลักษณะบุคลิกภาพของผู้สอน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนส่งผลต่อพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการศึกษา 2) ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนการสอนเช่นเดียวกับผู้สอน กล่าวถึง ความสนใจในสิ่งที่อยากเรียนรู้ ความถนัดและความต้องการของสิ่งที่เรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ ความพร้อมที่จะเรียนรู้ ลักษณะในตัวผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียน สภาพจิตใจของผู้เรียน สุขภาพของผู้เรียน ปัญหาของตัวผู้เรียน ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อผู้สอน และเจตคติของผู้เรียนในการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนต่อผู้สอนและตัวผู้เรียนเอง 3) การจัดการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน เนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน วิธีการสอนที่ใ้แก่ผู้เรียน การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน และสื่อการสอนที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนในบริบทระดับไมโครนั้น สภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวต่อผู้สอนและผู้เรียนคือสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ แสง สี เสียง ขนาดห้องเรียน และอุปกรณ์การเรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น บริบททางการสอนที่กล่าวมานั้น การเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง การเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างราบรื่นหรือเกิดปัญหาต่าง ๆ เกิดจากองค์ประกอบที่ได้กล่าวมานั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ปัญหาทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เกิดจากความไม่ถนัดในการเรียนรู้ขาดความพร้อมในการเรียน การที่ผู้สอนขาดความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่จะสอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการศึกษา ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งด้านการเรียนและการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน หรือครู หรือวิทยากร 2) ผู้เรียน หรือนักเรียน และ 3) หลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

2. องค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการเรียนการสอน ซึ่งจะต้อง ประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้จึงจะทำให้เป็นการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1) การตั้งจุดประสงค์การสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของการเรียนการสอน เป็นตัวกำหนดว่าผู้สอนจะสอนเพื่ออะไร ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้บ้าง เป็นการกำหนดเป้าหมายของการสอนอย่างชัดเจน และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการกำหนดเนื้อหา การเลือกใช้วิธีสอน การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องตามที่คุณผู้สอนได้ทำการตั้งจุดประสงค์การสอน

2) การกำหนดเนื้อหา เป็นการเลือกและจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ผู้สอนทราบว่าต้องสอนสิ่งใดให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ใดบ้าง และขอบเขตของเนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด ควรเรียนรู้สิ่งใดก่อนหรือหลัง การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การเรียนการสอนคุ้มค่ากับเวลาที่สอนและเนื้อหายังเหมาะสมแก่ผู้เรียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการทำให้ผู้สอนรู้ว่าต้องสอนเนื้อหาที่กำหนดไว้อย่างไร ใช้วิธีการใดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม มีความหลากหลายในด้านเทคนิควิธีการสอน เพื่อความเหมาะสมของตัวเนื้อหา สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน และสอดคล้องต่อจุดประสงค์ของการสอน

4) การใช้สื่อการสอน สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เข้าใจได้ชัดเจนและรวดเร็ว ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจได้ดียิ่งขึ้น สื่อการสอนที่ดีจะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่นมีความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเตรียมสื่อการสอนทำให้ผู้สอนรู้ว่าจะต้องใช้สิ่งใดเป็นสื่อเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และรับประสบการณ์ใหม่ได้ดีที่สุด

5) การวัดประเมินผล ทำให้ผู้สอนรู้ว่าการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นมานั้นบรรลุผลตามจุดประสงค์การสอนหรือไม่ และบรรลุผลมากน้อยเพียงใด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีจุดประสงค์ของการสอนข้อใดที่ยังไม่บรรลุผล ทำให้ผู้สอนสามารถนำมาแก้ไขเพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ของการสอนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียน การวัดประเมินผลจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ผู้สอนจึงต้องทำการวัดประเมินผลทุกครั้งที่คุณสอน

Tyler (1949) นักวิชาการที่ได้ค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ได้กล่าวถึงหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า “Tyler’s rationale” ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสำหรับใช้ในการเรียนการสอนนั้น ไทเลอร์ได้ทำการศึกษาตัวผู้เรียนที่มีบทบาทในการปฏิบัติด้วยความตั้งใจและควบคุมสถานการณ์ในการเรียนรู้ การศึกษาสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติวัฒนธรรม และศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อการศึกษารวมถึงปรัชญา และทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้

จากการศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษา ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบทางการศึกษา

องค์ประกอบ	Steiner (1988)	สุพิน บุญชูวงศ์ (2538)	ทิตินา แชมมณี (2564)	อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553)	Tyler (1949)
1. ผู้สอน	ผู้สอนที่เป็นผู้ชี้แนะให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่แนะนำมุ่งหวังการเรียนรู้ให้แก่ผู้อื่น	ความสามารถและบุคลิกภาพของผู้สอนจะเป็นตัวส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทักษะ ความสามารถในการสอน ความพร้อมที่จะดำเนินการสอน และลักษณะบุคลิกภาพของผู้สอน		
2. ผู้เรียน	ผู้เรียนที่ทำหน้าที่รับการเรียนรู้จากผู้อื่น ผู้เรียนต้องเป็นผู้ศึกษด้วยตนเอง และมีสติตั้งใจ	ผู้เรียนต้องทำหน้าที่ในการรับคำแนะนำและประสบการณ์ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอด	ความถนัดและความต้องการของสิ่งที่เรียนรู้ ความพร้อมที่จะเรียนรู้ ลักษณะในตัวผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียน		
3. เนื้อหาสาระ	เป็นสิ่งผู้สอนนั้นได้ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ยังผู้เรียน	ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมและนำมาถ่ายทอดแก่ผู้เรียน เนื้อหาสาระนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	เนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน	จุดประสงค์ของการสอน การกำหนดเนื้อหา จัดลำดับและขอบเขตของเนื้อหา	การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกประสบการณ์ การจัดลำดับประสบการณ์ การวัดและประเมินผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
4. การเรียนการสอน	สภาพของการเรียนการสอน เช่น เทคนิควิธีสอน สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์		กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอุปกรณ์การเรียน สภาพแวดล้อม	การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ใช้สื่อการสอน การวัด ประเมินผล	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์นี้มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 สังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนการสอน

องค์ประกอบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	
ผู้สอน	ผู้ที่ทำหน้าที่แนะนำและมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระในศาสตร์วิชาของตนเอง มีทักษะ ความสามารถในการสอน มีความพร้อมที่จะดำเนินการสอน และ คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
ผู้เรียน	ผู้ที่ทำหน้าที่รับคำแนะนำและประสบการณ์ที่ถ่ายทอดโดยผู้สอน ทำหน้าที่รับการเรียนรู้อย่างตั้งใจ มีความพร้อมที่อยากจะเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองถนัดและต้องการโดยมีผู้สอนคอย ชี้แนะ มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นผู้เรียน
เนื้อหาสาระ	สิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมและนำมาถ่ายทอดผ่านกระบวนการ เรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน เนื้อหาที่ดีจะต้องมีความสัมพันธ์และเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ จัดลำดับและขอบเขตของเนื้อหา ให้ตรงตามเป้าหมายของ หลักสูตรเพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน
การเรียนการสอน	กระบวนการที่เกิดขึ้นของการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เทคนิควิธีสอน สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แก่ ผู้เรียน การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

จากตาราง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน ซึ่งองค์ประกอบจะต้องเชื่อมโยง และส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2.3 ลักษณะของผู้สอน

คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดคุณวุฒิและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน เป็นความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนที่จะส่งผลต่อการเรียนการสอนของการศึกษาระดับนี้ ดังนี้ (ประกาศ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565)

1. อาจารย์ประจำหลักสูตร ได้ถูกกำหนดคุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่าเป็นขั้นต่ำ ดำรง ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีผลงานทางวิชาการที่ไม่ได้ทำเพื่อสำเร็จการศึกษาเพื่อรับปริญญา มีการ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งทางวิชาการ 1 รายการ ภายในระยะเวลา 5 ปี ย้อนหลัง

2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ได้ถูกกำหนดคุณสมบัติและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร มีจำนวน 5 คน หากมีวิชาเอกที่เปิดทำการเรียนการสอนมากกว่า 1 วิชาเอก จะต้อง มีอาจารย์ที่มีคุณสมบัติและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอนอย่างต่ำ วิชาเอกละ 3 คน

3. อาจารย์ผู้สอน ได้ถูกกำหนดคุณสมบัติปริญญาโทหรือเทียบเท่าเป็นขั้นต่ำ ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เป็นได้ทั้งอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่สอนในสาขาวิชานั้นหรือวิชาที่ทำการเรียนการสอนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ส่วนอาจารย์พิเศษไม่จำเป็นต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาโท แต่ต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเป็นขั้นต่ำ มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 6 ปี มีจำนวนชั่วโมงการสอนไม่เกินร้อยละ 50 วิชานั้น โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบดูแลในรายวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอนในยุค 4.0 ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือหรือสนับสนุนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยเทคโนโลยีและเทคนิคการสอนแบบใหม่มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยสอนวิธีการเรียนมากกว่าสอนเนื้อหา ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำหรือปฏิบัติ (พิณสุดา สิริรังศรี, 2557) ผู้สอนจำเป็นต้ององค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ ผู้สอนมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จำเป็นต้องมีความรอบรู้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วทางด้าน ภาษา เทคโนโลยี วัฒนธรรม และความรู้ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ผู้สอนจึงต้องมีความรู้ประกอบด้วย 1) รู้จักผู้เรียน ผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนของตนเป็นรายบุคคลอย่างลึกซึ้ง ทั้งความต้องการและปัญหา สามารถชี้แนะและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) รู้หลักสูตร ผู้สอนต้องทำความเข้าใจหลักสูตรว่ามีวัตถุประสงค์ในสาระที่จะสอน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น 3) รู้วิธีสอน ผู้สอนต้องรู้วิธีสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงหาวิธีการสอนแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสอดคล้องกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) รู้วิธีการประเมินผล ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการประเมิน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการเรียนรู้ ทั้งการประเมินก่อน ระหว่าง และหลังเรียน 5) รู้ภาษาและวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญในการหาความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 6) รู้ทันเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือและเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ในการแสวงหาความรู้จากทั่วทุกมุมโลก 7) รู้บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะเป็นบริบทสังคม การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการศึกษา ผู้สอนจึงต้องรอบรู้และเข้าใจบริบทเหล่านี้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ความคิด กล่าวได้ว่า ความคิดคือกระบวนการทางปัญญาที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์ ที่ตกผลึกและสามารถกลั่นกรองออกมาเป็นคำพูด การสื่อสาร ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้รับสารได้เข้าใจ ผู้สอนจึงต้องพัฒนาความคิดและใช้ความคิดอยู่เสมอ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิด อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ใช้ ความคิดจนเกิดเป็นทักษะ เริ่มตั้งแต่การสัมผัส การรับรู้ การรวบรวมข้อมูล และสรุปเป็นความคิด จน นำไปสู่ความคิดรวบยอดที่สามารถถ่ายทอดเป็นความรู้ส่งต่อไปยังผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ทักษะ การจัดการเรียนการสอนปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ เป็นไปตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการศึกษาคือทักษะของ ผู้สอน ผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ทักษะการสอน หากผู้สอนมีทักษะการสอนที่ดี โดยสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย แสวงหาวิธีการสอนรูปแบบใหม่ เช่น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสอนแบบสืบสอบ ทักษะการสอนเชิงบูรณาการ หรือทักษะการสอนด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อส่งเสริมผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ 2) ทักษะการจัดการชั้นเรียน เป็นสิ่งที่ผู้สอน จะต้องทำให้ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของรายวิชาและหลักสูตร จัดการควบคุมผู้เรียนและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปจนบรรลุผลสำเร็จ 3) ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นทักษะทางภาษา เพื่อใช้ในการสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ทั้งภาษาประจำชาติและภาษาสากล เพื่อใช้ในการ พัฒนาการเรียนรู้และการสื่อสารให้ทันต่อวิวัฒนาการทางด้านการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของโลก 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่ทั่วทุกมุมโลก ผู้สอนจึงต้องมี ทักษะทั้งด้านเครื่องมือและด้านเนื้อหาสาร ของเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อ ช่วยให้การเรียนการสอนเกิดความทันสมัยและรู้เท่าทัน 5) ทักษะการวิจัยชั้นเรียน เป็นทักษะที่ใช้ แก้ปัญหาในชั้นเรียน จากการรู้ถึงปัญหาของผู้เรียนของตนเอง เพื่อหาหนทางแก้ไขด้วย กระบวนการวิจัยทั้งที่เป็นรูปแบบและไม่เป็นรูปแบบ 6) ทักษะการประเมินผล เป็นทักษะในการ ประเมินผลการสอน และเป็นการประเมินตนเองของผู้สอน เพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนแต่ละบุคคล เป็นทักษะที่สำคัญผู้สอนจำเป็นต้องรู้และมีวิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อ ประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเที่ยงตรง 7) ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะสำคัญของบุคคลจากการ ไตร่ตรองอย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วยวิจารณญาณ แยกแยะและกลั่นกรอง ผู้สอนจะต้องมีทักษะเป็นผู้ที่ มีความคิดวิเคราะห์ต่อกระบวนการสอนเป็นอย่างดีและมีคุณภาพ

4. คุณธรรมของผู้สอน กล่าวได้ว่าคุณธรรมของผู้สอนแล้วมักจะตามมาด้วยจริยธรรม เป็น ความดีความงามที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์ การมีจิตวิญญาณของความเป็นครูหรือผู้สอน ซื่อสัตย์ อุดมทน และเสียสละ เป็นผู้ให้ความรักและความเมตตาต่อผู้เรียน ซึ่งว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2556 สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูตาม (ข้อบังคับคุรุสภา, 2556) ได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า
- 2) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้อง ดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่เต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 3) ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
- 4) ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

2.4 ลักษณะของผู้เรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนจะต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถของบัณฑิต
 - 1) ผู้เรียนต้องมีความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขาวิชา ตลอดจนเข้าใจในหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2) ผู้เรียนมีความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตัวผู้เรียนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย
 - 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการค้นหา การใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ
 - 4) ในกรณีหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้น ๆ
 - 5) ในกรณีหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่าง ๆ ในสาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ การประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในการวิจัย
2. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
 - 1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งสถานการณ์ส่วนบุคคลและสถานการณ์กลุ่ม แสดงออกโดยมีบทบาทภาวะผู้นำในการหาหนทางใหม่ในการแก้ปัญหาและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม
 - 2) นำความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาด้านวิชาชีพของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์ต่าง ๆ

3) ยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติในสาขาวิชาของผู้เรียน ที่ใช้ในการพิจารณาค้นหาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ

4) เพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนเอง เพื่อมีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาในศาสตร์วิชาของผู้เรียนมีความทันสมัยอยู่เสมอ

5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งวิชาการ วิชาชีพและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจำเป็นต้องยึดถือในการใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน

2.5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดบลูม

1. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

เป็นจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา เป็นกรอบการจัดการศึกษาที่ช่วยให้ผู้สอนพัฒนาผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ โดยกำหนดเป็นลำดับขั้นของการเรียนรู้ 6 ขั้น ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความสามารถในการระลึกได้ จดจำได้เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์มา

2) ความเข้าใจ (Comprehension) คือ ความสามารถในการแปลความหมาย อธิบาย ขยายความ และตีความจากความสามารถในระดับความรู้ความจำ

3) การนำไปใช้ (Application) คือ คือ ความสามารถในการนำความรู้ ความจำ และความเข้าใจ ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่

4) การวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบหรือเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เพื่อหาหลักการ ความสำคัญ และความสัมพันธ์

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการนำส่วนประกอบย่อยตั้งแต่ 2 ขององค์ประกอบหรือเรื่องราวที่แยกแยะเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่

6) การประเมินค่า (Evaluation) คือ ความสามารถในการตัดสินใจหรือวินิจฉัย ประเมินค่าของเรื่องราวสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีกระบวนการและหลักเกณฑ์

ต่อมาได้มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยใช้คำกริยาในการกำหนดลำดับขั้นของการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และได้ปรับเปลี่ยนลำดับขั้นที่ 5 และ 6 ตามแนวคิดของBloom's Revised Taxonomy (2001) (Anderson et al., 2001)

1) จำ (Remembering) คือ การจดจำข้อมูล ความรู้ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนนำเสนอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และดึงความรู้ออกมาใช้จากความทรงจำระยะยาว (Long-term Memory) เป็นกระบวนการรับรู้จดจำและสามารถดึงข้อมูลเนื้อหาออกมาใช้

2) เข้าใจ (Understanding) คือ การให้ความหมายจากเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับสามารถชี้แจง ยกตัวอย่าง อนุมาน อธิบาย แบ่งประเภท เปรียบเทียบ และสรุปได้ จากข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนได้รับ

3) นำไปใช้ (Applying) คือ การนำความรู้ที่เกิดการจากเข้าใจไปใช้ดำเนินการในสถานการณ์ที่กำหนด ไม่ว่าจะสถานการณ์ที่ดำเนินการอยู่ประจำ หรือการนำความรู้ไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

4) วิเคราะห์ (Analyzing) คือ กระบวนการที่พิจารณาแยกแยะข้อมูลความรู้ในเชิงทฤษฎีที่หลากหลาย แสดงความแตกต่างของข้อมูลหรือความสำคัญของเนื้อหา การเชื่อมโยงทฤษฎีที่เหมาะสมนำมาสนับสนุนกับข้อมูลของตนเอง เพื่อนำไปกำหนดทิศทางหรือเจตนาในข้อมูลที่ผู้เรียนต้องการนำเสนอ

5) ประเมินค่า (Evaluating) คือ การใช้วิจารณญาณในการตรวจสอบและตัดสินใจทั้งภายนอกและภายใน การตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาข้อมูล และการตัดสินใจว่าสิ่งไหนสิ่งที่ดีที่สุด ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐาน

6) สร้างสรรค์ (Creating) คือ การนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามา นำมาเป็นองค์ประกอบเพื่อสร้างสิ่งใหม่ เกิดการสร้างสมมติฐานในกระบวนการเริ่มต้น นำข้อมูลมาวางแผน กำหนดขั้นตอนของการทำงาน จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่นำมาใช้ให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

2. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

เป็นจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านเจตคติ ช่วยให้ผู้สอนพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม (Krathwohl et al., 1964) โดยกำหนดเป็นลำดับขั้นของการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้

1) การรับรู้ (Receiving) เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ถึงปรากฏการณ์ สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ตระหนักถึงลักษณะของสิ่งเร้า นั้น และแสดงออกมาทางความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2) การตอบสนอง (Respond) เป็นระดับที่ผู้เรียนแสดงออกต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้า นั้นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจต่อการตอบสนองที่เกิดขึ้น

3) การให้คุณค่า (Value) เป็นระดับที่ผู้เรียนให้คุณค่าหรือการประเมินต่อสิ่งเร้า เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับในคุณค่า

4) การจัดการ (Organization) เป็นระดับที่ผู้เรียนซึมซับค่านิยมของตนเอง นำมาจัดระเบียบคุณค่าต่าง ๆ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมที่แตกต่างกัน ให้มีความยอมรับอย่างแพร่หลายในสังคม

5) ลักษณะเฉพาะ (Characterization) เป็นระดับที่ผู้เรียนมีค่านิยมภายในตนเอง มีคุณค่าของแต่ละบุคคล เป็นการบ่งบอกพฤติกรรมส่วนตัวที่เป็นนิสัย

3. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะปฏิบัติ เป็นกรอบการจัดการศึกษาที่ช่วยให้ผู้สอนพัฒนาผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย เกิดการฝึกฝน ทักษะการทำงานของระบบกล้ามเนื้อและระบบประสาทจนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป็นลำดับขั้น 5 ระดับ ดังนี้

1) การรับรู้ (Imitation) ผู้เรียนรับรู้หลักการลงมือปฏิบัติจากการรับรู้ การปฏิบัติที่ถูกต้องผ่านการสังเกต เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

2) การปฏิบัติตามต้นแบบ (Manipulation) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติแบบต้นแบบที่ตนเองให้ความสนใจ และพยายามทำซ้ำ เพื่อให้เกิดทักษะ หรือสามารถปฏิบัติตามได้

3) ปฏิบัติอย่างถูกต้อง (Precision) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้โดยไปต้องอาศัยต้นแบบ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4) ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นการตัดสินใจเลือกรูปแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง ผู้เรียนทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความคล่องแคล่ว

5) ปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) ผู้เรียนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เกิดความคล่องแคล่ว จนเป็นไปอย่างธรรมชาติ

2.5.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้แบบเรียกว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นอิทธิพลภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผ่านกระบวนการรับรู้ โดยสิ่งแวดล้อมหรือต้นแบบนั้นจะเป็นทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต (Modeling) เกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบผ่านกระบวนการคิด ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติในการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. ความสามารถในการรับรู้สิ่งเร้า หรือข้อมูลนั้น และ 2. การเข้าถึงตัวข้อมูลเกิดเป็นความทรงจำระยะยาว และสามารถที่จะปฏิบัติที่แสดงออกถึงสิ่งนั้นออกมาตามความสามารถของผู้เรียน (Bandura, 1986) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ความสนใจ (Attention) ผู้เรียนรับรู้จากประสาทสัมผัสในการมองเห็นและการได้ยิน เกิดความสนใจและความต้องการในสิ่งแวดล้อมนั้น เลียนแบบสิ่งที่คุณเรียนได้สังเกตของพฤติกรรมตัวอย่าง ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อสิ่งเร้า เพื่อเพิ่มโอกาสในการเลียนแบบและให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้

2) การเก็บรักษา (Retention) ผู้เรียนสามารถจำจดเป็นความทรงจำระยะยาวไม่เพียงแต่จดจำพฤติกรรมตัวอย่างได้เพียงเท่านั้น เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถในการจดจำเพื่ออธิบายหรือแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาได้

3) การแสดงพฤติกรรม (Response Production) ผู้เรียนมีความสามารถทางด้านร่างกายและสติปัญญา ในการแสดงพฤติกรรมตามตัวอย่างที่ได้สังเกต สามารถเลียนแบบจากตัวอย่างนั้นได้ตามที่สังเกต และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

4) แรงจูงใจ (Motivation) ผู้เรียนจะต้องมีแรงจูงใจในการสร้างพฤติกรรมที่สังเกตขึ้นมาใหม่ เพื่อเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

2.5.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นความสามารถในการทำงานของร่างกายด้วยความคล่องแคล่ว ว่องไว จนเกิดความชำนาญ จากการฝึกฝนทักษะการทำงานของระบบกล้ามเนื้อและระบบประสาทจนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ซิมป์สัน ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติโดยแบ่งเป็นลำดับ 7 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรับรู้ (Perception) ผู้เรียนรับรู้สิ่งที่จะกระทำจากการสังเกตการปฏิบัติอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 2 จัดเตรียม (Set) การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายในการปฏิบัติทักษะ ตระหนักรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมา ขั้นที่ 3 การตอบสนองภายใต้การควบคุม (Guided Response) การตอบสนองต่อการเรียนรู้ทักษะที่ซับซ้อน เรียนแบบพฤติกรรมตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับทักษะตามที่กำหนด ขั้นที่ 4 การให้ลงกระทำ (Mechanism) ความสามารถในการปฏิบัติทักษะจนเกิดความเชื่อมั่น เกิดขึ้นเป็นกลไก ขั้นที่ 5 การกระทำอย่างสมบูรณ์ (Complex Overt Response) ผู้เรียนฝึกฝนทักษะปฏิบัตินั้นได้อย่างสมบูรณ์ มีความชำนาญในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติอย่างถูกต้องและมั่นใจ ขั้นที่ 6 การปรับปรุง/ประยุกต์ (Adaptation) การนำเอาทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนมีความชำนาญไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใกล้เคียงหรือสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น และขั้นที่ 7 การคิดริเริ่ม (Origination) ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติที่นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือพัฒนาสิ่งนั้นเพื่อความสนองต่อความต้องการ (Simpson, 1972)

2.5.4 การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติดนตรี

ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีในแต่ละเครื่องมือ นั้น มีเทคนิคและวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามหลักการในการสอนทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีแต่ละประเภทมีความคล้ายคลึงกัน สามารถนำหลักการในการสอนปฏิบัติทักษะดนตรีเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม 7 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) เสียงก่อนสัญลักษณ์ เรียนรู้จากการได้ยินเสียงก่อน เมื่อผู้เรียนเข้าใจสัญลักษณ์เป็นอย่างดีจึงค่อยสอนในเรื่องสัญลักษณ์โน้ตเพลงต่าง ๆ 2) ความถูกต้องและความไพเราะ ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามจังหวะทำนองอย่างมีความไพเราะ 3) ความมีดนตรีการ เพื่อเกิดความสมบูรณ์ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ทักษะการฝึกซ้อม เป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติดนตรี และต้องมั่นฝึกซ้อมด้วยความสเสมอและอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง 5) ทักษะการแสดง เมื่อฝึกซ้อมแล้วทักษะการแสดงจะบ่งบอกถึงสิ่งที่ผู้ปฏิบัติได้ถ่ายทอดออกมาถึงความงดงามทางดนตรี 6) การประเมินตนเอง ผู้ปฏิบัติประเมินตนเองถึงความสามารถของตนเองอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเป็นการหาข้อบกพร่องและนำมาฝึกซ้อมพัฒนาทักษะของการเป็นนักดนตรีที่ดีต่อไป และ 7) การแก้ไขปรับปรุงและการพัฒนาทักษะ เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติต้องใส่ใจและให้ความสำคัญอยู่บนพื้นฐานความรู้ ความสามารถตามศักยภาพ และให้เวลาอยู่กับ การฝึกซ้อม (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2560) ผู้สอนควรคำนึงถึงหลักการในการพัฒนาการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2.6 การจัดการเรียนการสอน

การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน สามารถให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องในเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างอย่างเต็มประสิทธิภาพ (ทีศนา แชมมณี, 2564) ผู้วิจัยนำเสนอการจัดการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง และ 2) การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.6.1. การจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง

กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดการเรียนการสอนทางตรง หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ข้อมูล ความรู้ และวิธีการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยผ่านการถ่ายทอดข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา (ทีศนา แชมมณี, 2560) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักการของการจัดการเรียนการสอนแบบทางตรง 6 ข้อ ดังนี้

- 1) การจัดเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม จัดลำดับเนื้อหาที่มีความซับซ้อนจากพื้นฐานไปสู่ขั้นสูง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ดี
- 2) การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เพื่อให้ผู้สอนเห็นถึงความรู้เดิมของผู้เรียนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้อย่างรวดเร็ว
- 3) การถ่ายทอดและนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างชัดเจน มีความกระชับ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 4) การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผ่านการฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นทักษะจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้
- 5) การได้รับข้อเสนอแนะ หรือทราบถึงผลจากการปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนต้องการ
- 6) การปฏิบัติจากความรู้ที่ได้รับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนทางตรง มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจเพื่อเกิดการเรียนรู้ 2) ระบุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน 3) ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเกิดการรับรู้สิ่งใหม่ 4) ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ใหม่โดยการนำเสนอเนื้อหาสาระด้วยตนเอง 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อเกิดทักษะ และแสดงออกทางด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ 6) ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะทางด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออก และ 7) ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางตรง ซึ่งผู้สอนกำหนดและวางแผนการถ่ายทอดความรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะการสอนแบบเน้นให้ข้อมูลนิยมใช้จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากความสะดวกในด้านเวลาต่อการจัดการเรียนการสอน

2.6.2 การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์และความเหมาะสมที่ผู้เรียนควรจะได้รับอย่างสูงสุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนนำไปสู่การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) กาย ในการเคลื่อนไหว 2) สติปัญญา การใช้ความคิด 3) สังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 4) อารมณ์ เกิดความรู้สึกที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบเน้นตัวผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ

การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ คือ การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนแบบเป็นรายบุคคล ผู้สอนจำเป็นต้องวินิจฉัยผู้เรียนเพื่อรู้ถึง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด รวมถึงความสนใจและความต้องการของผู้เรียนที่สอน เพื่อเป็นการวางแผนต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเฉพาะเป็นรายบุคคล ผู้สอนทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและเก็บข้อมูลความก้าวหน้าในการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีความเหมาะสม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ มีกระบวนการ 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การใช้เครื่องมือในการวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียนตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล 2) การทดสอบผู้เรียนก่อนที่จะทำการเรียนการสอน 3) จัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่คล้ายคลึงกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน 4) จัดแผนการสอนให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนจากผลการวินิจฉัยผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น 5) การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองในวิธีการที่เหมาะสม 6) ให้คำแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสร้างกฎ กติกา ในกระบวนการทำงาน ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ 7) ผู้สอนทำหน้าที่ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้ตามแผน 8) การทำแบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 9) การจัดทำแฟ้มการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำเอาผลการประเมินเป็นข้อมูลในการจัดแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนต่อไป

2. การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง

การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจน แสวงหาความรู้ การค้นคว้าหาข้อมูล วิธีการต่างๆ รวมถึงการประเมินตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาถึงความต้องการกำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบแผนการเรียนรู้ และจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ รวมถึงเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนเพื่อติดตามประเมินผลในตัวผู้เรียน โดยมีหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตน 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) การเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเองช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพึงพาและพัฒนาตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน เป็นสิ่งที่กระตุ้นความต้องการอยากที่จะเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามจุดหมายที่กำหนด ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเกิดประโยชน์

2) การให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากตัวผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละบุคคลจะเลือกวิธีการที่สามารถทำให้ผลเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการ 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ผู้

เรียนรู้ถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง 3) ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง 5) ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง 6) ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ 7) ผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนตามความเหมาะสม และ 8) ผู้สอนใช้วิธีการวัดประเมินผลโดยใช้ผลการประเมินร่วมกันกับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางอ้อม ซึ่งเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.7 วิธีการสอน

เพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อผู้เรียน จัดการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับ ดำเนินการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทศนา แฉมมณี, 2557)

2.7.1. วิธีการสอนโดยใช้การบรรยาย

การสอนโดยใช้การบรรยายคือ กระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาความรู้ที่มีจำนวนมากได้ในเวลาที่จำกัด ผ่านการพูด เล่า บอกกล่าว และการอธิบาย สิ่งที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม แล้วประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง มีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) เตรียมการสอน ผู้สอนต้องเตรียมเนื้อหาสาระอย่างท่องแท้ จัดลำดับเนื้อหาสาระที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอนควรกำหนดโครงสร้างสำหรับการสอน และมีเอกสารประกอบการบรรยายให้แก่ผู้เรียน

2) การสอน ในการบรรยายผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนมีความสนใจอยู่ตลอด การบรรยายด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อประกอบ การซักถามประกอบการบรรยาย มีกิจกรรมขณะบรรยาย ยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย การสร้างอารมณ์ขัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

3) การอภิปรายสรุป ผู้สอนควรสรุปประเด็นสำคัญในการบรรยาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือซักถาม แลกเปลี่ยนความคิด หรืออาจมีการทดสอบผู้เรียนหลังจากการบรรยาย เพื่อเป็นการสรุปการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการสอนโดยใช้การบรรยาย ช่วยประหยัดเวลาในการสอนและเหมาะกับผู้เรียนจำนวนมาก เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้เป็นจำนวนมาก มีความสะดวก แต่ผู้เรียนมักมีบทบาทในชั้นเรียนน้อย หากผู้สอนเรียบเรียงเนื้อหาสาระไม่เหมาะสมหรือขาดศิลปะในการบรรยาย ผู้เรียนอาจเกิดความไม่เข้าใจและทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่

2.7.2 วิธีการสอนโดยใช้การสาธิต

การสอนโดยใช้วิธีการสาธิตคือ กระบวนการที่ผู้สอนแสดงหรือทำในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้สังเกต เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้สังเกตได้เรียนรู้แล้วเกิดการซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิตตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในการแสดงหรือสิ่งที่ต้องทำนั้นอย่างชัดเจน มีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) เตรียมการสอน ผู้สอนมีการเตรียมตัวซ่อมการสาธิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาและการแก้ไข เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น เป็นการเตรียมตัวในสิ่งที่จะเกิดขึ้น รวมถึงคำถามหรือประเด็นที่ผู้เรียนได้ซักถามและอภิปราย

2) ก่อนการสอน ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจะสอน โดยการบอกกล่าว หรือเตรียมเอกสารในรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ หรือให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาในประเด็นที่จะนำมาสาธิตล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในเฉพาะประเด็น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

3) การสอน ในการสาธิตควรเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนและใช้เวลาอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหรืออาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตนั้น เช่น การสาธิตการบรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนร่วมบรเลงร่วมกันทำหน้าที่สนับสนุนการอิมโพรไวส์แก่ผู้สอน

4) การอภิปรายสรุป เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เปิดโอกาสได้ให้ผู้เรียนได้ซักถามในสิ่งที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการสาธิต โดยผู้สอนเตรียมคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ติดตาม และร่วมกันสรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

วิธีการสอนโดยใช้การสาธิตนั้น เป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงอย่างเป็นรูปธรรม เกิดความรู้ความเข้าใจ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน แต่อย่างไรก็ตามหากมีผู้เรียนเป็นจำนวนมากอาจทำให้เห็นการสาธิตได้ไม่ทั่วถึงทั้งหมด และหากผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อาจเกิดความรู้อย่างลึกซึ้งไม่เพียงพอ

2.7.3 วิธีการสอนสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างคือ กระบวนการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากเหตุการณ์เป็นจริง ให้ผู้เรียนฝึกฝนจากการพบเจอและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหานั้นจริง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้จากกรณีที่เป็นความคิดของบุคคลอื่น และนำมุมมองความคิดมาตอบประเด็นคำถามในเรื่องนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) เตรียมการสอน ผู้สอนเตรียมกรณีตัวอย่างที่เหมาะสมมีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน มีการตั้งประเด็นคำถามหรือนำสถานการณ์จริงมาเป็นประเด็นให้ผู้เรียนได้คิดและร่วมอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้

2) นำเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้สอนอาจนำเสนอเรื่องจริงจากสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรณีตัวอย่าง แต่ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์กรณีตัวอย่างนั้นอย่างชัดเจน เพื่อที่สามารถตั้งประเด็นคำถามเพื่อเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ต่อไป

3) การอภิปรายสรุป ผู้สอนไม่ควรให้ผู้เรียนตอบประเด็นคำถามทันที โดยให้ผู้เรียนเตรียมคำตอบของแต่ละคนไว้ก่อน หรือให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยนำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม ในคำถามการอภิปรายไม่มีคำตอบที่ผิดถูกอย่างชัดเจน เน้นให้ผู้เรียนเห็นคำตอบที่หลากหลายแสดงถึงมุมมองที่กว้างขึ้นและสามารถนำมาสรุปเป็นความรู้ที่ได้จากกรณีศึกษา

วิธีการสอนสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างนั้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง เป็นวิธีการสอนที่ได้ผลดีสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและประสบการณ์ที่หลากหลาย แต่หากผู้เรียนมีความรู้ที่ไม่แตกต่างกันอาจเกิดมุมมองที่คล้ายกันการเรียนรู้อาจไม่เกิดมุมมองใหม่ และหากสถานการณ์นั้นไม่ได้เกิดขึ้นจริงความคิดในการแก้ปัญหาักเป็นไปตามเหตุผล

3. หลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิต

หลักสูตรดนตรีมีเนื้อหาสาระทางด้านองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ ลีลาของเสียง ประวัติศาสตร์ดนตรี และทักษะทางด้านดนตรี ในระดับปริญญาบัณฑิตมีลักษณะเฉพาะที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทางด้านวิชาการในลักษณะของวิชาชีพ (ณรุทธ์ สุทรจิตต์, 2560)

3.1 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ

การศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) เป็นกรอบในการกำหนดหลักสูตรที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ

3.1.1 หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1) โดยมุ่งให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายในการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) มุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐาน ขั้นต่ำเชิงคุณภาพ เพื่อประกันคุณภาพบัณฑิตและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและ มั่นใจถึงกระบวนการผลิตบัณฑิต

3) มุ่งที่จะประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าด้วยกัน และ เชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน

4) มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับ และเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

3.1.2 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์

สาขาศิลปกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ในลักษณะเชิงวิชาชีพหรือกึ่งวิชาชีพ เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิจิตรศิลป์ และกลุ่มประยุกต์ศิลป์ มีทฤษฎีและปฏิบัติเป็นศิลปวิทยา เพื่อการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การรับรู้จากการอ่านภาษาเขียน การรับรู้จากภาพ การรับรู้การเคลื่อนไหวผ่านทางตา การรับรู้เสียงทางหู การรับรู้กลิ่น ผ่านทางจมูก การรับรู้รสผ่านทางลิ้น และการสัมผัสจับต้อง อันเป็นลักษณะของความรู้ทั้งแบบเฉพาะด้านของสาขาวิชาและความรู้เชิงสหวิทยาการ การบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เริ่มจากภายในสาขาวิชา ข้ามสาขาวิชา โดยมีศาสตร์ทางศิลปกรรมเป็นปัจจัยและองค์ประกอบหลักที่ชัดเจนและฐานศาสตร์อื่นเป็นองค์ประกอบรองไปตามระดับของเหตุผลเพื่อช่วยเสริมแนวทางการจัดการทางความคิดให้สมบูรณ์ขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

3.1.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา การอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงาน ระหว่างการศึกษา ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิในแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบัน วิชาชีพ ประเทศ และบริบท (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการเล่าเรียน การค้นคว้าจากประสบการณ์หรือหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2) ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3) จริยธรรม (Ethics) คือ พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนร่วมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

4) ลักษณะบุคคล (Character) คือ บุคลิก ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิในแต่ละระดับ

ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านตามคุณวุฒิระดับปริญญาบัณฑิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้
1. ความรู้	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติต่อยอดความรู้ ปรับใช้ความรู้เพื่อการพัฒนางาน
2. ทักษะ	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองในการปฏิบัติ และการปรับปรุงพัฒนางาน เพื่อการประกอบอาชีพ 2. ทักษะด้านดิจิทัล
3. จริยธรรม	1. การกระทำที่เป็นไปตามกฎกติกา และเกิดประโยชน์ต่อสังคม 2. การหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งที่ไม่ดีของสังคม และทำผิดกฎหมาย
4. ลักษณะบุคคล	1. ลักษณะบุคคลทั่วไป 2. ลักษณะบุคคลตามวิชาชีพ หรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตผู้เรียนจำเป็นต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้านตามมาตรฐานคุณวุฒิ และผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในประเทศไทย

ประเทศไทยได้จัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับปริญญาตรีทั้งมหาวิทยาลัยในภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยแบ่งโครงสร้างหลักสูตรในรายวิชาดนตรี คือ วิชาบังคับในหมวดการศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อผู้เรียนที่ศึกษาในสาขาวิชาเอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรี ในประเภทนี้จะเปิดทำการเรียนการสอนในทุกมหาวิทยาลัย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) เปิดทำการเรียน

การสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. โดย อาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ผู้สอนคนแรก ต่อมาได้มีการพัฒนาเปิดทำการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง การเรียนการสอนดนตรีในระดับปริญญาตรีได้มีการพัฒนาทำให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งเปิดสอนเป็นสาขาวิชา เช่น สาขาการแสดง สาขาดนตรีแจ๊ส เป็นต้น เป็นการเรียนการสอนที่มีความเฉพาะเจาะจงทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติทักษะดนตรีชั้นสูง สำหรับผู้เรียนที่มีความถนัดและความต้องการที่จะพัฒนาความรู้และทักษะความสามารถด้านดนตรีไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

ดนตรีแจ๊สได้เข้ามามีบทบาทในสังคมความบันเทิงของประเทศไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 เป็นที่นิยมของผู้ที่ชอบในการฟังเพลงและการเต้นรำในเปียร์ฮอลล์ จุดกำเนิดเริ่มต้นจากวง “เรนโบว์” เป็นวงดนตรีแจ๊สที่ก่อตั้งโดย หลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ ผู้เป็นแบบอย่างทางดนตรีแจ๊สในประเทศไทยที่นำเอาความรู้จากการศึกษาจากต่างประเทศ นำเอาวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีแจ๊สประกอบการเต้นรำ (พูนพิศ อมาตยกุล, เอกสารอัดสำเนา 2549 อ้างถึงใน ญัฐชยา นัจจนาวากุล, 2555) การเรียนรู้วิธีการปฏิบัติดนตรีแจ๊สเริ่มต้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดระหว่างนักดนตรีที่มีความสามารถและประสบการณ์กับผู้ที่ต้องการจะฝึกฝนทักษะ โดยเรียนรู้ผ่านบทเพลงแจ๊สตามความนิยมของแวดวงนักดนตรีในเวลานั้น จากแนวคิดการบรรเลงอิมโพรไวส์ของซิลปิน จนได้พัฒนาหลักสูตรและเปิดทำการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊ส ในปี พ.ศ. 2541 โดย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส (กมลธรรม เกื้อบุตร, 2564) การศึกษาวิชาดนตรีแจ๊สผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านดนตรี เช่น การฟัง การร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ด้าน บทเพลงแจ๊ส ประวัติศาสตร์ รวมถึงทฤษฎี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาและการบรรเลงดนตรีแจ๊ส คือ ทักษะการอิมโพรไวส์ ที่เป็นจุดเด่นและเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมทางดนตรีแจ๊ส เนื้อหาหลักสูตรของการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในประเทศไทยเป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของทางตะวันตกมาปรับใช้ โดยประกอบด้วยเนื้อหารายวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส วิชาหลักการอิมโพรไวส์แจ๊ส วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก และวิชารวมวงแจ๊ส เป็นรายวิชาหลักในระบบการศึกษาและจัดทำกรเรียนการสอน รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะความสามารถและการแสดงด้านดนตรีแจ๊ส (กิตติธัช สำเภาทอง, 2555) นักดนตรีแจ๊สในเมืองไทยที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยที่ผลักดันทำให้เกิดหลักสูตรการเรียนการสอนในระบบการศึกษา เป็นผู้ที่ได้ไปศึกษาเรียนรู้ทางด้านดนตรีแจ๊สจากต่างประเทศ คือ เคน อยู่ประเสริฐ, ศักดิ์ศรี วงจราดล, พลวิทย์ โอภาพันธ์, ดริน พันธุมโกมล และผู้ที่มีทักษะความสามารถและประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ คือ กฤษดิ์ บูรณวิทย์วุฒิ, นพพล ธรธาดล, และ พิสุทธิ์ ปะทีปะเสน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักดนตรีแจ๊สที่มีชื่อเสียงมากในปัจจุบัน คือ จักรวาล เสาธงยุติธรรม และ เสกพล อุ่นสำราญ เป็นต้น (พลวิทย์ โอภาพันธ์, 2558)

3.3 หลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย

สถาบันการศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ระยะเวลาตลอดหลักสูตร 4 ปี มีการจัดทำหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นสาขาวิชา วิชาเอก หรือแขนงวิชา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สอย่างเต็มรูปแบบ ประกอบไปด้วย 5 สถาบัน ได้แก่ 1) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) มหาวิทยาลัยศิลปากร 3) วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต 4) มหาวิทยาลัยบูรพา และ 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (กมลธรรม เกื้อบุตร, 2564) ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละสถาบันมีรายละเอียดดังนี้

1. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส ในปี พ.ศ. 2541 เป็นสถาบันแรกในประเทศไทย ในเวลาต่อมาได้มีการพัฒนาหลักสูตร จัดทำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 139 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาศึกษาทั่วไป 7 หน่วยกิต วิชาภาษา 12 หน่วยกิต วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 4 หน่วยกิต วิชาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 7 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาชีพด้านดนตรี จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 103 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาแกนหลัก 49 หน่วยกิต วิชาบังคับของสาขา 48 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือก 6 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชา ทฤษฎีดนตรีตะวันตก ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส วิชาการวงเล็ก วิชาการวงใหญ่ วิชาคีตปฏิภาณ การประพันธ์ดนตรีแจ๊ส ทักษะพื้นฐานคีย์บอร์ด และวิชาเทคโนโลยีดนตรี โดยมีการจัดการเรียนการสอนตามลำดับชั้นปีการศึกษาตามหลักสูตรกำหนดที่เน้นการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์และทฤษฎีให้แก่ผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย รวมถึงวิชาที่ให้นักศึกษาได้ออกไปฝึกงานเพื่อเก็บประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

2. คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดทำการเรียนการสอนในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 130 หน่วยกิต (คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2565) ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาบังคับ 24 หน่วยกิต กลุ่มวิชาทักษะสังคมและทักษะชีวิต 6 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา 9 หน่วยกิต กลุ่มวิชาความรับผิดชอบต่อสังคม 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาความเป็นผู้ประกอบการ 6 หน่วยกิต และวิชาเลือก 6 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาชีพด้านดนตรี จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 94 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาแกนหลัก 27 หน่วยกิต วิชาเอกดนตรีแจ๊ส 47 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือก 20 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชา ปรัชญาดนตรี การขับร้องประสานเสียง การรวมวงอิสระ บทประพันธ์สำหรับเปียโน และบทประพันธ์สำหรับกีตาร์

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญาบัณฑิตที่เปิดทำการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร

ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรมีความคล้ายกับมหาวิทยาลัยมหิดล แต่มีเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนคือ รายวิชาการฝึกงานสำหรับดนตรีแจ๊ส

3. วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต จัดทำการเรียนการสอนในหลักสูตรดุริยางคศาสตร์บัณฑิต กลุ่มวิชาดนตรีแจ๊สศึกษา ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 136 หน่วยกิต (วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต, 2565) ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาสหวิทยาการและพลศึกษา 3 หน่วยกิต วิชาภาษา 15 หน่วยกิต วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 9 หน่วยกิต วิชาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาชีพด้านดนตรี จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 100 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาแกนหลัก 52 หน่วยกิต วิชาบังคับของกลุ่มวิชา 45 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือก 3 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชา ทฤษฎีดนตรีตะวันตก ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส วิชาการรวมวงเล็ก วิชาการรวมวงใหญ่ วิชาคีตปฏิภาณ การประพันธ์ดนตรีแจ๊สและการเรียบเรียงเสียงประสาน วิชาสไตล์ทักซ์ ทักซ์พื้นฐานคีย์บอร์ด ชูริกจดนตรี และพื้นฐานการอำนวยเพลง

ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรมีความคล้ายกับมหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากร แต่มีความแตกต่างในรายวิชาเทคโนโลยีดนตรีและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หรือหัวข้อปัจจุบันทางดนตรี

4. คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา จัดทำการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี โดยไม่ได้แยกออกเป็นวิชาเอกหรือสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส แต่สามารถจัดการเรียนการสอนในกลุ่มรายวิชาและจำนวนหน่วยกิตเทียบเคียงกับการจัดหลักสูตรดนตรีแจ๊สได้ ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 130 หน่วยกิต (คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา, 2564) ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชา มนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต วิชาสังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต คอมพิวเตอร์ 3 หน่วยกิต วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ 4 หน่วย วิชาภาษาอังกฤษ 12 หน่วยกิต วิชาเลือก 5 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาชีพด้านดนตรี จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 94 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาแกนหลัก 12 หน่วยกิต วิชาเฉพาะด้านดนตรี 15 หน่วยกิต วิชาบังคับเอกดนตรีสากล 30 หน่วยกิต วิชาเลือกเอกดนตรีสากล 37

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชา ทฤษฎีดนตรีสากล ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส วิชาทฤษฎีและการประสานเสียง วิชาคีตลักษณ์และการวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก ดุริยปฏิบัติดนตรีแจ๊สแจ๊ส วิชารวมวงแจ๊สและดนตรีสมัยนิยม วิชาขับร้องประสานเสียง คอมพิวเตอร์เพื่อการบันทึกโน้ต ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรี และดนตรีปฏิบัตินิพนธ์

ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรของคณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา มีการเชื่อมโยงในด้านเทคโนโลยีดนตรี และการวิจัย มาใช้จัดการเรียนการสอน

5. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดทำการเรียนการสอนในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรี โดยรายวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 125 หน่วยกิต (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2566) ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาภาษาและการสื่อสาร 9 หน่วยกิต วิชามนุษยศาสตร์ 6 หน่วยกิต วิชาสังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 9 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาชีพด้านดนตรี จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 89 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาแกนหลัก 5 หน่วยกิต วิชาเฉพาะด้านดนตรี 84 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาบังคับ 29 หน่วยกิต วิชาแขนงดนตรีแจ๊ส 48 หน่วยกิต และวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 7 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชา ทฤษฎีดนตรีสากล ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส การวิเคราะห์ดนตรีแจ๊ส การประพันธ์ดนตรีแจ๊สและการเรียบเรียงเสียงประสาน วิชาการอิมโพรไวส์ วิชาการอิมสไตล์ วิชาการรวมวงบิ๊กแบนด์แจ๊ส รวมถึงวิชาพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การอำนวยเพลง การประพันธ์เพลง การบันทึกโน้ตดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ การบันทึกเสียง และการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีรายวิชาที่เน้นการบรรเลงประกอบจังหวะของบทเพลง แต่จะไม่พบรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรี

4. การศึกษา 4.0

การจัดการเรียนการสอนในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรัฐบาลประกาศนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งการศึกษาในประเทศไทยเป็น

การจัดการเรียนการสอนที่ชี้นำให้ผู้เรียนนำเอาองค์ความรู้ทุกมิติบนโลกมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อทำให้เกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนในสังคม ทำให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรมในการดำรงอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) สร้างให้ประชาชนมีรายได้ระดับสูง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสู่นานาชาติ (สุพรรณิ บุญหนัก, 2564)

ประเทศไทย 4.0 มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value Based Economy) ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 12 กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดนโยบาย 2 ภาษา (Bilingual Policy) และสร้างทักษะทางด้านวิชาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรม เน้นการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ จัดทำหลักสูตรให้มีรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงต่อผู้เรียน เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ ไม่เพียงแต่สอนผู้เรียนให้มีความรู้ แต่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้ มีคุณธรรมในตนเองเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข ซึ่งแต่ก่อนการศึกษาไทย 1.0 ยุคเกษตรกรรมที่เน้นการศึกษาเพื่อยังชีพ การศึกษา 2.0 คือการศึกษาจัดอยู่บนพื้นฐานของอุตสาหกรรม เพื่อ ก้าวเข้าสู่การศึกษา 3.0 ในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการศึกษาในยุคเทคโนโลยีไร้พรมแดนที่มีการติดต่อสื่อสารที่เรียกว่า Port Globalization เป็นการศึกษาเพื่อชุมชนนานาชาติ ปัจจุบันองค์ความรู้ในวิชาต่าง ๆ มีการพัฒนาเป็นไปอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีมีวิทยาการที่ล้ำสมัยการเรียนรู้ในแบบอดีตที่เป็นเพียงถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนจึงต้องควรมีการพัฒนาส่งเสริมทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้า การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์และดิจิทัลรวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในการนำมาใช้ต่อการเรียนการสอนโดยมีการผสมผสานในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อปรับการเรียนการสอนให้มีลักษณะเชิงโต้ตอบในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Interactive Learning) ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้เรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่ Gen Z (โกเมศ แดงทองดี, ม.ป.ป.) การเรียนการสอนที่ต้องเน้นทักษะมากกว่าเนื้อหา ผู้สอนทำหน้าที่อธิบายชี้แนะจากเนื้อหาในหนังสือหรือองค์ความรู้ต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถตรวจสอบและเข้าถึงในเนื้อหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วรู้เท่าทันสื่อ ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเอง ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณเพื่อสร้างให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อตนเองและสังคม สร้างมูลค่า ซึ่งบทบาทครูผู้ช่วยเปรียบเสมือนโค้ชที่คอยช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาคำองค์ความรู้ สืบค้น แลกเปลี่ยน ขยายความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานให้เกิดขึ้น (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2562a) ซึ่งแนวคิดการศึกษา 4.0 ได้แบ่งลักษณะกลุ่มของผู้เรียนตามแนวคิดหลักของการศึกษา 4.0 ดังนี้

1. กลุ่ม Leapfrog institute เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเติบโตตามศักยภาพของตนเอง มีแนวคิดหลักการที่มุ่งเน้นให้การศึกษาเปลี่ยนแปลงและเติบโตตามกาลเวลาในแต่ละยุคสมัย เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาแล้วก็จะส่งเสริมศักยภาพในตัวของผู้เรียนพัฒนาเติบโตในแบบของตนเอง ศักยภาพของกลุ่มนี้ที่เน้นเป็นจุดสำคัญคือ ศักยภาพในการคิดและประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรม

2. กลุ่มการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เป็นกลุ่มนักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีหลักการแนวคิดของการศึกษา 4.0 คือยุคที่ต้องก้าวผ่านการบริโภคนิยมของสังคมไทยและบริบทนิยมของการศึกษาไทย มีการพัฒนาหลักการ CCPR ประกอบด้วย Critical Mind, Creative Mind, Productivity Mind และ Responsible Mind

3. กลุ่มปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ 4 เป็นกลุ่มที่มีหลักการแนวคิดว่าอุตสาหกรรมในยุค 4 จะเป็นแรงผลักดันการศึกษา นำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยก้าวหน้าของระบบต่าง ๆ มาใช้ร่วมกับการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีการจัดระบบที่สอดคล้องต่อการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเน้นการขับเคลื่อนทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาที่ใหม่ และมีความก้าวหน้าทันสมัย

บนเวทีเศรษฐกิจโลก World Economic Forum ทักษะที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือนายจ้างต้องการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ของตลาดแรงงานโลก ได้แก่ 1) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 2) การคิดวิเคราะห์ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การจัดการบุคคล 5) การทำงานร่วมกันเป็นทีม 6) ความฉลาดทางด้านอารมณ์ 7) รู้จักประเมินและตัดสินใจ 8) มีใจรักการบริการ 9) การต่อรองเจรจา และ 10) ความยืดหยุ่นทางความคิด ซึ่งทักษะเหล่านี้ส่งผลให้แรงงานมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ มีทักษะที่หลากหลายทางปัญญาและทางการสื่อสาร การจัดการศึกษา 4.0 ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ผลิตให้ผู้เรียนมีทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะ 3R8C ที่เป็นคุณลักษณะจำเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วจำเป็นต้องมีเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ถือเป็นกรอบการปฏิรูปการศึกษาที่ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิต อาชีพ ซึ่งการศึกษา 4.0 มีความเชื่อมโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วยทักษะ 3R8C ดังนี้

1. ทักษะหลัก 3Rs ได้แก่ 1) ทักษะการอ่าน (Reading) 2) ทักษะการเขียน Writing และ 3) ทักษะการคำนวณ Arithmetic ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นที่จะทำให้รู้และเข้าใจในสาระเนื้อหาของ 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้ ที่แสดงความเป็นสาระวิชาหลักของทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และรัฐความเป็นพลเมืองดี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำสาระเนื้อหาได้ครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว

2. ทักษะเสริม 8Cs ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) 3) ทักษะด้านการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ Collaboration teamwork and leadership 4) ทักษะความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ Cross-cultural understanding 5) มีทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communication information and media literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Computing and IT literacy 7) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and learning skills) และ 8) ความมีเมตตา กรุณา ระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม (Compassion)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษา 4.0 เน้นการบูรณาการความรู้ทุกมุมโลกเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ในยุคสมัยที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และโลกแห่งดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ส่งเสริมต่อการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างมูลค่าแก่ตนเอง มีความสอดคล้องกับทักษะการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศให้เติบโต ในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมกิจกรรมที่มีความสอดคล้องเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อนำพาไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่เป็นสุข

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ผู้สอนต้องทำการประเมินเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพถึงการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนของผู้สอน ควรมีการประเมินในลักษณะใด ควรออกแบบการประเมินให้สะท้อนเป้าหมายของหลักสูตร มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินอย่างเหมาะสม

การวัด (Measurement) การประเมินผล (Evaluation) และการประเมิน (Assessment) มีความหมายและมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน การวัดคือกระบวนการกำหนดตัวเลขในสิ่งที่ต้องการวัด การประเมินผลคือกระบวนการตัดสินคุณค่าจากข้อมูลที่ได้จากการวัด และการประเมินคือกระบวนการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบทั้งปริมาณและคุณภาพ ในทางการศึกษาใช้รวมกันว่า “การวัดและการประเมินผล” มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ตัดสินเกี่ยวกับตัวผู้เรียนถึงความก้าวหน้า ข้อดี และข้อเสีย บ่งบอกถึงคุณภาพของหลักสูตรและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ต่อจุดประสงค์การสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวังของผลลัพธ์ในตัวผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลต้องดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนการสอน มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ (โชติกา ภาชีผล, 2559) การประเมินทางด้านเนื้อหาสาระดนตรีสามารถประเมินได้จาก

แบบทดสอบต่าง ๆ เพราะความรู้ทางด้านเนื้อดนตรีไม่ได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติดนตรี เป็นการทำให้แบบทดสอบโดยการเขียนรวมถึงการเขียนบรรยายและการสร้างสรรค์การประพันธ์ การประเมินนั้นควรคำนึงถึงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำนวนข้อของแบบทดสอบในส่วนสำคัญของระดับการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดได้ โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสอนที่ผู้สอนได้ตั้งไว้ตั้งแต่แรก (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) เมื่อได้ผลจากการทำแบบทดสอบออกมาเป็นคะแนนแล้วนำมาตีค่าเพื่อจัดอันดับให้แก่ผู้เรียนว่าคะแนนที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบได้นั้นอยู่ในระดับใด ยกตัวอย่างเช่นการตีค่าเป็นเกรด A,B,C,D เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลสามารถจำแนกตามขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. การวัดและประเมินผลก่อนเรียน (Pre – evaluation)

การวัดและประเมินผลก่อนเรียนใช้ประเมินผู้เรียนใน 2 ลักษณะ คือ การประเมินความรู้พื้นฐานของผู้เรียนตรวจสอบความพร้อมว่ามีความรู้เพียงพอที่จะสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้หรือไม่ และการประเมินประเมินผู้เรียนเพื่อจัดตำแหน่งว่าผู้เรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด ถ้ามีความรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สามารถเรียนในรายวิชาต่อไปได้ เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้สอนได้วางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบวัดความสามารถ เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพทั้งผู้สอนและผู้เรียนยิ่งขึ้น

2. การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน (Formative evaluation)

การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนทำการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนและผลการสอนของผู้สอน หากมีข้อบกพร่องในส่วนใดทำให้ผู้สอนสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เห็นถึงข้อดีและข้อเสียระหว่างทำการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มถึงแม้ผู้เรียนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ก็ตาม เป็นการประเมินส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

3. การวัดและประเมินผลหลังเรียน (Summative evaluation)

เป็นการวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการเรียนในวิชานั้น ๆ ของผู้เรียนว่ารู้เนื้อหามากน้อยเพียงใด ผ่านเกณฑ์ที่ผู้สอนได้ตั้งไว้หรือไม่ แสดงถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนนำมาพัฒนาปรับปรุงในครั้งต่อไป

5.1 การประเมินทักษะดนตรี

การวัดประเมินผลทักษะการปฏิบัติดนตรีสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ 1) การปฏิบัติเดี่ยว และ 2) การปฏิบัติรวมวง ซึ่งกระบวนการประเมินผลนั้นจำเป็นต้องใช้เวลาในระยะหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพราะผู้สอนจะประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลจำเป็นต้องให้เวลาผู้เรียนในการฝึกซ้อมตามแผนการสอนที่ได้กำหนดไว้

ทักษะการฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ เป็นทักษะทางดนตรีที่ผู้สอนควรนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งการประเมินผลทักษะดนตรีสามารถใช้ได้แบบทดสอบและทดสอบทางปฏิบัติ โดยการฟังเป็นทักษะที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนแสดงออกได้ โดยการร้องหรือการเขียนบันทึกโน้ต การเล่นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกผ่านการปฏิบัติเครื่องดนตรี หรือ การสร้างสรรค์สามารถทดสอบได้โดยการปฏิบัติ เช่น การอิมโพรไวส์บทเพลงแจ๊สจากแซกโซโฟน ทั้งนี้สามารถแบ่งการให้คะแนนออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความสามารถในการปฏิบัติ (เชิงปริมาณ) และ 2) คุณภาพของการปฏิบัติ (เชิงคุณภาพ) เนื่องจากดนตรีเป็นการแสดงออกทางศิลปะการบรรเลงจึงมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพของการปฏิบัติ ในการประเมินผลทักษะดนตรีจำเป็นต้องประเมินทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น ผู้เรียนสามารถบรรเลงโน้ตในคอร์ดและบันไดเสียงของบทเพลงแจ๊สได้ถูกต้องทุกโน้ต ต่อมาจึงประเมินในส่วนของคุณภาพในการบรรเลงถึงความไพเราะ น้ำเสียง ระดับเสียงไม่ผิดเพี้ยน เกิดความสุนทรีย์ในการบรรเลงดนตรี (ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์, 2560)

การประเมินทักษะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อบ่งบอกระดับความสามารถของผู้เรียน สามารถทำได้ทั้งประเมินผู้เรียนระหว่างเรียนเพื่อเห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินผู้เรียนหลังเรียนเพื่อหาข้อดีและข้อควรปรับปรุงในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ทั้งด้านความสามารถและคุณภาพการแสดงออกทางด้านดนตรีในเชิงศิลปะทางเสียง

5.2 การประเมินตามสภาพจริง

การอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สเป็นทักษะการปฏิบัติดนตรีที่นำไปใช้ในสถานการณ์จริง ผู้เรียนฝึกฝนทักษะในการอิมโพรไวส์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแสดงในสถานการณ์จริง การวัดและประเมินผลผู้เรียนจึงต้องมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สมีความเหมาะสมกับการวัดและประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการ สังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการผู้เรียนได้กระทำเพื่อค้นหาศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน สอดคล้องกับความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตโดยใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลายทั้งเชิงคุณปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินจากการปฏิบัติ และการประเมินจากชิ้นงาน เป็นกระบวนการที่ต้องทำควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการ (Process) การปฏิบัติกิจกรรม (Performance) เพื่อสร้างองค์ความรู้และสร้างชิ้นงาน การประเมินตามสภาพจริงมีลักษณะสำคัญ คือ สิ่งที่ต้องการจะวัดผลมีความสำคัญต่อผู้สอนและผู้เรียนเป็นไปตามคุณภาพมาตรฐานของเนื้อหา วัดความสามารถขั้นสูงของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องด้านทักษะที่สำคัญ เพื่อทำให้ระบุและทราบถึงปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้สามารถเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้การเรียนรู้รอบด้านของผู้เรียนมีคุณภาพ

นำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมองถึงความแตกต่างของผู้เรียนและคำนึงถึง ความรู้ทักษะความสามารถของแต่ละบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีทักษะความรู้ความสามารถ ที่ไม่เท่ากันจึงไม่สามารถที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้ ผู้สอนควรทำหน้าที่มองหาข้อดีและข้อจำกัดใน ตัวผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพในด้านที่เรียนถนัดให้ดีขึ้นและแก้ไขปรับปรุงในข้อจำกัดของ ผู้เรียนเพื่อเติมเต็มความรู้ความสามารถ รวมถึงผู้สอนควรชี้แนะให้ผู้เรียนได้รู้ถึงการประเมินผลตนเอง (Self-Assessment) ให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการเรียนรู้ พัฒนา ทักษะการฝึกปฏิบัติ รับผิดชอบในตนเอง (Zhukov, 2015) การวัดและประเมินผลในลักษณะนี้ผู้สอน ควรมามีวิธีการที่หลากหลาย เช่น แบบมาตราประเมิน (Rating Scale) แบบรายการสำรวจ (Checklist) และเกณฑ์การประเมิน (Rubric Score) เป็นต้น เพื่อเป็นการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้ เห็นถึงพัฒนาการความก้าวหน้า และนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขทั้งผู้สอนและผู้เรียน ส่งเสริมให้ กิจกรรมการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น (องอาจ นัยพัฒน์, 2010)

การวัดและประเมินผลทางด้านทักษะการอิมโพรไวส์เป็นการวัดและประเมินผลเชิงพฤติกรรม ทักษะพิสัย เป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอนทักษะอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สเพื่อให้ความ สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตที่ถูกกำหนดโดย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผู้สอนจึงควรมีความเข้าใจในลำดับขั้นพฤติกรรมทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อทำให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมทำให้การเรียนการสอนและการวัดประเมินผลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส ในระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยนำเสนอและจัดแบ่งงานวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้ต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยด้านดนตรีแจ๊ส

จากการศึกษาพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สดนตรีแจ๊ส Mantz (2011) กล่าวถึงการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดบลูม เพื่อใช้พัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ ตามวัฒนธรรมการสอนดนตรีแจ๊ส ผู้สอนทำหน้าที่ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อทำให้เกิดสมดุลระหว่าง จิตใจ ร่างกาย และจิตวิญญาณ ให้สอดคล้องกับ ความรู้ทางปัญญา ทักษะปฏิบัติ และเจตคติ ตามแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาของบลูม มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามโครงสร้างตามทฤษฎี การฝึกซ้อมทางกายภาพ และปัจจัยภายใน - ภายนอก แรงจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเป็นธรรมชาติสำหรับ การอิมโพรไวส์สำหรับเตรียมตัวในการแสดง

Higham (2012) กล่าวถึงการศึกษาด้านดนตรีแจ๊ส “วิธีการและความยากลำบากในการสอนดนตรีจากประเพณีปากเปล่า” แม้การแสดงดนตรีแบบอิมโพรไวส์จะกลายเป็นรูปแบบศิลปะในกระแสหลัก แต่การพัฒนาทักษะต่าง ๆ มีความไม่ชัดเจนในด้านเทคนิค ท่วงทำนองและการประเมินความสามารถ การแสดงดนตรีแจ๊สจะเน้นย้ำถึงความสำคัญของการฟัง ซึ่งเชื่อมโยงกับรูปแบบศิลปะที่ต้องอาศัยการพูดเป็นอย่างมาก เป็นไปไม่ได้ที่จะแสดงแบบอิมโพรไวส์โดยไม่ฟังสมาชิกในวง สถาบันหลายแห่งจะเห็นด้วยกับการสอนการอิมโพรไวส์ แต่บางแห่งจะถูกกละเลยหรือไม่ได้รับการปรับให้เข้ากับเทคนิคสมัยใหม่และรูปแบบดนตรีใหม่ ๆ

ศักดิ์ระพี รัตประจิต (2558) พบว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มีลักษณะการบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎีและการปฏิบัติทักษะอย่างเหมาะสม เกิดการเชื่อมโยงทั้งคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และ 6) ทักษะดนตรี จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบสำคัญ 19 ประการ ตามแนวทางการอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ

ปองภพ สุกิตติวงศ์ (2556) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะคิดปฏิภาณดนตรีแจ๊สในคิตลักษณ์บุลส์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ได้กล่าวถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีความสำคัญกับการสร้างฐานความรู้และเชื่อมโยงฐานความรู้ในตัวผู้เรียน และได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 5 ด้าน 1) กำหนดวัตถุประสงค์ในด้านการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ในตัวผู้เรียน ภาระผู้เรียนในการใช้ฐานความรู้ในการสร้างสรรค์คิตปฏิภาณ 2) กำหนดสาระการเรียนรู้ในด้านทัศนคติ ทักษะกระบวนการรับรู้ ความถนัดในการคิดสร้างสรรค์ และสภาวะที่ส่งเสริมต่อคิตปฏิภาณ 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การฟัง การลอกเลียนแบบ การฝึกฝน การถอดเสียง การวิเคราะห์ และการบรรเลงคิตปฏิภาณกลุ่ม 4) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์ในการฝึกซ้อม และเครื่องดนตรี บรรยากาศในห้องเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และ 5) การวัดประเมินผลที่ถูกต้องตามเนื้อหาสาระ

วิพุธ ตั้งแตง (2562) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนกีตาร์แจ๊สระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย โดยกำหนดองค์ประกอบของการเรียนการสอนคือ ผู้สอนมีคุณสมบัติปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตัวผู้เรียน ผู้สอนควรมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพและมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนปฏิบัติกีตาร์แจ๊ส ผู้เรียนควรมีทักษะในการปฏิบัติกีตาร์แจ๊สสามารถประพันธ์และเรียบเรียงได้ ทักษะทางด้านวิชาการและทักษะในการทำงาน เนื้อหาในการเรียนการสอนกีตาร์แจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตมุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติ การสร้างสรรค์ และการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสอน กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร และการวัดประเมินผล

6.2 งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

จิตินันท์ ดาวศรี และคณะ (2564) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยแนวทางการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนมาก การเรียนรู้จริงและเรียนรู้แบบการสอนใ้เนื้อ้อยลงแต่เรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้สอนทำหน้าที่คอยดูแลให้ความช่วยเหลือ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในด้านความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตภายใต้สังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

สุรฎิยา สีมะเต็อ (2557) ศึกษาการประยุกต์ใช้กิจกรรมการร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราด ผลการวิจัยพบว่า สามารถทำคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับดี หลังจากทำกิจกรรมดังกล่าวผ่านไป 9 สัปดาห์

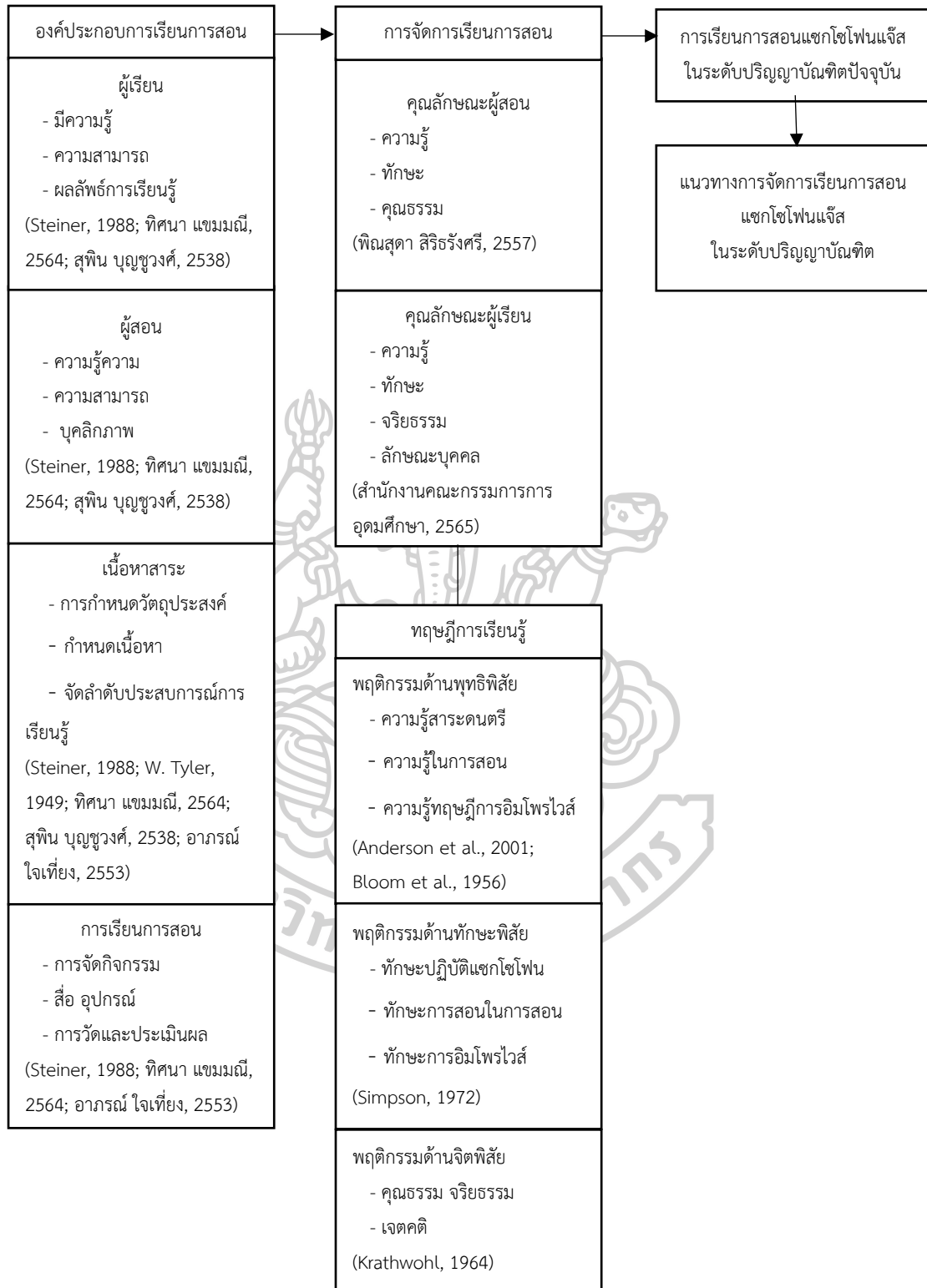
Marzano (2003) ศึกษาการจัดการชั้นเรียนกลยุทธ์การวิจัยสำหรับครู มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับการจัดการชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีประสบการณ์ที่หลากหลายในการจัดการชั้นเรียน ความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถจัดการชั้นเรียนได้ดี การช่วยเหลือและแก้ปัญหาร่วมกันสามารถทำการจัดการชั้นเรียนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ครูที่มีประสิทธิภาพจะสามารถวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่ออย่างเหมาะสม และมีการวัดและประเมินผลได้เที่ยงตรงและชัดเจน

6.3 งานวิจัยด้านทักษะการทำงาน

วิษุฒะ น้อยมาลา (2564) ได้ศึกษาทักษะจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะจำเป็นของการทำงาน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ และทักษะชีวิต เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานต่อการดำรงชีวิต ลดการเกิดผลกระทบที่เกิดจากการเรียนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้น โดย ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถกว้าง ๆ จำเป็นต่อความสำเร็จในสังคมสมัยใหม่

Dean (2017) ศึกษาความสามารถทางอารมณ์และสังคมในการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ทักษะทางสังคม ได้แก่ การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความมั่นใจในตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นความสามารถทางด้านอารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 13 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีขอบเขตในการศึกษาที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ คือ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกตามสภาพจริง โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกตเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์

1. วิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นกระบวนการค้นคว้าหาข้อมูลที่มุ่งแสวงหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้ตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบ นักวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และสังเกต หรือสนทนาพูดคุยเพื่อเป็นการแสวงหาความรู้ ข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้ให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีประสบการณ์ครอบคลุมในปัญหาที่เป็นประเด็นของการศึกษา รู้ลึกจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ ตีความ จากข้อมูลที่ได้รับและการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการของระเบียบวิธีวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่อยู่ในจุดอิมตัวต่อการสรุปข้อมูล ทำให้ค้นพบความรู้หรือประเด็นความจริงใหม่ในแต่ละเรื่องที่ศึกษาวิจัย (พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, 2559) พิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงเพื่อหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น มุ่งประเด็นความสนใจด้านความรู้สึนึกคิด ค่านิยม อุดมการณ์ของบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีในการเก็บข้อมูล และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความแบบอุปนัย (Analytic Induction) (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) ให้ความสำคัญต่อการทำความเข้าใจอย่างเป็นองค์รวมในบริบทของประเด็นที่ศึกษา นักวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยตรง เพื่อมุ่งทำความเข้าใจในข้อมูลที่เป็นไปได้ มีการออกแบบการวิจัยที่ยืดหยุ่นได้ (ชาย โพธิสิตา, 2564) ซึ่งมีลักษณะกระบวนการที่ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี วิธีการ และการวิเคราะห์ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด และปัญหาที่ต้องการศึกษา

การเก็บข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) มีลักษณะคล้ายการสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด มีโครงสร้างคำถามที่มีคำถามละข้อกำหนดที่ชัดเจนโดยสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงและคำถามที่ผู้ให้ข้อมูลตอบได้ตามความคิดเห็นที่ต้องการ

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์ แหกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์ แหกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการเรียนการสอน รวมถึงศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1) การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับกาวิจัย
- 2) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
- 3) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4) การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส
- 6) การวิเคราะห์ข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 7) การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

2.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการอิมโพรไวส์ และดนตรีแจ๊ส ด้านองค์ประกอบดนตรีแจ๊ส ความหมายและหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ พัฒนาการของการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊ส รวมถึงแนวคิดการอิมโพรไวส์ แหกโซโฟน
- 2) องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของผู้สอนและผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และวิธีการสอน
- 3) หลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิต กรอบมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิแห่ง การเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในประเทศไทย และหลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศ
- 4) การศึกษา 4.0
- 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลทักษะดนตรี และการประเมินผลตามสภาพจริง
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยด้านดนตรีแจ๊ส งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และงานวิจัยด้านทักษะการทำงาน

2.2 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาองค์ความรู้ และประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 3 คน 2) อาจารย์สอนเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส จำนวน 3 คน และ 3) ผู้เรียนในระดับปริญญาตรีเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส จำนวน 3 คน ซึ่งมีเกณฑ์คุณสมบัติดังนี้

1) อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน มีประสบการณ์ทางด้านการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊ส มีผลงานทางวิชาการ บทความ หรือผลงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส หรือการปฏิบัติทักษะการอิมโพรไวส์ อย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

2) อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส สอนในมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีแจ๊สหรือวิชาเอกดนตรีแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต เป็นอาจารย์ประจำมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 6 ปี และมีผลงานทางวิชาการบทความ หรือผลงานสร้างสรรค์ 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

3) ผู้เรียนในระดับปริญญาตรี เป็นผู้เรียนที่ศึกษาในสาขาวิชาดนตรีแจ๊สหรือวิชาเอกดนตรีแจ๊ส กำลังรับการศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1-4 เป็นผู้เรียนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส ผู้สอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊สที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้เรียน และ 2. แบบสังเกตการเรียนการสอน

3.1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ข้อคำถามได้มาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างลักษณะคำถามปลายเปิดมีข้อคำถามที่ชัดเจน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล แสดงให้เห็นถึงคุณวุฒิและหน้าที่รับผิดชอบสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูล ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน และผลงานทางวิชาการ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส และการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส โดยกำหนดประเด็นในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนการสอนออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน

3.2 แบบสังเกตการเรียนการสอน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมร่วมกับแบบสัมภาษณ์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนขณะทำการเรียนการสอน มีการกำหนดโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลนำมาสร้างแบบสังเกตการเรียนการสอน โดยบันทึกวิดีโอร่วมเพื่อให้เห็นถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบในด้านประเด็นคำถามและเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และนำเครื่องมือวิจัยไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลจริง ต่อมานำข้อบกพร่องเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษารับข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความตรงและสอดคล้องก่อนจะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริง

2.4 การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้จัดทำโครงร่าง สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานมาตรฐานการวิจัยในคน

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงระยะเวลาในการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเตรียมการ 2) ระยะเข้าถึงข้อมูล และ 3) ระยะจัดกระทำข้อมูล สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) ระยะเตรียมการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ ลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง 2) แบบสังเกตการเรียนการสอน ลักษณะแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเมินความตรงและความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย และได้แก้ไขปรับปรุงในส่วนของข้อความของแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและตรงต่อประเด็นในการเก็บข้อมูลจาก และนำเครื่องมือวิจัยไปใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริง เมื่อผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยไปเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงจริงแล้ว หลังจากนั้นจึงนำข้อบกพร่องที่ได้พบเจอทั้งในเรื่องของประเด็นคำถาม และในส่วนของเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์มาพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัยเพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความตรงและสอดคล้องก่อนจะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริง

ผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขต และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยให้กับผู้ให้ข้อมูลทราบ โดยการเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการมอบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant information sheet) และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed assent form) ซึ่งแจ้งรายละเอียดให้แก่ผู้ให้ข้อมูลรับทราบก่อนการให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งขออนุญาตในการบันทึกวิดีโอตลอดการสัมภาษณ์และสังเกตการเรียนการสอน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำการบันทึกวิดีโอเพื่อให้เห็นถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อให้การวิเคราะห์และตีความจากการข้อมูลที่ได้รับมีความชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ระยะเวลาเข้าถึงข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเมื่อผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ในวันเวลาที่ทำการนัดหมาย ผู้วิจัยได้ไปถึงสถานที่ก่อนเวลาเล็กน้อยเพื่อเตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และขอลงนามเพื่อแสดงเจตนายินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ โดยเริ่มจากการสังเกตการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน และบันทึกวิดีโอเพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดทางพฤติกรรมที่แสดงออกจริงของอาจารย์และนักศึกษาในขณะทำการเรียนการสอน และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมงหรือตามเวลาที่เหมาะสม และมีการบันทึกวิดีโอตลอดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อคำถามการสัมภาษณ์ผ่านการพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ เกิดความผ่อนคลายเพื่อบรรยากาศที่ดีในระหว่างทำการสัมภาษณ์ ไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความอึดอัดหรือไม่สบายใจในการตอบคำถาม ซึ่งจะนำพาข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

3) ระยะเวลาจัดกระทำข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลในการบันทึกวิดีโอจาก อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน และนักศึกษาที่เรียนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน มาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้กำหนด หลังจากนั้นจึงทำการถอดความจากข้อมูลแบบวนซ้ำจำนวนหลายรอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากที่สุด รวมทั้งการแสดงออกทางพฤติกรรม คำพูดที่ใช้ในการสื่อสารสนทนา สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรเรียนการสอน และการตอบคำถามในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจัดระเบียบข้อมูลให้ตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้ และคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญเพื่อที่จะนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ โดยระยะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับระยะเข้าถึงข้อมูล

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ การศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบจากอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน และผู้เรียนในระดับปริญญาตรี และแบบสังเกตการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือเอกแซกโซโฟนแจ๊ส ร่วมกับการบันทึกวิดีโอมาจัดหมวดหมู่พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ด้วยการถอดคำพูดจากการบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์แล้วทำการจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ เหตุผล ความสอดคล้อง และความแตกต่าง วิเคราะห์ร่วมกับการแสดงออกทางพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมโดยรอบจากการสังเกตการเรียนการสอน ผู้วิจัยอ่านข้อมูลจากการถอดคำพูดจากการบันทึกเสียงวนซ้ำในแต่ละประเด็นคำถามเรียงลำดับไป เพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดของข้อมูลอย่างครบถ้วน จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างตรงตามประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา และนำไปสู่การตีความให้ความหมายอย่างพินิจพิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยในครั้งนี้

2.7 การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนพรรณนาวิเคราะห์ของการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต 2) การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน ผู้เรียน สถานบันการศึกษา และวงการ การศึกษาวิชาดนตรีแจ๊สรวมถึงผู้ที่มีความสนใจต่อไป

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตโดย ผู้วิจัยดำเนินการด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกตามสภาพจริง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลจากอาจารย์ นักศึกษา และแบบสังเกตการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส และบันทึกวิดีโอขณะทำการเก็บข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดทางพฤติกรรมที่แสดงออกจริงของอาจารย์และนักศึกษา จัดหมวดหมู่พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบอุปนัย เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ ด้วยการถอดคำพูดจากการบันทึกเสียงแล้วทำการจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ เหตุผล ความสอดคล้อง และความแตกต่าง วิเคราะห์ร่วมกับการแสดงออกทางพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมโดยรอบจากการสังเกตในชั้นเรียน ผู้วิจัยอ่านข้อมูลจากการถอดคำพูดจากการบันทึกเสียงวนซ้ำหลายรอบ ในแต่ละประเด็นคำถามเรียงลำดับไป เพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดของข้อมูลอย่างครบถ้วนจึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างตรงตามประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ไปสู่การตีความให้ความหมายอย่างพินิจพิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยในครั้งนี้ต่อไป โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบความเรียงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล แสดงให้เห็นถึงคุณวุฒิและหน้าที่รับผิดชอบที่สอดคล้องตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล ครอบคลุมในด้าน วุฒิการศึกษา คุณวุฒิ หน้าที่ รับผิดชอบ และผลงาน เพื่อแสดงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัย

ส่วนที่ 2 สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตโดยมีองค์ประกอบการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอองค์ประกอบการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล
ตารางที่ 5 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่งบริหาร	หน้าที่รับผิดชอบการสอน	ผลงาน
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1	- ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศศ.ม.) - ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศศ.บ.)	- ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ - อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คิริยางคศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอก ผู้ประกอบการดนตรีศึกษา	- เครื่องเอกประยุกต์ (ขับร้อง) - พิธีฐานโน้ตทักษะแจ๊ส - การรวมวงแจ๊ส - โครงการสำเร็จการศึกษา สำหรับดนตรีแจ๊ส	- ผลงานวิจัย 3 ชิ้น - บทความวิชาการ 5 ชิ้น - ผลงานสร้างสรรค์ 1 ชิ้น
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2	- ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศศ.ม.) - ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล (ศศ.บ.)	- อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คิริยางคศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอก ดนตรีแจ๊ส	- เครื่องเอกประยุกต์ (แซกโซโฟน) - การรวมวงแจ๊ส	- ผลงานวิจัย 1 ชิ้น - ผลงานสร้างสรรค์ 1 ชิ้น
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3	- (Performance) The Australia Institute of Music (M.M.) - Grad. Dip. Mus. (Performance) The Australian Institute of Music - ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ค.บ.)	- คณบดี - อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คิริยางคศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอก ผู้ประกอบการดนตรีศึกษา	- เครื่องเอกประยุกต์ (กีตาร์) - การสอนดนตรีแจ๊ส	- ผลงานวิจัย 1 ชิ้น - บทความวิชาการ 1 ชิ้น

ผู้ให้ข้อมูล	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่ง	หน้าที่รับผิดชอบการสอน	ผลงาน
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4	<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศบ.ด.) - ศิลปมหาบัณฑิต - มหาวิทยาลัยรังสิต (ศล.ม.) - ศิลปศาสตรบัณฑิต - มหาวิทยาลัยมหิดล (ศศ.บ.) 	<ul style="list-style-type: none"> - รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา - อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต (ศค.บ.) สาขาการแสดงดนตรี ดนตรีแจ๊สและดนตรีสมัยนิยม 	<ul style="list-style-type: none"> - ดนตรีปฏิบัติ (แซกโซโฟน) - ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส และการอิมโพรไวส์ - ดนตรีแจ๊ส และการวิเคราะห์วงดนตรีแจ๊ส และดนตรีร่วมสมัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานวิจัย 1 ชิ้น - บทความวิชาการ 2 ชิ้น - หนังสือ 4 เล่ม
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5	<ul style="list-style-type: none"> - ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต - มหาวิทยาลัยมหิดล (ปร.ด.) - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต - มหาวิทยาลัยมหิดล (ศศ.ม.) - ศิลปบัณฑิต - มหาวิทยาลัยบูรพา (ศล.บ.) 	<ul style="list-style-type: none"> - รองคณบดีศิลปะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ - อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาดนตรีสากล 	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะกีตาร์ - ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส - ดนตรีปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานวิจัย 3 ชิ้น - บทความวิชาการ 6 ชิ้น - งานวิจัยสถาบัน 4 ชิ้น - หนังสือ 3 เล่ม
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6	<ul style="list-style-type: none"> - สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต - มหาวิทยาลัยศิลปากร (สถ.บ.) 	<ul style="list-style-type: none"> - รองคณบดีฝ่ายบริหาร - อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต (ศค.บ.) สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติเครื่องเอก (แซกโซโฟน) - ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส 	<ul style="list-style-type: none"> - บทความวิชาการ 2 ชิ้น

หมายเหตุ : ข้อมูลในตารางนี้เป็นข้อมูล ณ เวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลอาจเปลี่ยนแปลงได้ภายหลัง

ส่วนที่ 2 สภาพการเรียนรู้การสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

การจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน โดยนำเสนอข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในปัจจุบัน

ผู้สอน

ผู้สอนเป็นบุคคลทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบูรณาการในศาสตร์อื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นของผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านคุณธรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

ผู้สอนมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จำเป็นต้องมีความรู้ในการสอนและความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางด้านวิชาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านความรู้ของผู้สอนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน

ผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางดนตรีมาก่อนจะสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในแนวดนตรีแจ๊สแต่ยังไม่สามารถหาแนวทางการฝึกซ้อมเองได้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาได้ช้ากว่า จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“คนที่มีพื้นฐานดีฟังแจ๊สมาบ้างแล้ว มีรสนิยมประมาณนี้ พวกนี้จะเร็วมาก และคนที่ความเข้าใจแต่ยังไม่เจอวิธีการซ้อมของตัวเอง อันนี้ก็เป็นอีกกรณีหนึ่ง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

“ความพร้อมของผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความพร้อมไหม ผู้เรียนมีความสนใจไหม ความสนใจของผมคือสนใจจะเรียนดนตรีแจ๊สจริง ๆ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้เรียนที่เคยฟังเพลงแจ๊สมาก่อนและมีรสนิยมทางดนตรีในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นประสบการณ์สะสมทางดนตรีที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีแนวทางการฝึกซ้อมที่เหมาะสมเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในระยะยาว

ผู้สอนอีกท่านหนึ่งกล่าวถึง “ความพร้อมของผู้เรียน” ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความสนใจ” ที่ถูกกล่าวถึงเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันภายในใจ ในการเรียนรู้ดนตรีแจ๊ส การที่ผู้เรียนมีความสนใจอย่างแท้จริงในเนื้อหาสาระ ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้ลึกซึ้งกว่าผู้ที่ขาดแรงจูงใจในด้านนี้

1.2 รู้ เข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำหลักสูตร

ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอน สอดคล้องกับพัฒนาการการอิมโพรไวส์ตั้งแต่รากฐานของดนตรีแจ๊สทั้งเสียงประสาน การ ดำเนินคอร์ด และการประพันธ์เพลงในรูปแบบของซิลปินแจ๊ส จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ด้วยความที่เป็นอาจารย์ในหลักสูตรแล้วก็เขียนหลักสูตร 2 ฉบับที่ผ่านมา หลักของการอิมโพรไวส์ มันก็จะตามลักษณะของประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส ตั้งแต่ บลูส์ เป็นลักษณะของประโยคถาม - ตอบ จนไปถึง บีบ็อพ โมดัล รวมไปถึงฟรีแจ๊ส ที่มีความ ซับซ้อนในเรื่องการดำเนินคอร์ดและการประพันธ์”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ในการจัดทำ หลักสูตร สอดคล้องกับพัฒนาการการอิมโพรไวส์ดนตรีแจ๊ส ตั้งแต่ดนตรีบลูส์ที่เป็นรากฐานของดนตรี แจ๊ส เน้นโครงสร้างแบบประโยค ถาม-ตอบ พัฒนาสู่ยุคบีบ็อพ โมดัล และฟรีแจ๊ส ที่มีความซับซ้อนทั้ง เสียงประสาน การดำเนินคอร์ด และการประพันธ์เพลงในรูปแบบของซิลปินแจ๊ส โดยจัดลำดับให้ ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการรูปแบบดนตรีและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในเชิงทักษะปฏิบัติได้อย่างลึกซึ้ง และมีความหลากหลาย ทำให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ในเนื้อหาสาระที่จะสอน เพื่อให้ผู้สอนได้ใช้เป็นทิศทาง ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น

1.3 วิธีการสอน

การใช้วิธีการสอนเพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อผู้เรียน จัดการเรียนการสอนได้ ตรงตามความต้องการและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับ ดำเนินการเรียนการสอนให้บรรลุตาม เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ผมจะมีสอนเรื่องย่อย ๆ ให้เด็กเล็ก เช่น เรื่องวอยซ์ซิ่ง เพนทาโทนิคซัคติตีว
ชั้น ดิมินิซอร์ด หรือมีปัญหาเรื่องภาษาแจ๊ส อะไรอย่างงี้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

“การสอนจริง ๆ เป็นการพิจารณาเขาแบบรายคน เป็นเหมือนหมอ คนไข้ไอ
เราก็อैयाแก้อไอ คนไข้หัวแตกเราก็อैयाทำแผล”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนทั้ง 2 ท่าน ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยยึด
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นที่การแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่างตรงจุด ผู้สอนท่านแรก มีวิธีการสอนให้
ผู้เรียนฝึกซ้อมบรรลุผลสำเร็จ กำหนดเนื้อหาย่อยเป็นทิศทางและตัวเลือกเพื่อใช้สอนผู้เรียนให้เกิดการ
พัฒนาทักษะอิมโพรไวส์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและสิ่งที่ตนเองต้องการ
พัฒนาแก้ไขปัญหามี ส่วนผู้สอนอีกท่านหนึ่งใช้การสอนโดยเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกับ
วินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยรายบุคคล ที่เน้นการเข้าใจความต้องการและลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละ
คน โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความพร้อมและปัญหาที่แตกต่างกันไปของ
ผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนด้านดนตรีที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละบุคคล การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม
ในการหาข้อมูลความรู้ นั้นจะส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

1.4 บริบทความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก

บริบทความเคลื่อนไหวของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ส่งผล
ต่อการศึกษา ผู้สอนจึงต้องรอบรู้และเข้าใจบริบทเหล่านี้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตั้งอยู่บน
ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“หลักสูตรปีการศึกษา 2565 เรามีให้เด็กฝึกงานด้วย เพื่อให้รู้ว่าสนามจริง
เป็นไง ความคาดหวังความต้องการของนายจ้าง เขาต้องการยังไง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

“เรื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เราจะต้องเชิญเข้ามาพูดคุยกัน เพื่อที่จะคัด
กรองสังเคราะห์ออกมาว่าท้ายที่สุดแล้วโจทย์ที่เขาต้องการประมาณไหน แต่เราก็อย่า
ลืมตัวตนในการจัดทำหลักสูตร นำสิ่งที่ผู้จ้างต้องการมาเสริม”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตั้งอยู่บนความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะเห็นว่า รายวิชาฝึกประสบการณ์มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวิชาการและจุดยืนของสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมดุลในความเป็นวิชาชีพและความเป็นสถาบันการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนมีความรู้ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน ประสบการณ์สะสมทางดนตรี ความพร้อมของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน 2) รู้เข้าใจ และมีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร โดยจัดลำดับให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการรูปแบบดนตรี และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในเชิงทักษะปฏิบัติ รู้ถึงวัตถุประสงค์ และใช้เป็นทิศทางในการจัดการเรียนการสอน 3) วิธีการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่างตรงจุด การวินิจฉัยผู้เรียนแต่ละบุคคล และ 4) บริบทความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก โดยตั้งอยู่บนความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ด้านทักษะ

ทักษะของผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการสอน ทักษะปฏิบัติเฉพาะทางด้านวิชาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านทักษะของผู้สอนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ทักษะปฏิบัติแซกโซโฟน

การจัดการเรียนการสอนแจ๊สไม่สามารถเน้นเพียงทักษะใดด้านหนึ่งได้ โดยผู้สอนจะต้องมีทักษะด้านเครื่องมือ สามารถในการควบคุมเครื่องดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีเทคนิคการสอนเฉพาะที่เหมาะสมกับลักษณะของเครื่องดนตรี จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ทักษะการอิมโพรไวส์มันเป็นการสอน คือ 1) ทักษะเครื่องมือ มีเทคนิคการสอนใหม่ เพื่อจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ดีขึ้น 2) ทักษะการอิมโพรไวส์ สามารถสอนทักษะการอิมโพรไวส์ในแต่ละเครื่องได้ไม่น้อยเพียงใด เพราะฉะนั้นผมว่าการสอนแจ๊สเนี่ยมันมีสองมุมเลย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

“ไม่ว่าคุณจะเล่นดนตรีประเภทไหน เช่น คลาสสิก ป๊อป ฟังก์ ร็อก หรือลูกทุ่ง
คุณต้องเล่นแซกโซโฟนได้ในระดับทักษะที่ควรจะเป็น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟนโนนที่ดีเป็นสิ่งสำคัญใน
พื้นฐานการเล่นดนตรีแต่ละประเภท การอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สจำเป็นต้องมีทักษะ เช่น การ
ควบคุมเสียงและระดับเสียงที่ดี การเล่นบันไดเสียง การเล่นอาปาจิโอ การตัดลิ้น และการวางนิ้ว
รวมถึงทักษะการเล่นโน้ตระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีในประเภทไหนจำเป็นต้องมีทักษะ
การปฏิบัติแซกโซโฟนที่ดีเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกเสมอ

2.2 ทักษะการอิมโพรไวส์

ทักษะด้านการอิมโพรไวส์ เป็นทักษะเชิงสร้างสรรค์ที่ต้องอาศัยประสบการณ์ การฟัง และ
การวิเคราะห์ทางดนตรีอย่างลึกซึ้ง ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์
ในดนตรีแจ๊ส จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ผมจะมีแนวคิดในการสอนปฏิบัติประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ 1) ร่างกาย 2)
จิตใจ และ 3) จิตวิญญาณ ที่มีความสัมพันธ์และสมดุลกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นแนวคิดทักษะการสอนที่ครอบคลุมทั้งด้าน 1)
“ร่างกาย” คือ การสอนปฏิบัติแซกโซโฟน การออกเสียง การตัดลิ้น การวางนิ้ว รวมไปถึงการฝึกซ้อม
บันไดเสียง อาปาจิโอ และแบบฝึกหัดต่าง ๆ 2) “จิตใจ” คือ การสอนเนื้อหาของบทเพลงแจ๊ส บริบท
ของบทเพลงการดำเนินคอร์ดของเสียงประสาน การเลือกใช้บันไดเสียงและโมติให้มีความเหมาะสม
และ 3) “จิตวิญญาณ” คือ เนื้อหาสาระเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมา การเข้าถึงจิตวิญญาณของความ
เป็นดนตรีแจ๊ส สะท้อนให้เห็นการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ไม่เฉพาะแค่การเคลื่อนไหวทางกายภาพหรือ
การใช้เครื่องมือเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยภาวะภายในที่เป็นได้ทั้งความรู้สึก การเชื่อมโยงกับอารมณ์
และความลึกซึ้งทางจิตวิญญาณ

“พยายามให้เข้าใจในการเล่น Swing feel, Chord tone, และ Chord
change พื้นฐานพวกนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

“ไตรแอด เมเจอร์ ไมเนอร์ ดิมีนิช และอ็อกเมนต์เต็ด แล้วจะให้เด็กเล่น เฉพาะคอร์ดตรงนี้ สร้างกลุ่มโน้ตขึ้น เช่น 3-5-1 หรือ 1-5-3 แล้วเอากลุ่มโน้ตนี้ไปเล่น ใน Chord change”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนที่มีข้อจำกัดไม่สามารถเล่นออกมาเป็น คอร์ดได้ เริ่มจากทักษะพื้นฐานสำคัญคือการเล่น “Chord tone” คือ โน้ตไตรแอดในแต่ละประเภท ประกอบด้วย โน้ต 1 3 5 นำไปเล่นบน “Chord change” คือ การดำเนินคอร์ดของบทเพลง ให้เกิดความคล่องตัวในการเล่นเสียงประสานที่เป็นโครงสร้างหลัก นำไปสู่การเชื่อมโยงเสียงเข้ากับทฤษฎีเกิด ทักษะการได้ยินทิศทางการดำเนินคอร์ด และอยู่บนของความเป็นจังหวะสวิง

2.3 ทักษะการสอน

ทักษะการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความ ชำนาญในทักษะเบื้องต้นอย่างมั่นคง จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะพื้นฐานแน่นหมดแล้ว เขาจะนำไปทำทักษะที่ ได้จากการเรียนไปต่อยอดในการสร้างสรรค์อะไรก็ได้ในอนาคต”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการวางรากฐานด้านทักษะ พื้นฐาน โดยเฉพาะการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะเบื้องต้น อย่างมั่นคง ก่อนที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ต่อยอดจากความรู้ ทักษะ สู่การสร้างสรรคผลงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต เป็นทักษะการสอนที่ผู้สอนเป็นคนวางโครงสร้างการฝึกซ้อมอย่างเป็น ระบบ ก่อนให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทักษะแสดงให้เห็นว่า ผู้สอนมีทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะ การปฏิบัติแซกโซโฟน การควบคุมเสียง การเล่นบันไดเสียง การเล่นอาปาจิโอ การตัดลิ้น และการวาง นิ้ว 2) ทักษะการอิมโพรไวส์ การเล่นจังหวะสวิง การเล่นโน้ตไตรแอด การดำเนินคอร์ดของเสียง ประสาน การเชื่อมโยงเสียงเข้ากับทฤษฎีเกิดทักษะการได้ยินทิศทางการดำเนินคอร์ด การเข้าถึงจิตวิ ญาณของความเป็นดนตรีแจ๊ส และ 3) ทักษะการสอน การจัดวางโครงสร้างการฝึกซ้อมทักษะพื้นฐาน ให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะเบื้องต้นอย่างมั่นคง ก่อนที่จะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต

3. ด้านคุณธรรม

คุณธรรมเป็นความดีงามในจิตใจของมนุษย์ การมีจิตวิญญาณความเป็นครูหรือผู้สอน ให้ความรักและความเมตตาต่อผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องคุณธรรมของผู้สอน

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน สะท้อนให้เห็นเจตคติของผู้สอนที่มีต่อวิชาชีพตนเองในการประพฤติปฏิบัติที่บ่งบอกถึงการเป็นผู้สอนที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมแก่ผู้เรียนนำไปปฏิบัติตนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และยังปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียนเกิดการสร้างลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

“ครูเนี่ยก็ต้องไปหาแมทธิเรียลที่มาตอบโจทย์เขา หรือเขาต้องไปช่วยกันหาว่าอะไรที่มาตอบโจทย์ของเขาเอง มันก็เป็นเหมือนกับทีมเวิร์ค”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น สะท้อนคุณธรรมของผู้สอนที่ส่งเสริมผู้เรียนตามบทบาทหน้าที่การเป็นผู้สอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ ที่ถูกต้อง เอาใจใส่ช่วยเหลือการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จทางการศึกษา หาสิ่งที่ตอบโจทย์ต่อผู้เรียนร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระหรือสื่อการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน แล้วยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและสิ่งที่มาตอบโจทย์ตนเอง

“ตอนนี้ผมเป็นรองคณบดีด้วย เพราะฉะนั้นในเชิงนโยบายการศึกษาเราดูแล เราได้จัดการบางอย่างอะไรตรงนี้ มันเลยทำให้เราคิดแล้วก็คิดเยอะขึ้น ไม่ใช่อะไรหรอก ลูกศิษย์เราทั้งนั้น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมผู้สอนในบทบาทผู้นำทางการศึกษา ทั้งในด้านการจัดการเชิงนโยบายและด้านความห่วงใยผู้เรียนโดยตรง สะท้อนถึงการมีภาวะผู้นำเชิงเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ และส่งเสริม ตามบทบาทหน้าที่เต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งผู้สอนทำหน้าที่บริหารทางการศึกษามีประสบการณ์ในการสอนและใกล้ชิดผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงด้านคุณธรรมของผู้สอนที่ตระหนักในความรับผิดชอบต่ออนาคตของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับหลักการพัฒนาการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านคุณธรรมแสดงให้เห็นว่า ผู้สอนมีความเมตตา เอาใจใส่ ส่งเสริมผู้เรียน ในการจัดการเชิงนโยบายเชิงโครงสร้างหลักสูตรที่มองถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจในปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ที่ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ของผู้สอนอย่างเต็มความสามารถและความตั้งใจ สะท้อนถึงจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมแก่ผู้เรียน

การสังเกตการเรียนการสอน

นอกจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสังเกตการเรียนการสอน ในชั้นเรียนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน แสดงให้เห็นพฤติกรรมการสอนจริงในชั้นเรียนนำมา พิจารณาร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การจัดการเรียนการสอนด้านความรู้ในตัวผู้สอน จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนมีความ สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้สอนรู้ถึงความต้องการและข้อดีข้อจำกัดของผู้เรียนเป็นอย่างดี ให้คำแนะนำและวิธีแก้ปัญหาในการฝึกซ้อมทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนอย่างเป็นระบบ ผู้สอน อธิบายเนื้อหาสาระในเชิงทฤษฎีในการเล่นเพลง ใช้วิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แสดงให้ เห็นว่าผู้สอนมีความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางวิชาชีพของตนเองอย่างถ่องแท้ โดยมอบหมายการบ้านใน เชิงปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน ประเมินผลและติดตามพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายสัปดาห์จาก การสังเกต การปฏิบัติผู้เรียนในช่วงต้นคาบของกิจกรรมการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่านอกจากความรู้ด้าน วิชาชีพผู้สอนยังมีความรู้ในศาสตร์ด้านการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนด้านทักษะในตัวผู้สอน จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนมีความ สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้สอนสาธิตการเล่นแซกโซโฟนให้แก่ผู้เรียนในส่วนของเทคนิค การปฏิบัติ การฝึกซ้อมแบบฝึกหัดเพื่อนำมาใช้กับบทเพลงแจ๊ส การอิมโพรไวส์บทเพลงแจ๊ส แสดงให้ เห็นว่าผู้สอนมีทักษะในด้านปฏิบัติแซกโซโฟนและการบรรเลงอิมโพรไวส์อย่างมีความเชี่ยวชาญ และ ยังแสดงให้เห็นถึงสำเนียงและภาษาแจ๊สที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้สอน รวมไปถึงทักษะการฟังในเชิง สุนทรียภาพที่เข้าถึงแก่นความเป็นดนตรีแจ๊ส เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ มีการ จัดการชั้นเรียนทำหน้าที่เป็นตั้ง “โค้ช” เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากสิ่งทีตนเอง สนใจ แลกเปลี่ยนแนวคิดจากการฝึกซ้อมและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเพื่อกลับไปพัฒนาความก้าวหน้า

การจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมในตัวผู้สอน จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนมี ความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้สอนมีบทบาทผู้นำทางการศึกษา การบริหารจัดการงาน ด้านวิชาการ ที่มองถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม ต่อวิชาชีพครู แสดง ให้เห็นการเป็นผู้สอนที่ดี เป็นแบบอย่างและยังปลูกฝังค่านิยมเรื่องของระเบียบ วินัย การประพฤติ ปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้สอน ผู้วิจัยสามารถสรุปแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ด้านความรู้ ผู้สอนมีความรู้ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน รู้จักผู้เรียนของตนเป็นรายบุคคลวิเคราะห์ผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติ เรียนรู้บทเพลงแจ๊สในแต่ละยุคสมัย เข้าใจในลักษณะของเสียงและวิธีการอิมโพรไวส์ของนักแซกโซโฟนแจ๊ส มีเทคนิคการเล่นแซกโซโฟนในทักษะการตัดลิ้นให้มีความสัมพันธ์กับการใช้นิ้วให้ตรงกับจังหวะและให้ความรู้สึกสวิง เพื่อให้การอิมโพรไวส์แซกโซโฟนเกิดสำเนียงภาษาของดนตรีแจ๊ส รวมถึงความพร้อมที่ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันภายในต่อการเรียนรู้ดนตรีแจ๊ส 2) รู้ เข้าใจ และมีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร ผู้สอนมีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรที่มีรากฐานจากองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส เข้าใจวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระที่สอน จัดวางลำดับให้สอดคล้องกับพัฒนาการอิมโพรไวส์ ตั้งแต่ดนตรีบลูส์ที่มีลักษณะการอิมโพรไวส์แบบถาม-ตอบ พัฒนาสู่ยุคบีบ็อพที่มีความซับซ้อนในด้านเสียงประสาน มีการใช้คอร์ด ii-V นอกทฤษฎีแจ๊ส เพิ่มบันไดเสียงอัลเทอร์ และโมดัลแจ๊สที่มีลักษณะการอิมโพรไวส์โดยใช้โหมดตามการดำเนินคอร์ดของบทเพลง นำมาจัดทำเป็นหลักสูตรเพื่อใช้ในการเรียนการสอน 3) วิธีการสอน ผู้สอนจะใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบวินิจฉัยผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีการบรรยาย บอกกล่าว อธิบายข้อมูลในเชิงทฤษฎีดนตรี วิธีการสาธิตในการปฏิบัติ เพราะผู้สอนต้องคอยแนะนำการซ่อมเทคนิคแซกโซโฟน การวางนิ้วในการเล่นโน้ต แพทเทิร์นบันไดเสียง อาปาจิโอ และลักษณะของเสียงที่ทำให้เกิดความรู้สึกสวิงสัมพันธ์กับแนวคิดในการอิมโพรไวส์ และใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระหรือสื่อการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และ 4) บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้สอนมีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งอยู่บนความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้ความสำคัญกับรายวิชาฝึกประสบการณ์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของการจ้างงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ในตัวผู้สอนทั้งศาสตร์การสอนและศาสตร์ทางวิชาชีพ

ด้านทักษะ ผู้สอนมีทักษะประกอบด้วย 1) ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน เป็นการปฏิบัติทักษะเทคนิคเฉพาะของแซกโซโฟน การควบคุมคุณภาพเสียงและมีเสียงที่ตรง การเล่นบันไดเสียง การเล่นอาปาจิโอ การตัดลิ้น และการวางนิ้ว เทคนิคการเล่นโน้ตระดับ รวมไปถึงการฝึกซ้อมแบบฝึกหัดและแพทเทิร์น เพื่อพัฒนาทักษะ ความคล่องตัว ฝึกซ้อมลิกค์ รูปแบบประโยค วลี ในทำนองที่เป็นภาษาแจ๊ส เพื่อนำไปสู่วิธีคิดในสร้างทำนองการอิมโพรไวส์ 2) ทักษะการอิมโพรไวส์ การเล่นจังหวะ

สวิง การเล่นโน้ตไตรแอดตามประเภทของคอร์ด เมเจอร์ ไมเนอร์ ดิมินิช หรืออ็อกเมนเท็ด การเชื่อมโยงเสียงเข้ากับทฤษฎีเกิดทักษะการได้ยินทิศทางการดำเนินคอร์ดตามเสียงประสาน นำเสนอแนวคิดการอิมโพรไวส์จากการดำเนินคอร์ด การเลือกใช้น้ตเสียงและโหมด การใช้ลิคค์บนการดำเนินคอร์ด การสร้างประโยคจากเสียงประสานในบทเพลง เลือกใช้แพทเทินตามบริบทของบทเพลง รวมถึงสอนการเชื่อมโยงกับอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเข้าถึงจิตวิญญาณของความเป็นดนตรีแจ๊ส สภาวะภายในที่เป็นได้ทั้งความรู้สึก การเชื่อมโยงกับอารมณ์ และความรู้สึกซึ่งทางจิตวิญญาณ 3) ทักษะการสอน ผู้สอนได้จัดวางโครงสร้างการฝึกซ้อมทักษะพื้นฐานอย่างเป็นระบบ เช่น การเล่นโน้ตไตรแอด หรือ เซเวนคอร์ดในเพลงบลูส์และบทเพลงแจ๊ส เป็นโน้ตตัวดำเพื่อเกิดการได้ยินเสียงประสานในคอร์ดเพลง เล่นอาปาจิโอเป็นโน้ตเข็บตหนึ่งขึ้นต่อเนื่องกันทั้งเพลงเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสามารถนำไปสู่การอิมโพรไวส์ และการเลือกใช้น้ตเสียงหรือโหมดเพื่อเป็นการสร้างแนวทํานองจากการดำเนินคอร์ดของบทเพลง และ

ด้านคุณธรรม สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีความเมตตา เอาใจใส่ ส่งเสริมผู้เรียน ในการจัดการเชิงนโยบายเชิงโครงสร้างหลักสูตรที่มองถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจในปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ที่ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ของผู้สอนอย่างเต็มความสามารถและความตั้งใจ สะท้อนถึงจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมแก่ผู้เรียน

ตารางที่ 6 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลผู้สอน

ประเด็นที่	ผู้สอน	
1	ด้านความรู้	ผู้สอนมีความรู้ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) รู้ เข้าใจ มีประสบการณ์การทำหลักสูตร 3) วิธีการสอน และ 4) บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีทั้งด้านศาสตร์การสอน และศาสตร์เฉพาะด้านทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ
2	ด้านทักษะ	ผู้สอนมีทักษะประกอบด้วย 1) ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน 2) ทักษะการอิมโพรไวส์ และ 3) ทักษะการสอน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีทั้งด้านทักษะการสอน และทักษะปฏิบัติเฉพาะทางด้านวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถ และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
3	ด้านคุณธรรม	ผู้สอนมีคุณธรรมในตนเอง มีบทบาทผู้นำทางการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู บ่งบอกถึงการเป็นผู้สอนที่ดี มีความเมตตา เอาใจใส่ ส่งเสริมผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ที่ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ของผู้สอนอย่างเต็มความสามารถ

ผู้เรียน

ผู้เรียนเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับการเรียนรู้ตามคำจากผู้สอน เพื่อให้ตนเองบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) จริยธรรม และ 4) ลักษณะบุคคล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสประสบการณ์ การค้นคว้า หรือหลักสูตรการศึกษาเรียนรู้เพียงพอต่อความจำเป็นของผู้จ้างงาน ต่อยอดในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านความรู้ของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความเข้าใจในบริบทเพลง

การเข้าใจพื้นฐานของบทเพลง ประเภทของบทเพลงแจ๊ส การดำเนินคอร์ดในบทเพลงตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ผู้เรียนต้องเข้าใจบริบทของเพลงเป็นอย่างดีก่อน เหมือนกับการเป็นสถาปนิกที่จะออกแบบบ้าน ต้องเข้าใจเรื่องรายละเอียด”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบเหมือนการเป็น “สถาปนิก” คือ การเข้าใจในบริบทของเพลง แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ดนตรีไม่ใช่เพียงแต่การฝึกเทคนิค แต่ต้องมีความเข้าใจในบริบทโครงสร้าง เสียงประสานและการดำเนินคอร์ดของเพลง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ในเชิงทฤษฎีใส่ใจในรายละเอียดของบทเพลงที่ตนเองกำลังศึกษา

1.2 ความเข้าใจในเสียงประสาน

เสียงประสานในบทเพลงแจ๊สแต่ละรูปแบบ เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัล ที่มีวิธีการดำเนินคอร์ดแตกต่างกัน จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ขั้นแรกต้องรู้ว่า เพลงที่เราจะเล่นมันมีคอร์ดประมาณไหน วิธีการช้อมก็คือฟังเพลง ดูเพลง ช้อมคอร์ดโทนต่อเนื้อต่าง ๆ”

(ผู้เรียนคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2567)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของเพลง มีการสังเกตจากการฟังและการดู ในการเรียนรู้และฝึกซ้อมการดำเนินคอร์ดเพลงแบบต่อเนื่อง การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในโครงสร้างของบทเพลงจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ซึ่งเกิดจากความเข้าใจและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะของตนเองอย่างเป็นระบบ

“เรียนรู้เมโลดี้ก่อน แล้วก็จะเรียนรู้เสียงประสานจากคอร์ดโทน จากเซเว่นคอร์ดที่ตัดตัว 7 ออก แล้วเรียนรู้แค้ไตรแอดก่อน”

(ผู้เรียนคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กรกฎาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ทำนองและคอร์ด เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเสียงประสาน และเป็นการวางแผนการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊ส นำมาซ้อม เช่น การเล่นโน้ตตัวดำ เซ็ตหนึ่งชั้น สร้างเป็นโมทีฟต่าง ๆ ให้เกิดการคล่องตัว เกิดความชำนาญในการเล่นโน้ตไตรแอด หรือเซเว่นคอร์ดในลำดับต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้แสดงให้เห็นว่า ความรู้ผู้เรียนประกอบด้วย 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง โครงสร้าง มีความรู้ในเชิงทฤษฎีใส่ใจในรายละเอียดของบทเพลงที่ตนเองกำลังศึกษา และ 2) ความเข้าใจในเสียงประสาน เรียนรู้และฝึกซ้อมการดำเนินคอร์ดเพลงแบบต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ที่เกิดจากความเข้าใจเพื่อพัฒนาทักษะของตนเอง

2. ด้านทักษะ

ทักษะเป็นความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกซ้อมและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ เพื่อใช้ความสามารถทางทักษะในการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านทักษะของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส

การปฏิบัติดนตรีแจ๊สผู้เรียนต้องมีทักษะในการเล่นวัตถุดิบทางดนตรีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในอิมโพรไวส์แซกโซโฟน จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ขั้นแรกเราต้องรู้ว่าเพลงที่เราจะเล่นมีคอร์ดประมาณไหน วิธีการซ้อม คือ ฟังเพลง ซ้อมคอร์ดโทนต่อเนื่อง”

(ผู้เรียนคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2567)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการปฏิบัติทักษะดนตรีแจ๊ส โดยเริ่มจากการฟังเพลง ฟีกซ้อมเล่นโน้ตในคอร์ด และซ้อมการเล่นโน้ตคอร์ดโทนแบบต่อเนื่องตามการดำเนินคอร์ดในบทเพลง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่กับการเคลื่อนที่ของคอร์ดไปตามบทเพลงได้อย่างคล่องตัว และจะสามารถใช้ วัตถุประสงค์ทางดนตรีมาใช้เป็นองค์ประกอบในการอิมโพรไวส์ได้ในลำดับต่อไป

“ในส่วนรายละเอียดว่า บลูส์, บีบ๊อบ, โมดัล เล่นยังไง ผมว่าเป็นเรื่องของ ทักษะ เล่นบันไดเสียง คอร์ดโทน อาปาจิโอ ต่อเนื่อง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัล ผู้เรียน จำเป็นต้องมีทักษะการบรรเลงที่เฉพาะ การฝึกซ้อมบันไดเสียง คอร์ดโทน และอาปาจิโอ เป็น กระบวนการพื้นฐานในการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ ผู้เรียนต้องเข้าใจและฝึกซ้อมเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบดนตรีแจ๊สที่กำลังศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ของการพัฒนาไปสู่ระดับที่สามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ได้อย่างมีอิสระ

“เล่นไทรแอดอันนั้นให้ครบ แล้วก็พยายามเอาไทรแอดมาลองจัดเรียงแล้วลอง ซ้อมจังหวะต่าง ๆ”

(ผู้เรียนคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กรกฎาคม 2566)

“การซ้อมก็จะดูครับว่า “ลิกค์” ที่อาจารย์ให้ซ้อมมานั้นสามารถคิดแบบไหน ได้บ้าง”

(ผู้เรียนคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคลการ, 4 มกราคม 2567)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ผู้เรียนคนที่ 1 ฝึกซ้อมโครงสร้างคอร์ดพื้นฐานจากการเล่นโน้ตไทรแอด ผู้เรียนยังมีการสร้างแบบฝึกหัดขึ้นมาเอง โดยการจัดเรียงโน้ตไทรแอดขึ้นมาใหม่และฝึกซ้อมในจังหวะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ในการอิมโพรไวส์ ได้อย่างคล่องตัว ส่วนผู้เรียนคนที่ 2 ใช้ “ลิกค์” คือ ประโยคหรือวลีสั้น ๆ ผู้เรียนนำมาต่อยอดในการ ฝึกซ้อมและพยายามเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนถ่ายทอด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนไม่เพียงแต่ฝึกซ้อม ตามคำสั่ง แต่สามารถนำ “ลิกค์” ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความหลากหลาย

2.2 การประยุกต์ใช้ในการทำงาน

ผู้เรียนสามารถนำเอาทักษะของตนเองไปใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถสนองต่อความต้องการของผู้จ้าง จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“การเป็นนักดนตรีแจ๊สสามารถอิมโพรไวส์ได้ สร้างงานได้ ประกอบอาชีพงานประจำกลางคืนไม่ต้องห่วงเลย สามารถประยุกต์ได้อยู่แล้ว”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

“ถ้าสังเกตตลาดเพลงประเทศไทยในปัจจุบัน นักดนตรีหลายคนมีพื้นฐานมาจากการเล่นดนตรีแจ๊ส นำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้บ่มเพาะ มาใช้ในเรื่องของการแต่งเพลง นำเสนอรูปแบบการแสดงของตัวเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน ให้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกัน กล่าวถึงทักษะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถสร้างสรรค์งานดนตรีได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงอิมโพรไวส์ในดนตรีประเภทอื่น ๆ หรือการประพันธ์เพลงในรูปแบบที่มีความเฉพาะของตนเอง แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในความสามารถและการมีทักษะที่พร้อมใช้งานในหลากหลายบริบท สะท้อนให้เห็นว่าพื้นฐานจากการเรียนดนตรีแจ๊สส่งผลต่อการเติบโตของนักดนตรีในยุคปัจจุบัน และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนวงการดนตรีในอุตสาหกรรมตลาดเพลงในประเทศ

“ดนตรีแจ๊สสามารถเอาไปทำอย่างอื่นได้ เช่น เล่นดนตรีป๊อปได้ หรือไปเล่นแบ็คอัพตามที่ต่าง ๆ”

(ผู้เรียนคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคลการ, 4 มกราคม 2567)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำทักษะไปประยุกต์ใช้ในการทำงานตามบริบทอื่น ๆ ได้ สามารถนำทักษะการอิมโพรไวส์ไปใช้กับดนตรีประเภทอื่น เช่น ดนตรีป๊อป สามารถไปเป็นนักดนตรีสนับสนุนให้กับศิลปินได้ในวงการดนตรี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทักษะแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีทักษะการ 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส ฟีกซ์คอร์โดโทน บันไดเสียง เป็นกระบวนการพื้นฐานในการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ ฟีกซ์คอร์ “ลิกค์” นำมาต่อยอดสร้างประโยคหรือวลีสั้น 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน การนำทักษะอิมโพรไวส์และสร้างสรรค์งานดนตรีได้ด้วยตนเอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่นหรือการประพันธ์เพลงในรูปแบบที่มีความเฉพาะของตนเอง ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมดนตรีในประเทศ

3. ด้านจริยธรรม

จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ ที่ผู้เรียนแสดงออกสะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้เรียนที่ดีและเหมาะสม เพื่อสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม และตนเอง ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านจริยธรรมของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

“ฝึกให้เขามีความรับผิดชอบ คอยเตือนว่า ทำไมนักเรียนต้องมาสาย ทำไมนักเรียนต้องตื่นสาย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้นจากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนให้ความสำคัญกับการฝึกนิสัย ให้มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย “ทำไมนักเรียนต้องมาสาย” เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนความคิดเพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการเวลาของตัวเอง บ่งบอกถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ และอาจารย์ผู้สอนยังได้ให้ข้อมูลไว้อีกว่า

“ให้เขาออกไปใช้ชีวิตได้ เอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ มันอาจจะไม่ได้เกี่ยวกับการเล่นอย่างเดียว เพราะว่าที่เราเรียนมันก็มีสอดแทรกเนื้อหาอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวกับการเล่นเพียงอย่างเดียว”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น นอกจากผู้เรียนมีด้านความรู้และทักษะปฏิบัติแล้ว ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงว่า “ให้เขาออกไปใช้ชีวิต” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตในสังคม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อร่วมงาน ประพฤติตามกฎระเบียบของสังคม และหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งผิดกฎกติกาของสังคมและกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมและส่วนตน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านจริยธรรมแสดงให้เห็นว่า การมีวินัยและความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย การดำรงชีวิตในสังคม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อร่วมงาน ประพฤติตามกฎระเบียบของสังคม และหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งผิดกฎกติกาของสังคมและกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมและส่วนตน

4. ด้านลักษณะบุคคล

ลักษณะบุคคลคือ ลักษณะทางด้านบุคลิก นิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนโดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับด้านลักษณะบุคคลของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 อัตลักษณ์ทางดนตรี

ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่แสดงออกถึงตัวตนผ่านการเล่นดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังจดจำ แสดงถึงความชัดเจนของแนวดนตรีที่มีความหลากหลาย จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“แต่ละคนจะมีสไตล์เป็นของตัวเอง เราจะทำให้ตัวเองโดดเด่น หรือว่าเป็นตัวเองมากที่สุดในการเล่นดนตรี”

(ผู้เรียนคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2567)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในการเล่นดนตรีแจ๊ส การอิมโพรไวส์แซกโซโฟนไม่เพียงแต่การเล่นลูกโน้ตหรือเทคนิคที่ซับซ้อน แต่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตัวตนผ่านการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนได้อย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องเหมือนผู้อื่น

“ถ้าสังเกตตลาดเพลงประเทศไทยในปัจจุบัน นักดนตรีหลายคนมีพื้นฐานมาจากการเรียนดนตรีแจ๊ส นำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้บ่มเพาะ มาใช้ในเรื่องของการเล่น นำเสนอรูปแบบการแสดงของตัวเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น “นำเสนอรูปแบบการแสดงของตัวเอง” แสดงให้เห็นถึงลักษณะบุคคลตามศาสตร์วิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนนำเอาความรู้และทักษะการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส แสดงออกความเป็นตัวตนของตนเอง จากการประสบการณ์ที่สั่งสมผ่านการเรียนรู้และฝึกซ้อมปฏิบัติ ตามที่ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอน สอดคล้องและเหมาะสมตามมาตรฐานวุฒิระดับปริญญาบัณฑิต

4.2 รสนิยมทางดนตรี

ค่านิยมภายในผู้เรียน ที่เกิดการการสั่งสมการเรียนรู้ ประสบการณ์ เป็นลักษณะบุคคลไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาชีพใดก็ตาม ที่ผู้เรียนนำมาต่อยอดในการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“คนที่มีพื้นฐานดีอยู่แล้ว ฟังเพลงแจ๊สบ้าง มีรสนิยมประมาณึ่ง พวกนี้จะเร็วมาก”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น “มีรสนิยมประมาณึ่ง” แสดงให้เห็นถึงความชอบส่วนบุคคลที่มีต่อดนตรีแจ๊ส ซึ่งพัฒนามาจากการฟังเพลง ประสบการณ์ทางดนตรีที่เคยได้สัมผัส และอิทธิพลจากสังคมแวดล้อม นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพสู่สายงานอาชีพของตนเอง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านลักษณะบุคคลประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ทางดนตรี ลักษณะเด่นเฉพาะตัวเองในการเล่นดนตรีแจ๊สผ่านการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน สามารถนำเอาความรู้และทักษะแสดงออกความเป็นตัวตนของตนเอง 2) รสนิยมทางดนตรี แสดงถึงความชอบส่วนบุคคลจากประสบการณ์ทางดนตรี การฟังเพลงและสิ่งแวดล้อมทางสังคม สะท้อนให้เห็นว่าดนตรีแจ๊สเป็นพื้นที่เปิดกว้างสำหรับความหลากหลายทางศิลปะ

การสังเกตการเรียนการสอน

นอกจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน แสดงให้เห็นสภาพการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนนำมาพิจารณาพร้อมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ด้านความรู้ ผู้เรียนมีความรู้ในระดับที่ผู้สอนจัดการเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้สอน ขณะผู้สอนอธิบายถึงบริบทของบทเพลงที่ได้ศึกษา สามารถพูดคุยโต้ตอบในเชิงทฤษฎีของการดำเนินคอร์สเพลงตามเสียงประสานของบทเพลงแจ๊ส ผู้เรียนยังได้ลองบรรเลงอิมโพรไวส์ตามคำแนะนำของผู้สอนเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองเข้าใจตรงตามที่คุณสอนได้อธิบายเพื่อนำไปฝึกซ้อมส่วนตัว

ด้านทักษะ จะเห็นได้ว่าผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟนที่สามารถควบคุมการเล่นบันไดเสียง อาปาจิโอ หรือทักษะอื่น ๆ การใช้วัตถุดิบทางดนตรีให้เหมาะสมกับการดำเนินคอร์สและเสียงประสานของบทเพลงแจ๊สที่กำลังศึกษา แต่ก็ต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมจนเกิดความเป็นธรรมชาติ มีการลองผิดลองถูกซึ่งอยู่ในการดูแลของผู้สอนคอยบอกกล่าวในการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟนของผู้เรียนเป็นไปอย่างเหมาะสมตามประเพณีนิยมของดนตรีแจ๊ส

ด้านจริยธรรม จากการสังเกตการณ์การเรียนการสอนผู้สอนจะกล่าวเน้นย้ำในเรื่องของความรับผิดชอบต่อการเรียน การฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าในบางครั้งผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการฝึกซ้อมการบรรเลงอิมโพรไวส์ แต่จำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อให้เกิดความชำนาญในการบรรเลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้เรียนในการหมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ของตนได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ด้านลักษณะบุคคล สะท้อนเป็นตัวตนของผู้เรียนออกมาอย่างชัดเจน “สไตล์” และ “รสนิยม” ของการเป็นนักดนตรีแจ๊ส ผู้เรียนต่างมีแนวคิดวิธีการในการฝึกซ้อมไม่เหมือนกัน ในบางครั้งผู้สอนแนะนำการฝึกซ้อมให้ผู้เรียนเหมือนกันแต่ผู้เรียนจะมีแนวคิดและวิธีการฝึกซ้อมที่เป็นลักษณะของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนมีบุคลิกและลักษณะนิสัยโดยผ่านการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกซ้อม และการบรรเลงอิมโพรไวส์ที่เป็นลักษณะของตนเอง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

ด้านความรู้ ผู้เรียนมีความรู้ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง การเข้าใจพื้นฐานของบทเพลง ประเภทของบทเพลงแจ๊ส การดำเนินคอร์ดในบทเพลงตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส โครงสร้างเสียงประสานและการดำเนินคอร์ดของเพลง ผู้เรียนมีความรู้ในเชิงทฤษฎีใส่ใจในรายละเอียดของบทเพลงที่ตนเองกำลังศึกษา 2) ความเข้าใจในเสียงประสาน บทเพลงแจ๊สแต่ละรูปแบบ เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัล ที่มีวิธีการดำเนินคอร์ดแตกต่างกัน ความเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของเพลง มีการสังเกตจากการฟังในการเรียนรู้และฝึกซ้อม ทำนองและการดำเนินคอร์ดเพลงแบบต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเสียงประสาน เป็นรากฐานที่สำคัญในการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ซึ่งเกิดจากความเข้าใจและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะของตนเองอย่างเป็นระบบ และเป็นการวางแผนการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊ส นำมาซ้อม เช่น การเล่นโน้ตตัวดำ เข็บตหนึ่งชั้น สร้างเป็นโมทีฟต่าง ๆ ให้เกิดการคล่องตัว เกิดความชำนาญในการเล่นโน้ตไตรแอด หรือเซเวนคอร์ดในลำดับต่อไป

ด้านทักษะ ผู้เรียนมีทักษะประกอบด้วย 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส การปฏิบัติดนตรีแจ๊สผู้เรียนต้องมีทักษะในการเล่นวัสดุทิศทางดนตรีต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในอิมโพรไวส์แซกโซโฟน โดยเริ่มจากการฟังเพลง ฝึกซ้อมเล่นโน้ตในคอร์ด และซ้อมการเล่นโน้ตคอร์ดโทนแบบต่อเนื่องตามการดำเนินคอร์ดในบทเพลง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่กับการเคลื่อนที่ของคอร์ดไปตามบทเพลงได้อย่างคล่องตัว และจะสามารถใช้วัสดุทิศทางดนตรีมาใช้เป็นองค์ประกอบในการอิมโพรไวส์ได้ในลำดับต่อไป เป็นกระบวนการพื้นฐานในการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบดนตรีแจ๊สที่กำลังศึกษา 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน ผู้เรียนสามารถนำเอาทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างสรรค์งานดนตรีได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงอิมโพรไวส์ในดนตรีประเภทอื่น เช่น ดนตรีป๊อบ หรือการประพันธ์เพลงในรูปแบบที่มีความเฉพาะของตนเอง เป็นนักดนตรีสนับสนุนให้กับศิลปินได้ในวงการดนตรี แสดงให้เห็นถึงความสามารถและการมีทักษะที่พร้อมใช้งานในหลากหลายบริบท สะท้อนให้เห็นว่าพื้นฐานจากการเรียนดนตรีแจ๊สส่งผลต่อการเติบโตของนักดนตรีในยุคปัจจุบัน และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมวงการดนตรีในตลาดเพลงของประเทศ ผู้เรียนสามารถนำทักษะไปประยุกต์ใช้ในการทำงานตามบริบทอื่นๆ ได้สามารถไปเป็นนักดนตรีสนับสนุนให้กับศิลปินได้ในวงการดนตรี

ด้านจริยธรรม แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีวินัยและความรับผิดชอบตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย การดำรงชีวิตในสังคม “ทำไม้นักดนตรีต้องมาสาย” สะท้อนความคิดเพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการเวลาของตัวเอง “ให้เขาออกไปใช้ชีวิต” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตในสังคม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อร่วมงาน ระเบียบปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งผิดกฎกติกาของสังคมและกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมและส่วนตน

ด้านลักษณะบุคคล ประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ทางดนตรี ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่แสดงออกถึงตัวตนผ่านการเล่นดนตรี การมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในการเล่นดนตรีแจ๊ส การอิมโพรไวส์แซกโซโฟนไม่เพียงแต่การเล่นถูกโน้ตหรือเทคนิคที่ซับซ้อน แต่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตัวตนผ่านการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนได้อย่างอิสระ “นำเสนอรูปแบบการแสดงของวงตนเอง” ผู้เรียนนำเอาความรู้และทักษะการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส แสดงออกความเป็นตัวตนของตนเอง จากการประสบการณ์ที่สั่งสมผ่านการเรียนรู้และฝึกซ้อมปฏิบัติ 2) รสนิยมทางดนตรี ค่านิยมภายใน ที่เกิดการการสั่งสมการเรียนรู้ ประสบการณ์ ที่ผู้เรียนนำมาต่อยอดในการเรียนรู้ “มีรสนิยมประมาณหนึ่ง” แสดงให้เห็นถึงความชอบส่วนบุคคลที่มีต่อดนตรีแจ๊ส ซึ่งพัฒนามาจากการฟังเพลง ประสบการณ์ทางดนตรีที่เคยได้สัมผัส และอิทธิพลจากสังคมแวดล้อม นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพสู่สายงานอาชีพของตนเอง

ตารางที่ 7 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน

ประเด็นที่	ผู้เรียน	
1	ด้านความรู้	ผู้เรียนมีความรู้ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง และ 2) การเข้าใจในเสียงประสาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะปฏิบัติ ให้เกิดทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ในเชิงทฤษฎี
2	ด้านทักษะ	ผู้เรียนมีทักษะประกอบด้วย 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส และ 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน เกิดการพัฒนาความสามารถทางทักษะของตน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทั้งด้านทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊สและทักษะการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
3	ด้านจริยธรรม	จริยธรรมแสดงถึงการมีวินัย ความรับผิดชอบ ประพฤติตนเป็นผู้เรียนที่ดี เคารพกติกาและทำตามกฎระเบียบของสังคม นำความรู้และทักษะความสามารถไปใช้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและส่วนตนอย่างมีคุณธรรม
4	ด้านลักษณะบุคคล	ลักษณะบุคคลของผู้เรียนประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ทางดนตรี และ 2) รสนิยมทางดนตรี ที่แสดงออกถึงตัวตนผ่านทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน และแสดงให้เห็นถึงความชอบส่วนบุคคลต่อดนตรีแจ๊ส จากการฟังประสบการณ์การดนตรี และอิทธิพลจากสังคม

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระเป็นสิ่งที่ผู้สอนนำมาถ่ายทอดผ่านกระบวนการไปสู่ผู้เรียน มีเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นด้านเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดเนื้อหาสาระ และ 3) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์การสอนเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการสอนอย่างชัดเจน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การสอนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านพุทธิพิสัย

การกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระด้านความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเชิง ทฤษฎี เสียงประสาน และการดำเนินคอร์ตของบทเพลง จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“วัตถุประสงค์มันคือการเข้าใจการดำเนินคอร์ตเพลง หรือได้ยินเสียงประสาน ของเพลง และสามารถนำวิธีการไปใช้ได้กับทุกเพลง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า เป้าหมายหลักของเนื้อหาสาระคือการเข้าใจ โครงสร้างในบทเพลงแจ๊สทั้งการดำเนินคอร์ตและเสียงประสาน การได้ยินเสียงประสานและความ เข้าใจเป็นสิ่งสำคัญของการอิมโพรไวส์ สามารถนำวิธีการฝึกซ้อมไปใช้กับบทเพลงอื่นและประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ที่หลากหลายได้

“คอร์ต ii-V-I ไม่ว่าจะ เป็น เมเจอร์ หรือ ไมเนอร์ ผมก็จะทำให้เด็กเข้าใจเสียง ประสานมากขึ้น เพื่อเป็นไกด์ไลน์ แล้วนำมาสร้างไลน์ เช่น การเล่นโครมาติกแอฟโพซ หรืออะไรก็แล้วแต่”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การเข้าใจการดำเนินคอร์ต 2-5-1 ทั้ง เมเจอร์ และไมเนอร์ ผู้เรียนต้องเข้าใจโน้ตไกด์ไลน์เพื่อนำมาสร้างทำนองหรือประโยคในการอิมโพรไวส์ โดย การเติมแต่งโน้ตที่อยู่ใกล้เคียง เช่น การสร้างโครมาติกในการเข้าหาโน้ตในคอร์ตโทน

1.2 ด้านทักษะพิสัย

การกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระด้านการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติ การอิมโพรไวส์แซกโซโฟน จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อิมโพรไวส์ที่เราทำการเรียนการสอนตามยุคสมัย บลูส์ บีบ๊อบ โมดัล มันคือลักษณะที่เด็กต้องประยุกต์ความรู้ไปสู่แนวเพลงประเภทอื่นหรือดนตรีแจ๊สก็ตาม”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

“ผมว่าดนตรีแจ๊สเป็นดนตรีของการประยุกต์ คุณจับดนตรีแจ๊สแล้วคุณสามารถเล่นแจ๊สและอื่น ๆ ได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาสาระการเรียนการสอนอิมโพรไวส์ไม่เพียงแต่ให้ผู้เรียนแค่ “รู้” หรือ “เล่นได้” แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เกิดการบูรณาการระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีและความรู้เชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของรูปแบบการอิมโพรไวส์ และยังคงส่งเสริมให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่แนวดนตรีอื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเป็นนักดนตรีอาชีพในยุคปัจจุบัน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) ด้านพุทธิพิสัย เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระด้านความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเชิงทฤษฎี เสียงประสาน และการดำเนินคอร์ดของบทเพลง สามารถนำไปฝึกซ้อมกับทุกบทเพลง 2 ด้านทักษะพิสัย เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระด้านการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติ การอิมโพรไวส์แซกโซโฟน สามารถเชื่อมโยงไปสู่แนวดนตรีอื่น ๆ

2. การกำหนดเนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระเป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องด้านลักษณะของเนื้อหาสาระจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 รายวิชาบังคับ

การกำหนดเนื้อหาสาระการอิมโพรไวส์เป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส เป็นวิชาหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรดนตรีแจ๊ส จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์เป็นลักษณะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ
ดนตรีแจ๊ส ซึ่งเป็นวิชาหลักวิชาบังคับของหลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเนื้อหาสาระที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ให้
เป็นวิชาหลักและวิชาบังคับ ซึ่งทักษะการอิมโพรไวส์ถือเป็นแก่นสำคัญของดนตรีแจ๊ส ผู้เรียน
จำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกซ้อมในเนื้อหาสาระของรายวิชานี้อย่างเข้มข้น เพื่อสำเร็จการศึกษา
เป็นนักดนตรีแจ๊สที่มีคุณภาพโดยฝึกซ้อมเครื่องเอกของตนเอง

“หลักของการอิมโพรไวส์มันค่อนข้างเป็นไปตามประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส
ตั้งแต่ลักษณะ ถาม-ตอบ ในดนตรีบลูส์ จนไปถึงลักษณะที่มีความซับซ้อน เช่น บีบ๊อบ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเนื้อหาสาระที่ใช้จัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า
เนื้อหาสาระนั้นยึดตามยุคสมัยดนตรีแจ๊สของชาวอเมริกัน ที่มีรากฐานเริ่มต้นจากดนตรีบลูส์และมีการ
พัฒนาต่อเนื่องตามรูปแบบแต่ละยุคสมัย เป็นลักษณะที่เริ่มจากสิ่งที่ยากไปจนถึงสิ่งที่มีความซับซ้อนใน
การอิมโพรไวส์ เพื่อเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตามผลลัพธ์
การเรียนรู้ของหลักสูตร

2.2 รายวิชาปฏิบัติ

รายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นการกำหนดเนื้อหาสาระที่เน้นการพัฒนาทักษะ
การอิมโพรไวส์ ผู้สอนกำหนดในชั้นเรียนของรายวิชาปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ในแต่ละคาบต้องมาวางแผนกันว่า เราเก่งเรื่องไหน หรือเราอ่อนเรื่องไหน
เพราะการซ้อมคุณต้องใช้เวลากับ ความรู้ ทักษะ และจิตวิญญาณ ให้สมดุล”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเนื้อหาสาระ ทักษะแซกโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์
และการเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นดนตรีแจ๊ส ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เนื้อหาสาระดังกล่าวไป
พร้อมกัน จำเป็นต้องให้การอิมโพรไวส์พัฒนาเป็นไปอย่างสมดุล เพื่อให้มีโดดเด่นในการบรรเลง

“อย่างของเราเนี่ย วิชาเครื่องเอกจะมีลิสต์เพลง ในปีนี้ควรรู้จัก 20 เพลง เป็นเป้าหมาย ซึ่งเด็กก็ทำได้บ้างไม่ได้บ้าง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกำหนดเนื้อหาสาระจากตัวบทเพลงที่ใช้สอนในรายวิชาปฏิบัติ เครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นเป้าหมายหลัก การอิมโพรไวส์ตามเสียงประสานการดำเนินคอร์ด การซ้อมเบสไลน์ อาปาจิโอในคอร์ดโทน การสร้างไลน์ทำนองจากคอร์ด ii-V-I ทั้ง เมเจอร์และไมเนอร์ พัฒนาการใช้ลิกค์ให้เหมาะสมตามเสียงประสาน รวมถึงการถอดโน้ตทรานสคริปชัน เพื่อเรียนรู้สำเนียงภาษาแจ๊สและการใช้เสียงประสานของศิลปินที่เป็นต้นแบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการกำหนดเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาบังคับ การกำหนดเนื้อหาสาระการอิมโพรไวส์เป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส เป็นวิชาหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรดนตรีแจ๊ส จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกซ้อมในเนื้อหาสาระของรายวิชานี้อย่างเข้มข้น ที่มีรากฐานเริ่มต้นจากดนตรีบลูส์และมีการพัฒนาต่อเนื่องตามรูปแบบแต่ละยุคสมัย 2) รายวิชาปฏิบัติ เป็นการกำหนดเนื้อหาสาระที่เน้นการพัฒนาทักษะแซกโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์ และการเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นดนตรีแจ๊ส การซ้อมเบสไลน์ อาปาจิโอในคอร์ดโทน การสร้างไลน์ทำนองจากคอร์ด ii-V-I โดยยึดตัวบทเพลงที่ใช้สอนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นเป้าหมายหลักในการฝึกซ้อม

3. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ

การจัดลำดับเนื้อหาสาระเป็นการเลือกจัดความสำคัญของเนื้อหา เพื่อให้ผู้สอนจัดสรรในด้านเนื้อหาและเวลาให้มีความเหมาะสมแก่ผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องด้านการกำหนดเนื้อหาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 รายวิชาปฏิบัติ

รายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นการจัดลำดับเนื้อหาสาระที่เน้นการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ ผู้สอนกำหนดในชั้นเรียนของรายวิชาปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ความสามารถของสาขาจะต้องเล่นเพลง บันไดเสียง อาปาจิโออะไรบ้าง ต้องทำการถอดเสียงของศิลปินแจ๊สหรือมีอะไรก็แล้วแต่ ในแต่ละชั้นปี”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

“เช่น ปี 1 เรื่องที่มันควรจะรู้พื้นฐานทั่วไปได้แก่ ไตรแอกคอร์ด เซเวนคอร์ด
บันไดเสียงและโมด”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน กล่าวถึง การกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดการ
เรียนการสอน มีการลำดับเนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบตามระดับชั้นปี มุ่งเน้นการฝึกทักษะปฏิบัติทาง
ดนตรี บทเพลงที่จะต้องเรียนรู้ การเล่นบันไดเสียง อาปาลิโอ การถอดเสียงจากคิลปินแจ๊สเพื่อศึกษา
แนวคิดวิธีการบรรเลงอิมโพรไวส์และช่วยให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาแจ๊สอย่างลึกซึ้ง ซึ่งการ
จัดลำดับเนื้อหาสาระมีรายการบทเรียนที่ชัดเจนและจำเพาะเจาะจง “จากง่ายไปยาก” เพื่อพัฒนา
มาตรฐานของผู้เรียนจากพื้นฐานไปสู่ความชำนาญ

“การที่เขาชวนขวยเขาจะได้มากกว่าเรียนในมหาวิทยาลัย ถ้าเขากินผัก
กะเพราเขาก็จะเป็นผัดกะเพรา ไม่สามารถเป็นสเต็กหรือเป็นอย่างอื่นได้ ผัดกะเพราแค่
ช่วยให้อิ่มท้องได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นว่า หากผู้เรียนมีความขยันหาความรู้เพิ่มเติม ผู้เรียนจะได้
ความรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากเนื้อหาสาระที่ทำการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนเปรียบเหมือน
“กะเพรา” เป็นเนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตรใช้ในระบบการศึกษา การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
นอกเหนือจากชั้นเรียนเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้อื่น ๆ ไป
พร้อมกับการเรียนการสอนหลัก ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ตนเองมากกว่าการเรียนรู้
เนื้อหาสาระที่อยู่แต่ในระบบการศึกษา

3.2 รายวิชาทฤษฎี

รายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ของการอิมโพรไวส์แก่ผู้เรียน ในเชิงทฤษฎีดนตรี ของ
บทเพลงแจ๊สในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่กับการฝึกซ้อมทักษะ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“วิชาอิมโพรไวส์จะเรียนควบคู่กับทฤษฎีดนตรี และแนวคิดในเชิงปฏิบัติ บลูส์
ปีบ๊อบ หรือโมดัล เราพยายามให้เด็กหาเสียงของตัวเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง การจัดลำดับความรู้เชิงทฤษฎีในบทเพลง เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัลแจ๊ส เป็นส่วนสำคัญในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แก่ผู้เรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ ควบคู่ไปสู่การปฏิบัติฝึกซ้อม ดังที่ผู้สอนกล่าวว่า “เราพยายามให้เด็กหาเสียงของตัวเอง” แสดงให้เห็นว่า ในลักษณะของการอิมโพรไวส์มันจำเป็นจะต้องสร้างสรรค์เสียงของการเล่นในลักษณะของตัวเองได้ เช่น สำเนียง สไตล์ ของตัวเอง ในแนวเพลงที่ตนเองถนัดหรือสนใจ ซึ่งการสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ แต่สะท้อนให้เห็นภาพรวมของสังคมที่เริ่มให้ความสำคัญการสร้างสรรค์มากขึ้น แตกต่างจากการเรียนรู้แบบเดิมเริ่มจาก อ่าน ท่อง จำ และตอบ แต่ยังเพิ่มในส่วนของการสร้างสรรค์ลักษณะการเล่นของตนเองด้วย

“นอกจากลำดับเนื้อหาแล้ว จริง ๆ ของเราจะมีสไตล์ด้วย อาจจะได้แง่มุมที่เป็นการอิมโพรไวส์แบบขั้นสูงหน่อย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า นอกจากการลำดับเนื้อหาในการฝึกซ้อมการอิมโพรไวส์ ได้แก่ ไตรแอดคอร์ด เซเวนคอร์ด บันไดเสียง และโหมด นอกจากวัตถุประสงค์ทางดนตรีเหล่านี้ เนื้อหาสาระในด้านทฤษฎีดนตรี สามารถสะท้อนลักษณะตัวตนของผู้เรียนจากการอิมโพรไวส์ในระดับที่สูงขึ้น ความเข้าใจในเสียงประสานเชิงลึก ไม่ได้มองถึงว่า “เล่นได้” หรือ “เล่นถูก” แต่เป็นการพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์การเล่นของตนเอง ใช้เสียงประสานการอิมโพรไวส์ที่บ่งบอกถึงลักษณะการเล่นที่โดดเด่นในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งการอิมโพรไวส์เกี่ยวข้องกับทักษะการบรรเลงเดี่ยว (Solo) อาจจะมีมองไปถึงการใช้เสียงประสานใหม่ การปรับเปลี่ยนคอร์ดเพลงจากการดำเนินคอร์ดแบบต้นฉบับ ไม่เพียงแต่ทำตามลำดับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ แต่สามารถทำให้ทักษะการอิมโพรไวส์ของผู้เรียนมีลักษณะเป็นของตัวเอง ซึ่งทุกอย่างอยู่ในกระบวนการอิมโพรไวส์ทั้งสิ้น

“การวางลำดับของเนื้อหาสำคัญครับ ทุกอย่างมันสัมพันธ์กันหมด ไม่ได้มองว่าทฤษฎีจะสำคัญกว่า การฝึกปฏิบัติ หรือว่าอะไรสำคัญกว่ากัน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบริบทของการจัดการเรียนการสอนของวิชาดนตรี โดยเฉพาะรายวิชาที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านทักษะ จำเป็นต้องมีการจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ บูรณาการการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กันทุกด้านช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และมีทักษะในการเล่นดนตรีที่ดี เพื่อพัฒนาตนเองในการทำงานและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการจัดลำดับเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาปฏิบัติ เน้นการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ ผู้สอนกำหนดในชั้นเรียนของรายวิชาปฏิบัติตามระดับชั้นปี บทเพลงที่จะต้องเรียนรู้ การเล่นบันไดเสียง อาปาจิโอ การถอดเสียงจากคิลปินแจ๊ส มีความชัดเจนและจำเพาะเจาะจง “จากง่ายไปยาก” และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากชั้นเรียนไปพร้อมกับการเรียนการสอนหลัก และ 2) รายวิชาทฤษฎี เป็นรายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ของการอิมโพรไวส์แก่ผู้เรียน ในเชิงทฤษฎีดนตรี ของบทเพลงแจ๊สในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่กับการฝึกซ้อมทักษะ ได้แก่ ไตรแอดคอร์ด เซเวนคอร์ด บันไดเสียง และโหมด พัฒนาไปสู่การสร้างสรรค การเล่นของตนเอง อิมโพรไวส์โดยใช้เสียงประสานลักษณะการเล่นที่โดดเด่น การสร้างเสียงประสานใหม่และปรับเปลี่ยนคอร์ดเพลงจากต้นฉบับ เกิดการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ สะท้อนลักษณะตัวตนของผู้เรียนจากการอิมโพรไวส์ในระดับที่สูงขึ้น ความเข้าใจในเสียงประสานเชิงลึก เน้นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กันทุกด้านช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และมีทักษะในการเล่นดนตรีที่ดี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยสามารถสรุปแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

การกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) ด้านพุทธิพิสัย คือการเข้าใจโครงสร้างในบทเพลงแจ๊สทั้งการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน สามารถนำวิธีการฝึกซ้อมไปใช้กับบทเพลงอื่น และ 2) ด้านทักษะพิสัย การให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอิมโพรไวส์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เชื่อมโยงไปสู่แนวดนตรีอื่น ๆ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเป็นนักดนตรีอาชีพในยุคปัจจุบัน

การกำหนดเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาบังคับ ผู้เรียนจำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้ และฝึกซ้อมในเนื้อหาสาระของรายวิชานี้อย่างเข้มข้น ที่เริ่มจากสิ่งที้ง่ายไปจนถึงสิ่งที่มีความซับซ้อนในการอิมโพรไวส์ ที่มีรากฐานจากดนตรีบลูส์และมีการพัฒนาต่อเนื่องตามรูปแบบแต่ละยุคสมัย และ 2) รายวิชาปฏิบัติ เป็นเนื้อหาสาระที่เน้นการพัฒนา ทักษะแซกโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์ และการเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นดนตรีแจ๊สไปพร้อมกันอย่างสมดุล โดยยึดตัวบทเพลงที่ใช้สอนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นเป้าหมายหลักในการฝึกซ้อม

การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาปฏิบัติ มีการลำดับเนื้อหาสาระมุ่งเน้นการฝึกทักษะปฏิบัติทางดนตรี บทเพลงที่จะต้องเรียนรู้ การเล่นบันไดเสียง อาปาจิโอ การถอดเสียงจากคิลปินแจ๊สเพื่อศึกษาแนวคิดวิธีการบรรเลงอิมโพรไวส์ ซึ่งการกำหนดเนื้อหาสาระมีรายการบทเรียนที่ชัดเจนและจำเพาะเจาะจง “จากง่ายไปยาก” เพื่อพัฒนามาตรฐานของผู้เรียนจากพื้นฐานไปสู่ความชำนาญ และผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้อื่น ๆ ไปพร้อมกับการเรียนการสอนหลัก ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ตนเองมากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่อยู่แต่ในระบบการศึกษา และ 2) รายวิชาทฤษฎี การจัดลำดับความรู้เชิงทฤษฎีในบทเพลง เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัลแจ๊ส เป็นส่วนสำคัญในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แก่ผู้เรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ ควบคู่ไปสู่การปฏิบัติฝึกซ้อม ในลักษณะของการอิมโพรไวส์มันจำต้องสร้างสรรค์เสียงของการเล่นในลักษณะ

ของตัวเองได้ เช่น สำเนียง สไตล์ ของตัวเอง บ่งบอกถึงลักษณะการเล่นที่โดดเด่นในขั้นที่สูงขึ้น อาจจะมองไปถึงการใช้เสียงประสานใหม่ การปรับเปลี่ยนคอร์ดเพลงจากการดำเนินคอร์ดแบบต้นฉบับ การจัดการเรียนการสอนของวิชาดนตรีเป็นการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กันทุกด้านช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และมีทักษะในการเล่นดนตรีที่ดี

ตารางที่ 8 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสาระ

ประเด็นที่	เนื้อหาสาระ	
1	การกำหนดวัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) ด้านพุทธิพิสัย คือการเข้าใจโครงสร้างในบทเพลงแจ๊สทั้งการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน นำไปฝึกซ้อมกับบทเพลงแจ๊ส และ 2) ด้านทักษะพิสัย การให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอิมโพรไวส์ตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เชื่อมโยงไปสู่แนวดนตรีอื่น ๆ
2	การกำหนดเนื้อหาสาระ	การกำหนดเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาบังคับ เป็นวิชาหลักที่ใช้ในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส ผู้เรียนจำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกซ้อมในเนื้อหาสาระของรายวิชานี้อย่างเข้มข้น ที่มีรากฐานจากดนตรีบลูส์และมีการพัฒนาต่อเนื่องตามรูปแบบแต่ละยุคสมัย และ 2) รายวิชาปฏิบัติ เป็นเนื้อหาสาระที่เน้นการพัฒนา ทักษะ แอ็กโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์ และการเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นดนตรีแจ๊สไปพร้อมกัน โดยยึดตัวบทเพลงที่ใช้สอนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนเป็นเป้าหมายหลักในการฝึกซ้อม
3	การจัดลำดับเนื้อหาสาระ	การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 1) รายวิชาปฏิบัติ บทเพลงที่ต้องเรียนรู้ การเล่นบันไดเสียง อาปาจิโอ การถอดเสียงจากศิลปินแจ๊สเพื่อศึกษาแนวคิดวิธีการบรรเลงอิมโพรไวส์ “จากง่ายไปยาก” เพื่อพัฒนามาตรฐานของผู้เรียนจากพื้นฐานไปสู่ความชำนาญและผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้อื่น ๆ ไปพร้อมกับการเรียนการสอนหลัก และ 2) รายวิชาทฤษฎี การจัดลำดับความรู้เชิงทฤษฎีในบทเพลง เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัลแจ๊ส เกิดความรู้ ความเข้าใจ ควบคู่ไปสู่การปฏิบัติฝึกซ้อม ในลักษณะของการอิมโพรไวส์มันจำเป็นต้องสร้างสรรค์เสียงของการเล่นในลักษณะของตัวเองได้ เช่น สำเนียง สไตล์ ของตัวเอง บ่งบอกถึงลักษณะการเล่นที่โดดเด่นในขั้นที่สูงขึ้น การใช้เสียงประสานใหม่ หรือการปรับเปลี่ยนคอร์ดเพลงจากการดำเนินคอร์ดแบบต้นฉบับ บูรณาการการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กันทุกด้านช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และมีทักษะในการเล่นดนตรีที่ดี

การเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ดำเนินการแก่ผู้เรียนทาง เป็นสภาพของการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นด้านการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการสอน และ 3) การวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนผ่านกิจกรรมไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสอน

1.1 การฟัง

การฟัง คือ ทักษะดนตรีที่ทำให้ผู้เรียนรับรู้ถึงลักษณะและคุณภาพของเสียง เพื่อให้เกิดการได้ยินภายในและถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่นเครื่องดนตรี จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“เรื่องการอิมโพรไวส์เป็นเรื่องของประสบการณ์การได้ยิน เราอิมโพรไวส์ข้างในเรாதกผลึกได้ยินอะไร”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

“ต้องให้เขาฟังมากที่สุด ให้เขาฟังในสิ่งที่เราต้องการและให้เขาไปหาในสิ่งที่เขาชอบจริง ๆ ซึ่งก็ทำใน 2 มิติไปพร้อม ๆ กัน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

“ผมสังเกตดูหลายคนมักจะฟังเพลงน้อย คือซ้อมอย่างจริงจังแต่ว่าไม่เคยฟังเพลงเปิดหูฟังอย่างแท้จริง

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ท่าน แสดงให้เห็นว่า ทักษะการฟังมีผลต่อการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการสังสมข้อมูลหรือประสบการณ์การฟังอย่างลึกซึ้ง การอิมโพรไวส์ไม่ใช่แค่การเล่นตามใจเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องมีสิ่งที่ได้ยินอยู่ข้างในที่เกิดจากการตกผลึกจากการฟังภายในจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้เชิงคุณภาพ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้จากการฟัง การสังเกต และการซึมซับไปพร้อมกับการฝึกซ้อมปฏิบัติเครื่องดนตรี

1.2 การร้องและปฏิบัติเครื่อง

กิจกรรมที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเชื่อมโยงเสียงเข้ากับทฤษฎี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ โดยการร้องและการปฏิบัติผ่านเครื่องดนตรี จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่ผมจะให้เขาร้องทำนอง แล้วก็ร้องเสียงเบส แล้วซ้อมไตรแอดถึงจะเป็นขั้นตอนต่อไปในการที่จะเรียนเพลงนั้น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้สอนกล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการฝึกการอิมโพรไวส์ โดยเริ่มจากการร้องทำนองเพื่อเข้าใจแก่นสำคัญของเพลง จากนั้นร้องเสียงเบสที่เป็นโครงสร้างรากฐานของเสียงประสาน แล้วจึงค่อยฝึกซ้อมไตรแอดโน้ตกับแซกโซโฟนเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเสียงกับทฤษฎี เป็นไปตามลำดับขั้น เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนเป็นไปอย่างเหมาะสม

1.3 การถอดโน้ตจากศิลปิน

กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาแจ๊สจากศิลปิน และการวิเคราะห์ตัวโน้ตในเสียงประสานของคอร์ดเพลง ทั้งเชิงทฤษฎีและสุนทรียศาสตร์ด้านเสียง จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“การทำ Transcription ก็จะเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ว่า Jazz Master ทำอย่างไร พอเวลาเราถอดรหัสตัวโน้ตมาได้ นอกจากเรื่องของสุนทรียศาสตร์แล้ว มันจะไปตอบในเรื่องขององค์ความรู้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ “Transcription” คือ การถอดโน้ตจากการเล่นของศิลปิน เป็นมากกว่าการลอกเลียนแบบหรือเพียงแค่คัดลอกเสียงแซกโซโฟน แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงลึกเพื่อให้เข้าใจว่าศิลปินท่านนั้นมีแนวคิด เทคนิค และการใช้เสียงอย่างไร การทำทรานสคริปชันไม่เพียงพัฒนาผู้เรียนด้านสุนทรียภาพ แต่ยังนำไปสู่การวิเคราะห์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ทางด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“กิจกรรม workshop, Masterclass ที่เราเชิญศิลปินมาให้ความรู้มาอบรม มาฝึกปฏิบัติอะไรแบบนี้มันก็ช่วยให้เด็กเห็นตัวอย่างของจริง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

“นอกเหนือจากการเรียนการสอนคือต้องมี จำเป็นอยู่แล้วครับ การเพิ่มก็คิดว่า ดีถ้าไม่เพิ่มก็ได้ แต่ถ้าเพิ่มให้ดีขึ้นไป มันก็ควรจะส่งเสริมกับการเรียนการสอน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน กล่าวถึงกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง โดยกิจกรรม “Workshop” และ “Masterclass” คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การเห็นตัวอย่างจริงจากผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ และได้เรียนรู้ผ่านการสาธิต อธิบาย และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

1.5 การประชุมเชิงวิชาการ

การประชุมเชิงวิชาการเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแสดงถึงความสำคัญของการเรียนรู้ในเชิง วิชาการ ความรู้ ความเข้าใจ ขององค์ความรู้ที่หลากหลาย จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผมมองว่ากิจกรรมที่เป็นเรื่องของการจัดประชุมวิชาการในบริบทของ การศึกษาดนตรีแจ๊ส ตัวนี้มันช่วยส่งเสริมนอกเหนือจากชั้นเรียน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงกิจกรรมประชุมเชิงวิชาการดนตรีแจ๊สมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และวิทยากรรับเชิญ

1.6 กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน

กิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีบทบาทแสดง ดนตรีจริงผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น และสถานการณ์จริง จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“กิจกรรม House concert มันจะพูดถึงอีกเรื่อง Composition ในการอิมโพรไวส์ หรือ Shape ในการอิมโพรไวส์”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงกิจกรรมการแสดงดนตรีของสาขาดนตรีแจ๊ส เป็นการบรรเลงรวมวงของนักศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนต้องเตรียมตัวแสดงทักษะการอิมโพรไวส์ของตนเองผ่านการแสดงบนเวที คือการจัดเรียงเรื่องราวการอิมโพรไวส์ให้เกิดความเหมาะสมในการแสดง ซึ่งเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

“คือ เรา หรือ อาจารย์ทุกคนที่นี่ ก็ส่งเสริมให้ได้ออกไปแจม”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

“ต้องออกไปเผชิญโลกภายนอกเลย ถ้าเราไม่ไปอยู่กับวงดนตรีบนเวทีจริง มันก็ไม่มีทางทำได้ เพราะฉะนั้นก็คือคุณต้องออกไปดูออกไปเล่นในสถานการณ์จริง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในสถานการณ์จริง ดนตรีแจ๊สต้องอาศัยการอิมโพรไวส์ การฟังผู้อื่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการตอบสนองต่อบริบทการแสดง การเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ แต่การออกไปแสดงกับวงดนตรีจริงคือสิ่งที่หล่อหลอมความเข้าใจและทักษะอย่างแท้จริง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การฟัง เพื่อให้เกิดการได้ยินภายใน การสังเกต และการซึมซับไปพร้อมกับการฝึกซ้อมปฏิบัติ และถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่นเครื่องดนตรี 2) การร้องและปฏิบัติเครื่อง เป็นการเชื่อมโยงเสียงเข้ากับทฤษฎี โดยการร้องและการปฏิบัติผ่านเครื่องดนตรี 3) การถอดโน้ตจากศิลปิน เป็นการเรียนรู้ภาษาแจ๊ส และการวิเคราะห์ตัวโน้ตในเสียงประสานของคอร์ดเพลง ทั้งเชิงทฤษฎีและสุนทรียศาสตร์ 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ทางด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติต่าง ๆ 5) การประชุมเชิงวิชาการ เพื่อแสดงถึงความสำคัญของการเรียนรู้ในเชิงวิชาการ ความรู้ความเข้าใจ ขององค์ความรู้ที่หลากหลาย และ 6) กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนในการแสดงดนตรีจริง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีบทบาทแสดงดนตรีจริงผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษา และการแสดงในสถานการณ์จริงในการทำงานตามร้านสถานบันเทิง

2. สื่อการสอน

สื่อการสอนเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่าย อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว สื่อการสอนที่ดีจะสามารถทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสะดวกและราบรื่น

2.1 หนังสือแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาระ ไม่ว่าจะเป็นแบบฝึกหัดฝึกทักษะ หรือแบบฝึกหัดการอิมโพรไวส์ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผมคิดว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดของผมน่าจะเป็นตำรา ตำราที่ดี สื่อการสอนของผมคือเรื่องตำราที่ให้ความสำคัญในลำดับแรก”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความสำคัญของ “ตำรา” ที่เป็นสื่อหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยมองว่าหนังสือหรือแบบฝึกหัดที่มีคุณภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีหลักการ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือช่วยกำหนดกรอบความรู้ ลำดับการเรียนรู้ และใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ

2.2 สื่อดิจิทัล

ปัจจุบันสื่อดิจิทัลมีบทบาทต่อการเรียนรู้อย่างแพร่หลาย มีความสะดวกและเข้าถึงง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการได้ยินและเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“สื่อมันต้องใช้อยู่แล้วแหละ มีเยอะแยะในอินเทอร์เน็ต Backing Track แบบฝึกหัด Etude มันเป็นเพลงง่าย ๆ แล้วก็ทำนองที่เพราะ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

“คือมีความรู้สึกกว่าสื่อ ทำให้มันเห็นภาพ แล้วก็การทำสื่อการสอนที่มีความสวยงาม มันทำให้แรงจูงใจประมาณนึงนะ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน สะท้อนถึงบทบาทของสื่อการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ใช้ประกอบการฝึกซ้อมทักษะอิมโพรไวส์ของผู้เรียน โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางออนไลน์มีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย สื่อการสอนที่มีความชัดเจนในเชิงภาพและสวยงาม มีบทบาทสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และเพิ่มแรงจูงใจในการฝึกซ้อมเชิงบวกแก่ผู้เรียน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสื่อการสอนแสดงให้เห็นว่า ประกอบด้วย 1) หนังสือแบบฝึกหัด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระ ทั้งแบบฝึกหัดฝึกทักษะและแบบฝึกหัดการอิมโพรไวส์ และ 2) สื่อดิจิทัล มีบทบาทต่อการเรียนเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เกิดการเรียนรู้ทั้งภาพและเสียง สื่อการสอนที่ดีเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีหลักการ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือช่วยกำหนดกรอบความรู้ ลำดับการเรียนรู้ และใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ในปัจจุบันแหล่งข้อมูลทางออนไลน์มีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย สื่อการสอนที่มีความชัดเจนในเชิงภาพและสวยงามมีบทบาทสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ในเชิงบวกให้แก่ผู้เรียน

3. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอน เพื่อให้ผู้สอนได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอนครั้งต่อไป และเป็นประโยชน์ทั้งผู้สอนและผู้เรียนในด้านการจัดการศึกษาและความยุติธรรมต่อผู้เรียน

3.1 วิธีการประเมินผล

วิธีการประเมินผลเป็นสิ่งที่ผู้สอนนำมาใช้ในการวัดทักษะความสามารถในการปฏิบัติทักษะการอิมโพรไวส์ของผู้เรียน ให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“การวัดผลควรจะต้องตามสภาพจริงคือ ใช้ทุกอย่างที่เป็นการวัดผลในเชิงทักษะ การวัดผลในเชิงดนตรีก็ควรตกลงกับผู้เรียนในมิติเดียวกัน ควรคุยกันตั้งแต่ต้น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ยึดบริบทการเรียนรู้เชิงปฏิบัติของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมทุกมิติของทักษะ และมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อเกิดความเข้าใจตรงกันในเกณฑ์การประเมินตั้งแต่เริ่มต้น ช่วยให้เกิดความโปร่งใสเป็นกลางในการประเมินและเป็นแรงจูงใจภายในของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ทักษะการประเมินผล

ทักษะการประเมินผลจากการฟัง วิเคราะห์ และการใช้เกณฑ์การประเมินผลของผู้สอน ซึ่งเป็นการประเมินและตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อาจารย์ใช้การฟังและวิเคราะห์ แล้วก็ให้ข้อเสนอแนะ คือ เชิงปริมาณ ถ้าเราพูดคือเชิงคุณภาพ เพราะฉะนั้นเชิงคุณภาพต้องการการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2566)

“ถ้าเป็นนักการศึกษาก็ต้องมีเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจนและบอกนักศึกษาไปใช้เกณฑ์วัดผลว่าสอนอะไรวัดอะไร แต่อีกมุมหนึ่งของนักอิมโพรไวส์ก็อาจจะใช้ตัวประสบการณ์ การฟังการสอนมาเป็นเกณฑ์ในการวัดผล”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นถึง การวัดผลเชิงประสบการณ์กับการวัดผลที่มีเกณฑ์สามารถใช้ควบคู่กันในการจัดการเรียนการสอนได้ โดยผู้สอนจะต้องอธิบายและสื่อสารกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลท่านแรกกล่าวถึง “เชิงปริมาณ” แสดงให้เห็นถึงทักษะและประสบการณ์ในการฟังและวิเคราะห์แล้วจึงวัดและประเมินผลผู้เรียน และ “เชิงคุณภาพ” แสดงให้เห็นถึงการใช้เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2 กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนจะต้องชี้แจงเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจนให้แก่ผู้เรียนว่า “สอนอะไร วัดอะไร” การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แบบโฟนแจ๊สผู้สอนจำเป็นต้องใช้ทักษะการประเมินผลทั้ง “เกณฑ์ที่จับต้องได้” และ “การรับรู้เชิงประสบการณ์”

3.3 การวัดและประเมินผลก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลก่อนทำการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนการสอนพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองอย่างเหมาะสม จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“การเรียนดนตรีมันถึงมีเรื่องการอดิชั่นอยู่ อดิชั่นก่อนเรียน บางที่จะเรียนกับอาจารย์คนนี้ผู้เรียนต้องอดิชั่นก่อน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงกระบวนการประเมินผู้เรียนก่อนจะเข้าทำการเรียนการสอนดนตรี โดยใช้วิธีการ “ออดิชั่น” ซึ่งเป็นการรูปแบบของการวัดผลที่เน้นการประเมินศักยภาพทักษะพื้นฐาน หรือความเหมาะสมของผู้เรียน เพื่อจัดระดับหรือพิจารณาความสามารถเบื้องต้นก่อนทำการเรียนการสอน และสามารถให้ผู้สอนใช้วางแผนการสอนเป็นรายบุคคล

3.4 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน

ผู้สอนทำการสังเกต จดบันทึก หรือตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน รวมถึงความสม่ำเสมอในการฝึกซ้อม ระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผมจะวัดประเมินผลแบบให้กลับบ้านในแต่ละสัปดาห์ แล้วก็ดูแล้วว่าได้หรือยัง ทำการบ้านมาไหม เสียงตรงไหม ตรงตามจังหวะความเร็วนั้นไหม”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงแนวทางการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เน้นการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายสัปดาห์ ผ่านการมอบหมายการบ้านเชิงปฏิบัติ โดยมีลักษณะของการประเมินเน้นที่ความสามารถในการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานทางเทคนิคที่เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนดนตรี ยังแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการบวนการเรียนรู้และฝึกทักษะปฏิบัติระยะยาวของผู้เรียน

3.5 การวัดและประเมินผลหลังเรียน

กระบวนการเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน หรือเรียกว่าการสอบ เพื่อแสดงให้เห็นในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ฝึกซ้อมตลอดการศึกษา ตัดสินออกมาเป็นคะแนนและจัดลำดับ จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“มิตเทอม 20 คะแนน ฟินอล เป็นการสอบจुरี 30 คะแนน มีอาจารย์ในสาขา แจ๊สแจ๊ซ และส่วนคะแนนในห้องเรียน 50 คะแนน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 พฤษภาคม 2566)

“การสอบจुरีประกอบด้วย สอบเพลง บันไดเสียง อาปาจิโอ ทรานสคริปชั่น และการอ่านโน้ต แบบฉบับพลัน โดยมีอาจารย์อย่างน้อย 3 คน ให้คะแนน 50% แล้วอีก 50% เป็นคะแนนในชั้นเรียน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ท่าน กล่าวถึง ลักษณะการประเมินผลรายวิชา โดยแบ่ง สัดส่วนคะแนนออกเป็น 3 ส่วนหลัง ได้แก่ 1) สอบกลางภาค 2) สอบปลาย และ 3) คะแนนระหว่าง เรียน ประเมินจากการบ้านเชิงปฏิบัติและพัฒนาการในห้องเรียน ในส่วนของการสอบปลายภาคเป็น การประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีมาตรฐานในการประเมิน และ การใช้การฟังและการพิจารณาผลงานจริง โดยมีการกำหนดหัวข้อเกณฑ์ คือ วัดการตีความและอิม โพรไวส์บทเพลง วัดทักษะเทคนิคพื้นฐานการปฏิบัติทักษะบันไดเสียงและอาปาจิโอ วัดความสามารถ การถอดโน้ตและวิเคราะห์จากการทำทราสคริปชั่น และวัดความสามารถในการอ่านโน้ตแบบฉับพลัน เป็นเกณฑ์สำคัญในการตัดสินผลการเรียน

“การอิมโพรไวส์เป็นเรื่องใหญ่ที่สุดส่วนของการอิมโพรไวส์ก็จะเยอะหน่อย อันที่ จะส่งผลมาก ๆ คือเรื่อง *Intonation Tempo Timing* รองลงมาคือเรื่อง *Skill*”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 เมษายน 2566)

จากประโยคข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การอิมโพรไวส์มีน้ำหนักหรือความสำคัญสูงใน การจัดการเรียนการสอน และเป็นองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ ในการปฏิบัติทักษะ การอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ผู้สอนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบพื้นฐานด้านคุณภาพเสียงและจังหวะ ที่แม่นยำในการเล่น ซึ่งถูกมองว่าเป็นตัวชี้วัดหลักของการควบคุมภายในและความเข้าใจทางดนตรี ของผู้เรียน มากกว่าการให้ความสำคัญกับระดับความซับซ้อนทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) วิธีการประเมินผล เป็นสิ่งที่ผู้สอนนำมาใช้ในการวัดทักษะความสามารถในการอิมโพรไวส์ของผู้เรียน ยึดบริบทการเรียนรู้ เชิงปฏิบัติของผู้เรียนเป็น ทำความเข้าใจในเกณฑ์การประเมินตั้งแต่เริ่มต้น 2) ทักษะการประเมินผล ประสพการณ์จากการฟังและวิเคราะห์ และการใช้เกณฑ์การประเมินผลของผู้สอน สอนอะไร วัดอะไร มีการรับรู้เชิงประสพการณ์และเกณฑ์จับต้องได้ 3) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน ใช้วิธีการ “อดิชั่น” เป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนการสอนเป็นรายบุคคล พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ พัฒนาทักษะของตนเองอย่างเหมาะสม 4) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เป็นกระบวนการท ะหว่างทำกาเรียนการสอน ผู้สอนทำการสังเกต จดบันทึก หรือตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน รวมถึงความสม่ำเสมอในการฝึกซ้อมการบ้านเชิงปฏิบัติ และ 5) การวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็น กระบวนการเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน หรือเรียกว่าการสอบ เพื่อแสดงให้เห็นในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ฝึกซ้อมตลอดการศึกษา ตัดสินออกมาเป็นคะแนนและจัดลำดับ ทั้งการสอบกลางภาคและสอบปลาย เป็น การประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุปแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การฟัง เป็นกระบวนการที่เกิดจากการสังสมข้อมูลหรือประสบการณ์การฟังอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้จากการฟัง การสังเกต และการซึมซับไปพร้อมกับการฝึกซ้อมปฏิบัติเครื่องดนตรี ไม่ใช่แค่การเล่นตามใจเท่านั้น 2) การร้องและปฏิบัติเครื่อง โดยเริ่มจากการร้องทำนองเพื่อเข้าใจแก่นสำคัญของเพลง จากนั้นร้องเสียงเบสที่เป็นโครงสร้างรากฐานของเสียงประสาน แล้วจึงค่อยฝึกซ้อมไตรแอดโน้ตกับแซกโซโฟนเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเสียงกับทฤษฎีเป็นไปตามลำดับขั้น 3) การถอดโน้ตจากศิลปิน เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงลึกเพื่อให้เข้าใจว่าศิลปินท่านนั้นมีแนวคิด เทคนิค และการใช้เสียงอย่างไร และนำไปสู่การวิเคราะห์การบรรเลงอิมโพรไวส์ให้แก่ผู้เรียน 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรม “Workshop” และ “Masterclass” การได้เห็นตัวอย่างจริงจากผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพและได้เรียนรู้ผ่านการสาธิต อธิบาย และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) การประชุมเชิงวิชาการ ซึ่งครอบคลุมทั้งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ กิจกรรมประชุมเชิงวิชาการดนตรีแจ๊ส มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างแรงบันดาลใจระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และวิทยากรรับเชิญ และ 6) กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในสถานการณ์จริง ดนตรีแจ๊สต้องอาศัยการอิมโพรไวส์ การบรรเลงรวมวง การฟังผู้อื่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การออกไปแสดงกับวงดนตรีจริงคือสิ่งที่หล่อหลอมความเข้าใจและทักษะอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

สื่อการสอน ประกอบด้วย 1) หนังสือแบบฝึกหัด เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีหลักการ ช่วยกำหนดกรอบความรู้ ลำดับการเรียนรู้ ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ และเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และ 2) สื่อดิจิทัล แหล่งข้อมูลทางออนไลน์มีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย มีบทบาทสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และเพิ่มแรงจูงใจในการฝึกซ้อมเชิงบวกแก่ผู้เรียน

การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) วิธีการประเมินผล ยึดบริบทการเรียนรู้เชิงปฏิบัติของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมทุกมิติของทักษะ โดยวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อเกิดความเข้าใจตรงกันในเกณฑ์การประเมิน 2) ทักษะการประเมินผล ทักษะและประสบการณ์ในการฟังและวิเคราะห์และการใช้เกณฑ์ การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สผู้สอนจำเป็นต้องใช้ทักษะการประเมินผลทั้ง “เกณฑ์ที่จับต้องได้” และ “การรับรู้เชิงประสบการณ์” 3) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นกระบวนการประเมินผู้เรียนก่อนจะเข้าทำการเรียนการสอนดนตรี ประเมินศักยภาพ ทักษะพื้นฐาน หรือความเหมาะสมของผู้เรียน ใช้วางแผนการสอนเป็นรายบุคคลเบื้องต้นก่อนทำการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ผ่านการมอบหมายการบ้านเชิงปฏิบัติ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้

และทักษะพื้นฐานทางเทคนิคที่เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนดนตรี ยังแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการบวนการเรียนรู้และฝึกทักษะปฏิบัติระยะยาวของผู้เรียน และ 5) การวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดหัวข้อเกณฑ์ คือ การตีความและอิมโพรไวส์บทเพลง ทักษะเทคนิคพื้นฐานบันไดเสียงและอาปาจิโอ ความสามารถการถอดโน้ตและวิเคราะห์จากการทำทราสคริปชัน และความสามารถการอ่านโน้ตแบบฉับพลัน เป็นเกณฑ์สำคัญในการตัดสินผลการเรียน

ตารางที่ 9 ตารางสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนการสอน

ประเด็นที่	การเรียนการสอน	
1	กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย 1) การฟัง 2) การร้อง 3) การถอดโน้ตจากคิลปิน 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การประชุมเชิงวิชาการ และ 6) กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนผ่านกิจกรรมไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสอน
2	สื่อการสอน	สื่อการสอน ประกอบด้วย 1) หนังสือแบบฝึกหัด และ 2) สื่อดิจิทัล สื่อการสอนเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ช่วยกำหนดกรอบความรู้ และลำดับการเรียนรู้ อย่างน่าเชื่อถือ
3	การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) วิธีการประเมินผล 2) ทักษะการประเมินผล 3) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน 4) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และ 5) การวัดและประเมินผลหลังเรียน การวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่สะท้อนผลการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอนครั้งต่อไป เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอน และแสดงถึงความยุติธรรมต่อผู้เรียนจากผลการเรียนที่ได้รับ

จากการวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แจ๊สใน ระดับปริญญาบัณฑิต แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการเรียนการสอนทั้ง 4 องค์ประกอบ ผู้สอนและผู้เรียนเป็นองค์ประกอบด้านบุคคลที่เกิดปฏิสัมพันธ์ทางพฤติกรรม โดยอาจเกิดการพูดคุยโต้ตอบ การตั้งคำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิด ผ่านเนื้อหาสาระและการเรียนการสอนที่มีความเชื่อมโยงกันส่งต่อไปยังผู้เรียน เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทในเชิงทฤษฎีการเรียนรู้และวิธีการสอน ที่ผู้สอนเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และการเรียนการสอน เป็นความสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนการสอนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน
แจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส	
<p>ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบูรณาการในศาสตร์อื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ ผู้สอนมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ความรู้ในการสอนและความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางด้านวิชาชีพ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) รู้ เข้าใจ มีประสบการณ์การทำหลักสูตร 3) วิธีการสอน และ 4) บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นทั้งด้านศาสตร์การสอน และศาสตร์ทางวิชาชีพ 2. ทักษะ เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน 2) ทักษะการอิมโพรไวส์ และ 3) ทักษะการสอน จำเป็นต้องมีทั้งด้านทักษะการสอน และทักษะทางด้านวิชาชีพ 3. คุณธรรม ผู้สอนมีบทบาทผู้นำทางการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครบถ้วน บอกลถึงการเป็นผู้สอนที่ดี มีความเมตตา เอาใจใส่
<p>ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับการเรียนรู้ตามคำจากผู้สอน เพื่อให้ตนเองบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ การสั่งสมประสบการณ์ การค้นคว้า หรือหลักสูตรการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง และ 2) การเข้าใจในเสียงประสาน เป็นความรู้และความเข้าใจ ในเชิงทฤษฎี 2. ทักษะ ความสามารถ เกิดจากการ ฝึกซ้อมและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ได้แก่ 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส และ 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นทั้งด้านทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊สและทักษะการทำงาน 3. ด้านจริยธรรม จริยธรรมแสดงถึงการมีวินัย ความเป็นมิตร ประพฤติตนเป็นผู้เรียนที่ดี เคารพกติกา และทำตามกฎระเบียบของสังคม 4. ด้านลักษณะบุคคล บุคลิก นิสัย และค่านิยม โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ 1) อัตลักษณ์ทางดนตรี และ 2) รสนิยมทางดนตรี ที่แสดงออกถึงตัวตนผ่านทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ความชอบส่วนบุคคลต่อดนตรีแจ๊ส จากการฟังประสบการณ์การดนตรี

สภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส	
<p>เนื้อหาสาระ</p> <p>เป็นสิ่งที่ผู้สอนนำมาถ่ายทอดผ่านกระบวนการไปสู่ผู้เรียน มีเหมาะสมกับผู้เรียน</p>	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการสอน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย และ 2) ด้านทักษะพิสัย เข้าใจโครงสร้างในบทเพลงทั้งการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน เกิดทักษะการอิมโพรไวส์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สู่แนวดนตรีอื่น 2. การกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน ได้แก่ 1) รายวิชาบังคับ และ 2) รายวิชาปฏิบัติ เป็นวิชาหลักที่ใช้ในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส เนื้อหาสาระเน้นการพัฒนาทักษะแซกโซโฟน และทักษะการอิมโพรไวส์ 3. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ เป็นการเลือกจัดความสำคัญของเนื้อหา ให้มีความเหมาะสม ได้แก่ 1) รายวิชาปฏิบัติ และ 2) รายวิชาทฤษฎี การเล่นบันไดเสียง อาปาจิโอ การถอดเสียงจากคิลปิน เกิดความรู้ความเข้าใจเชิงทฤษฎีในบทเพลง เช่น บลูส์ บีบอบ หรือ โมดัลแจ๊ส ควบคู่ไปสู่การปฏิบัติฝึกซ้อม
<p>การเรียนการสอน</p> <p>เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ดำเนินการแก่ผู้เรียนทางเป็นสภาพของการเรียนการสอน</p>	<p>แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนผ่านกิจกรรมไปสู่ผู้เรียน ได้แก่ 1) การฟัง 2) การร้อง 3) การถอดโน้ตจากคิลปิน 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การประชุมเชิงวิชาการ และ 6) กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ 2. สื่อการสอน ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้รวดเร็วและชัดเจน ได้แก่ 1) หนังสือแบบฝึกหัด และ 2) สื่อดิจิทัล ช่วยกำหนดกรอบความรู้และลำดับการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือ 3. การวัดและประเมินผล สะท้อนการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอน ได้แก่ 1) วิธีการประเมินผล 2) ทักษะการประเมินผล 3) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน 4) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และ 5) การวัดและประเมินผลหลังเรียน

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้สอน

การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ผู้สอนจำเป็นต้องมีคุณสมบัติทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ผู้วิจัยนำเสนอคุณลักษณะของผู้สอนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ด้านการสอน 2) ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน 3) คุณธรรมของผู้สอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้ด้านการสอน

ผู้สอนนอกจากจะมีความรู้ในศาสตร์เฉพาะของตนเองแล้ว ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสตร์การสอน การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน และจิตวิทยาการสอน ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ โดยมีการกำหนดแผนการสอน มีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การบริหารจัดการในชั้นเรียน จัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การใช้สื่อการสอนในการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลที่เที่ยงตรงและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน รวมถึงทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน

ผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติแซกโซโฟน มีทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนในระดับขั้นสูง สร้างสรรค์ได้อย่างคล่องแคล่วอย่างลึกซึ้งในด้านสุนทรียภาพ อยู่ในสภาวะที่เป็นธรรมชาติมีความถูกต้องในการบรรเลงตามองค์ประกอบดนตรี เหมาะสมตามวัฒนธรรมดนตรีแจ๊สที่หลากหลายรูปแบบแต่ละยุคสมัย ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะทางด้านวิชาชีพของการเป็นนักดนตรีแจ๊ส หมั่นฝึกซ้อมและพัฒนาตนเองสอดคล้องตามหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ และถ่ายทอดแนวคิดและวิธีการในการบรรเลงอิมโพรไวส์ให้ผู้เรียนได้ซึมซับและลอกเลียนแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณธรรมของผู้สอน

คุณธรรมเป็นคุณความดีที่แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณความเป็นครู ความซื่อสัตย์ อดทน และการเสียสละ เกิดเป็นจริยธรรมเป็นผู้ให้ความรักและความเมตตาต่อผู้เรียน ทุ่มเทให้การสอนและการทำหน้าที่ของตนเอง กระทำตนให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีมีวิสัยในการฝึกซ้อมและการประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีแจ๊ส ทำการร่วมกับผู้อื่นในองค์กรอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รักในองค์กรและสถาบันการศึกษาของตนเอง ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

จะเห็นได้ว่าผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านการสอน ความสามารถในการปฏิบัติอย่างเชี่ยวชาญในชั้นสูง เพื่อถ่ายทอดความสามารถในการปฏิบัติและสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ให้แก่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ซึมซับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้สอนต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูในการทำหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนเป็นบุคคลากรที่ดีต่อองค์กร มีความซื่อสัตย์ อดทน และการเสียสละ ยึดถือวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ

ตารางที่ 11 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านผู้สอน

ประเด็นที่	ผู้สอน
1	<p>ความรู้ด้านการสอน</p> <p>ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ด้านศาสตร์การสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน ใช้จิตวิทยาการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับวิธีการสอน กำหนดแผนการสอนอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมการสอนและใช้สื่อประกอบเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผลเหมาะสมและเที่ยงตรง พร้อมทำการวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น</p>
2	<p>ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน</p> <p>ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติแซกโซโฟนในชั้นสูง และมีความเชี่ยวชาญในการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนในบทเพลงแจ๊สได้หลากหลายรูปแบบตามประเพณีนิยมของดนตรีแจ๊ส หมั่นฝึกซ้อมตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p>
3	<p>คุณธรรมของผู้สอน</p> <p>มีจริยธรรมเป็นผู้ให้ความรักและความเมตตาต่อผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการฝึกซ้อมและการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนในองค์กร ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย</p>

จากการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ด้านการสอน 2) ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน และ 3) คุณธรรมของผู้สอน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีครบถ้วนทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณธรรมการเป็นครูผู้สอน จะขาดด้านใดด้านหนึ่งไปไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นแบบพิมพ์ของชาติได้อย่างมีคุณภาพ

ผู้เรียน

การเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตมุ่งเน้นสร้างให้ผู้เรียนออกมาประกอบอาชีพตามสายงานของวิชาชีพที่ตนเองได้ศึกษา ผลิตบัณฑิตให้ตอบโจทย์ความต้องการแก่สังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ผู้วิจัยนำเสนอคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาบัณฑิตออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ของผู้เรียน 2) ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน 3) เจตคติของผู้เรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้ของผู้เรียน

การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สผู้เรียนต้องมีความรู้ด้านเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมในรูปแบบต่าง ๆ ตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส ได้แก่ บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัลแจ๊ส เป็นต้น ผู้เรียนสามารถนำเอาองค์ความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรีแจ๊สไปพัฒนาต่อยอดหาวิธีการฝึกซ้อมพัฒนาทักษะได้ด้วยตนเอง การนำไปองค์ความรู้ประยุกต์ใช้ได้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงการไปประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็น บีบ๊อบ โซล หรือริทึมแอนด์บลูส์ เป็นต้น เป็นองค์รู้เนื้อหาสาระในเชิงทฤษฎีและองค์ประกอบของดนตรี สอดคล้องต่อทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อเป็นการบูรณาการศาสตร์ความรู้เข้าด้วยกัน สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดหลังสำเร็จการศึกษาสู่การปฏิบัติทักษะและเรียนรู้ในระดับขั้นสูงต่อไป

2. ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน

ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟนแจ๊สของผู้เรียนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ได้ตามเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะต้องสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ในบทเพลงที่ผู้สอนได้กำหนดในทุกรูปแบบของดนตรีแจ๊ส โดยมีลักษณะตามประเพณีนิยมทางดนตรีแจ๊สในสภาวะสั้นไหลได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ในรูปแบบครอบคลุม บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล เป็นต้น เกิดการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ได้อย่างชำนาญและมีสุนทรียภาพเชิงศิลปะ สอดคล้องตามหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ และสามารถนำเอาองค์รู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในดนตรีประเภทอื่นเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกดนตรีแจ๊สก็ตาม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการปฏิบัติในการทำงานสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ตอบโจทย์ต่อการสร้างงานในสังคม เป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา ที่จะต้องร่วมงานกับผู้อื่นในสังคม ผู้เรียนจึงใช้ทักษะการปฏิบัติของตนเองให้สอดคล้องกับทักษะการทำงานให้เหมาะสมตามบริบทได้อย่างเป็นปกติสุข

3. เจตคติของผู้เรียน

นอกจากความรู้และความสามารถทางด้านทักษะแล้ว เจตคติเป็นอีกสิ่งที่สำคัญที่แสดงถึงความสมบูรณ์ของบุคคล การจัดการศึกษาใช้สิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม เกิดเป็นความงามในจิตใจของมนุษย์ เกิดเป็นลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลเป็นค่านิยมของผู้เรียน เกิดขึ้นเป็นนิสัยและจะแสดงออกมาทางพฤติกรรม โดยผู้เรียนนั้นจะต้องมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมโลก

จะเห็นได้ว่านอกจากความรู้และทักษะการอิมโพรไวส์ที่ผู้เรียนได้รับ ทักษะการทำงานเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพในสังคมปัจจุบัน ผู้เรียนต้องนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรีไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ และดำรงอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

ตารางที่ 12 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านผู้เรียน

ประเด็นที่	ผู้เรียน	
1	ความรู้ของผู้เรียน	ผู้เรียนต้องมีความรู้ครอบคลุมในรูปแบบต่าง ๆ ตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส สามารถนำเอาองค์ความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรีแจ๊สไปประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่น สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดสู่การปฏิบัติทักษะและเรียนรู้ในระดับขั้นสูงต่อไป
2	ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน	ผู้เรียนจะต้องสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์บทเพลงแจ๊สได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุม บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล เป็นต้น ในสภาวะคลื่นไทลได้อย่างเป็นธรรมชาติ และสามารถประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่นเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการปฏิบัติในการทำงาน สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม เป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3	เจตคติของผู้เรียน	ผู้เรียนนั้นจะต้องมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมโลก มีคุณธรรมและจริยธรรมเกิดเป็นความงามในจิตใจของมนุษย์ ลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลเป็นค่านิยมของผู้เรียนถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมรอบ เกิดขึ้นเป็นนิสัยและจะแสดงออกมาทางพฤติกรรม

จากการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ของผู้เรียน 2) ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน และ 3) เจตคติของผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้เรียนที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะ

ปฏิบัติ เจตคติที่ดีต่อการใช้ชีวิตการทำงาน แสดงถึงความสมบูรณ์ในตัวผู้เรียนที่มีครบรอบด้าน ทันทต่อยุคสมัยในโลกปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนำไปสู่การเป็นผู้สร้างนวัตกรรม

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้วิจัยนำเสนอการจัดการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ 2) ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และ 3) สุนทรียศาสตร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์

การจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ด้านพุทธิพิสัย ที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรี ประกอบด้วย 1) จังหวะ 2) ทำนอง 3) เสียงประสาน 4) สังคีตลักษณ์ และ 5) การอิมโพรไวส์ จังหวะสวิงที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีแจ๊ส แนวทำนองที่สอดคล้องกับเสียงประสานเพื่อเกิดความไพเราะและการดำเนินคอร์ดในบทเพลง การใช้ชั้นคู่และบันไดเสียงหรือโหมด สังคีตลักษณ์และโครงสร้างต่าง ๆ ของบทเพลง สำเนียงภาษาของดนตรีแจ๊สที่เป็นบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และรสนิยมของผู้บรรเลง ซึ่งเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี เป็นสิ่งสำคัญมากในการนำมาใช้บรรเลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของเพลงแจ๊สตามแต่ละรูปแบบ รวมถึงการถอดเสียงเพื่อเรียนรู้วิธีการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟนจากศิลปินแจ๊ส จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถนำเอาวัตถุดิบทางด้านดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนของตนเองได้

2. ทักษะการปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ด้านทักษะพิสัย ที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะปฏิบัติ ผู้เรียนต้องมีทักษะเทคนิคแซกโซโฟน ได้แก่ โทนเสียง ความคล่องตัวในการวางนิ้ว การตัดลิ้น เทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติแซกโซโฟน และพัฒนาทักษะทางดนตรี ได้แก่ ทักษะการฟังลักษณะเสียงประสานและการดำเนินคอร์ด ทักษะการร้องเพื่อถ่ายทอดการได้ยินภายในอย่างถูกต้องตรงระดับเสียงและจังหวะ ทักษะการอ่านโน้ตเพื่อเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการสื่อสารทางด้านดนตรี และทักษะการแกะเพลงใช้สำหรับการถอดเสียง เพื่อจดจำภาษาสำเนียงของศิลปิน เลียนแบบวิธีการและแนวคิดของการอิมโพรไวส์ และวิเคราะห์เสียงที่มีลักษณะสำคัญออกมาเป็นการบันทึกโน้ต รวมถึงทักษะในการเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องที่ให้เสียงประสานและเครื่องประกอบจังหวะ เช่น เปียโน กีตาร์ หรือเครื่องกระทบ (Percussion) เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระทางดนตรีในมุมมองที่กว้างขึ้น เกิดความ

เข้าใจในเรื่องจังหวะและเสียงประสานจากการทำหน้าที่ของเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่เครื่องเอกของตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนทั้งสิ้น

3. ความซาบซึ้งทางดนตรี

การจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ด้านจิตพิสัย ที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านส่วนบุคคลในเชิงศิลปะให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้จากการรับรู้ถึงสิ่งที่ตนเองได้ศึกษา เป็นเนื้อหาสาระที่ช่วยส่งเสริมให้การอิมโพรไวส์ของผู้เรียนมีความสมบูรณ์ มีความเชื่อโยงในเนื้อหาสาระ ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์และทักษะการปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การดำรงชีวิตในสังคมของผู้เรียน แม้ว่าการจัดการเรียนการสอนไม่ได้มุ่งเน้นได้โดยตรง แต่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เกิดการสร้างสรรคการอิมโพรไวส์ได้อย่างเป็นธรรมชาติจากความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในสภาวะลื่นไหล มีความรู้สึกระหว่างบรรเลงอิมโพรไวส์โดยไม่ต้องถูกบังคับหรือควบคุมจนไม่เป็นธรรมชาติ กล้าเสี่ยงในการเล่นจากประสบการณ์ ลองผิดลองถูกโดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่เตรียมไว้ นำพาไปสู่การเรียนรู้ในเชิงความคิดสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีอารมณ์ความรู้สึกสุนทรีย์ทางด้านดนตรี โดยเกิดความเข้าใจและตอบสนองทางด้านศิลปะวัฒนธรรม เห็นถึงคุณค่าของความงามทางสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ ผู้เรียนเกิดการซึมซับทางค่านิยมของตนเองเกิดการจัดระเบียบข้อมูลระหว่างความสัมพันธ์และความแตกต่าง จนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้เรียนเกิดเป็นค่านิยมภายในตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการเป็นนักดนตรีแจ๊ส

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นปีการศึกษา ประกอบด้วย 1) บทเพลง 2) บันไดเสียง และ 3) คอร์ดอาปาจิโอ เป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งวัตถุประสงค์ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชั้นปีที่ 1

บทเพลง ได้แก่ Straight No Chaser, Billie's Bounce, Bye Bye Blackbird, Autumn Leaves, The Days of Wine and Roses, และ All the Thing You Are เป็นต้น บันไดเสียง ได้แก่ Major, Dorian, Blues, Mixolydian, และ Harmonic minor, เป็นต้น และคอร์ดอาปาจิโอ ได้แก่ Major7, Dominan7, และ Minor7,

ชั้นปีที่ 2

บทเพลง ได้แก่ Blues for Alice, Confirmation, Beautiful Love, Summer time, Softly as in a Morning Sunrise, Stella by Starlight, และ Anthropology เป็นต้น บันไดเสียง ได้แก่ Locrian#2, Altered, Phrygian, และ Lydian เป็นต้น และคอร์ดอาปาจิโอ ได้แก่ Aug7, Dominant7sus4 และ Major7#11

ชั้นปีที่ 3

บทเพลง 'ได้แก่' Body and Soul, Giant Steps, ESP, Stablemates, So What, Impression, Someday My Prince Will Come, และ Alice in Wonderland เป็นต้น บันไดเสียง 'ได้แก่' Lydian Augmented, Lydian Dominant, และ Aeolian เป็นต้น และคอร์ดอาปาจิโอ 'ได้แก่' Augmented Major7, Dominantb5, และ Dominant7#11 เป็นต้น

ชั้นปีที่ 4

บทเพลง 'ได้แก่' Moment's Notice, Inner Urge, Dolphin Dance, Yes or No และ Juju เป็นต้น บันไดเสียง 'ได้แก่' Diminished WH, Diminished HW, และ Whole Tone เป็นต้น และคอร์ดอาปาจิโอ 'ได้แก่' Minor11, Major9, และ Minor9

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระจะมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ด้านทฤษฎี นำไปสู่การปฏิบัติทักษะ และเรียนรู้ความซาบซึ้งต่อศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ เพื่อครอบคลุมการเรียนรู้รอบด้าน

ตารางที่ 13 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระ

ประเด็นที่	เนื้อหาสาระ	
1	ความรู้เชิงทฤษฎี การอิมโพรไวส์	เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส จังหวะสวิง เสียงประสาน การดำเนินคอร์ด การใช้ชิ้นคู่และบันไดเสียง หรือโมด สังคีตลักษณ์และโครงสร้างต่าง ๆ ของบทเพลง เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎีให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถนำมาวัดดูทิศทางด้านดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน
2	การปฏิบัติแซก โซโฟน	เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถ โทนเสียง ความคล่องตัวในการวางนิ้ว เทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ รวมถึงทักษะการการฟังลักษณะเสียงประสานและการดำเนินคอร์ด ทักษะการแกะเพลงใช้สำหรับการถอดเสียง ทักษะการอ่านโน้ตฉบับพล้น
3	ความซาบซึ้งทาง ดนตรี	เนื้อหาสาระมุ่งเน้นพัฒนาเชิงศิลปะ เกิดความเข้าใจและตอบสนองทางด้านศิลปะวัฒนธรรม เห็นถึงคุณค่าของความงามทางสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ จนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการเป็นนักดนตรีแจ๊ส

จากการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของเนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ 2) การปฏิบัติแซกโซโฟน และ 3) ความซาบซึ้งทางดนตรี ซึ่งเนื้อหาสาระมีความครอบคลุมสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมทั้ง

3 ด้าน ได้แก่ 1) พุทธิพิสัย 2) ทักษะพิสัย และ 3) จิตพิสัย เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอิมโพรไวส์ที่สมบูรณ์ตามเนื้อหาสาระที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

การเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นสภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นด้านการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการสอน และ 3) การวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 กิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเกิดขึ้นโดยผู้สอนนำเนื้อหาสาระที่ได้กำหนดตามหลักสูตรมาปฏิบัติใช้จริงในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรี ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมตามเนื้อหาสาระเป็นไปตามรูปแบบความต้องการและการสร้างสรรค์กิจกรรมไปสู่ผู้เรียน โดยกำหนดตามทักษะดนตรีเป็นทิศทางตามหลักสูตรและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก ควรคำนึงถึงทักษะทางดนตรี 6 ทักษะ ได้แก่ 1) การฟัง 2) การร้อง 3) การปฏิบัติเครื่องดนตรี 4) การเคลื่อนไหว 5) การสร้างสรรค์ และ 6) การอ่าน โดยแบ่งการสอนในชั้นเรียนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำ 2) ชี้นสอน และ 3) ชี้นสรุป เพื่อเป็นการจัดลำดับขั้นของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ชี้นำเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหรือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอนในครั้งนี้ให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการนำเข้าสู่บทเรียนให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ชี้นสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการรับรู้เนื้อหาสาระใหม่ที่ผู้เรียนไม่เคยรู้มาก่อน ผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมต่อเนื้อหาสาระ เช่น ใช้วิธีการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนอาจจะบรรยายความรู้ในเชิงทฤษฎีและมีการสาธิตเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ หรือให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองจากสิ่งที่ตนเองถนัด เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ในเนื้อหาสาระที่ใช้จัดกิจกรรมการสอน เป็นต้น และ ชี้นสรุปเป็นการรวบยอดในเนื้อหาสาระสรุปประเด็นในการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ชี้นให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระดนตรี เกิดค่านิยมทางดนตรีที่ดีเพื่อนำไปสู่ความงามทางด้านสุนทรียศาสตร์ รวมถึงความสุขการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในการเรียนครั้งต่อไป

1.2 กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน

กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้น ลักษณะรูปแบบของกิจกรรมการศึกษามีตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ กล่าวได้ว่ามีตั้งแต่ระดับภายในสถานศึกษาไปจนถึงระดับสังคมภายนอกกว้างขึ้นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมในโลกออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นในปัจจุบัน กิจกรรมภายในสถานศึกษาอาจจะเป็นลักษณะที่ผู้สอนจัดทำขึ้นให้ผู้เรียนหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเองโดยผู้เรียน เช่น กิจกรรมแจ๊สแจมในสาขาวิชาเอก การแสดงคอนเสิร์ตวิชาการรวมวงของผู้เรียน การจัดงานประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีวิทยากรให้ความรู้และการจัดงานวิชาการเพื่อแสดงผลงานของนักศึกษา เป็นต้น เป็นการส่งเสริมผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะที่ตนเองได้ฝึกฝนอยู่นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และนำเอาข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาตนเองต่อไป กิจกรรมภายนอกสถานศึกษาจะเป็นลักษณะรูปแบบที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ การพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แฮกโซโฟนแจ๊สของผู้เรียนคือการทำที่ผู้เรียนได้ออกไปแสดงจริงในพับ บาร์แจ๊ส ซึ่งเป็นการสัมผัสประสบการณ์จริงของการทำงานที่เป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรเลงร่วมกับนักดนตรีและรูปแบบวงที่หลากหลาย เป็นการเพิ่มศักยภาพของตนเองในการรวมวงและพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ของตนเอง และเป็นการสร้างสังคมนักดนตรีให้ตนเองเป็นที่รู้จักและความไว้วางใจแก่เพื่อนร่วมงานในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา ส่วนกิจกรรมภายนอกที่เป็นทางการนั้นกล่าวได้ว่าเป็นเทศกาลการเรียนรู้ เช่น เทศกาลดนตรีแจ๊สเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่ที่มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการแสดงคอนเสิร์ตแจ๊สจากศิลปินทั้งในประเทศไทยและระดับโลก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโลกทัศน์แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนมุมมอง และได้รับฟังภาษาของดนตรีแจ๊สที่มาจากศิลปินที่มีชื่อเสียง ซึ่งการฟังเป็นทักษะที่สำคัญเริ่มแรกของทักษะการปฏิบัติดนตรีที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับรู้ประสบการณ์ที่ดี เกิดการเรียนรู้ในวงกว้างที่จะเป็นแรงบัลดาลใจให้ผู้เรียนหมั่นฝึกฝนทักษะการปฏิบัติของตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้เรียนจะค้นคว้าหาข้อมูลและวิธีการของตนเองจากการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาตนเองโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา ออกแบบแผนการเรียนรู้และติดตามประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สื่อการสอน

ดนตรีเป็นศิลปะทางด้านเสียงซึ่งเป็นลักษณะนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ สื่อการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระในลักษณะนามธรรม ผู้สอนต้องใช้สื่อให้การถ่ายทอดความรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียน โดยสื่อการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ ทักษะการปฏิบัติแฮกโซโฟน และ

สุนทรียศาสตร์ สื่อทางด้านความรู้เชิงทฤษฎีคือ แบบฝึกหัดพัฒนาความเป็นดนตรีให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการดำเนินคอร์สของบทเพลง รูปแบบทำนองวลีสั้น ๆ ที่แสดงถึงภาษาแจ๊ส จังหวะ รูปแบบของบทเพลงในแต่ละยุคสมัย รวมถึงการวิเคราะห์จากการถอดเสียงของศิลปินแจ๊ส สื่อทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟนคือ แบบฝึกหัดพัฒนาทางด้านเทคนิคในเรื่องบันไดเสียง โหมต อาปาจิโอ หรือรูปแบบต่าง ๆ ที่พัฒนาทักษะการใช้นิ้ว ลม และลักษณะเสียง (Articulation) รวมถึงแบบฝึกหัดในการฝึกอ่านโน้ตฉบับพลัน เนื่องจากดนตรีเป็นเป็นศิลปะทางเสียงสื่อที่พัฒนาผู้เรียนทางสุนทรียศาสตร์คือ สื่อด้านเสียง ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบดิจิทัลไร้พรมแดนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน วิดีโอ ซีดีเพลง หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในการฝึกซ้อมและช่วยพัฒนาทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียน

3. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สนั้นจะมุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติเป็นหลัก ผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลได้ในแต่ละสัปดาห์เป็นการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนระหว่างเรียน เพื่อให้เห็นว่าผู้เรียนความเข้าใจและสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้องหรือไม่ มีความสม่ำเสมอในการเข้าเรียน การมีวินัย และความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อมตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนจะวัดและประเมินผลโดยการสอบปลายภาคเรียน การสอบบทเพลงแจ๊ส บันไดเสียงและโหมต อาปาจิโอ และทราสคลิปชัน ทั้งนี้ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับเนื้อสาระที่สอน และชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและการประเมินผลเป็นไปอย่างมีความน่าเชื่อถือ การประเมินทักษะการอิมโพรไวส์ของผู้เรียนควรแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ผู้สอนได้กำหนด และผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ได้อย่างไพเราะ เพื่อเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและฟังความคิดเห็นจากผู้สอนเพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไป

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการเรียนการสอน เป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อผู้สอน ผู้เรียน และเนื้อหาสาระ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ กิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมในชั้นเรียนที่ผู้สอนได้มีปฏิสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้ผู้เรียนโดยตรง และ 2) กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งที่สนับสนุนประสบการณ์แก่ผู้เรียนที่นอกเหนือจากผู้สอน ทั้งกิจกรรมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดการเข้าสู่สมรรถภาพในการทำงานในอนาคต การใช้สื่อการสอนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีที่

ทันสมัยสามารถเข้าถึงง่ายเป็นประโยชน์ต่อการฝึกซ้อม และการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการติดตามพัฒนาการผู้เรียนตั้งแต่ก่อนเรียนจนสิ้นสุดการเรียนการสอน เพื่อตัดสินการเรียนของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด และเป็นการประเมินการสอนของผู้สอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์การสอนหรือไม่

ตารางที่ 14 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอน

ประเด็นที่	การเรียนการสอน	
1	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรี โดยแบ่งการสอนในชั้นเรียนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำ 2) ชี้นสอน และ 3) ชี้นสรุป ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมตามเนื้อหาสาระเป็นไปตามรูปแบบความต้องการและการสร้างสรรค์กิจกรรมไปสู่ผู้เรียน โดยกำหนดตามทักษะดนตรีเป็นทิศทางตามหลักสูตรและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก
		กิจกรรมนอกชั้นเรียน ช่วยพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้น มีลักษณะรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการและเป็นทางการ นำไปสู่การเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา ออกแบบแผนการเรียนรู้และติดตามประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2	สื่อการสอน	สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระในลักษณะนามธรรม โดยสื่อการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านความรู้เชิงทฤษฎี การอิมโพรไวส์ ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และสุนทรียศาสตร์
3	การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน และชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและการประเมินผลเป็นไปอย่างมีความน่าเชื่อถือ

จากการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการสอน และ 3) การวัดและประเมินผล การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการเรียนการสอน เป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อผู้สอน ผู้เรียน และเนื้อหาสาระ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ

การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการ

สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน แจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต สามารถนำมาสรุปผลการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ตารางสรุปการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส	
ผู้สอน	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ด้านการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน และจิตวิทยาการสอน ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ มีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลที่เที่ยงตรงและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน 2. ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน เชี่ยวชาญในการปฏิบัติแซกโซโฟน มีทักษะการอิมโพรไวส์ คล่องแคล่วอย่างลึกซึ้งอย่างเป็นธรรมชาติ เหมาะสมตามวัฒนธรรมดนตรีแจ๊สที่หลากหลายรูปแบบแต่ละยุคสมัย ฝึกซ้อมและพัฒนาตนตามหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ 3. คุณธรรมของผู้สอน มีจิตวิญญาณความเป็นครู ความซื่อสัตย์ อดทน และการเสียสละ ทุ่มเทให้การสอนและการทำหน้าที่ของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย
ผู้เรียน	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ของผู้เรียน เชิงทฤษฎีและองค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส ที่ครอบคลุมยุคสมัย บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัลแจ๊ส เป็นต้น สามารถนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อยอด ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงดนตรีประเภทอื่น เช่น ป๊อป โซล หรือริทึมแอนด์บลูส์ เป็นต้น 2. ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน สามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ในบทเพลงแจ๊สได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมบลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล ได้อย่างชำนาญและมีสุนทรียภาพเชิงศิลปะ มีทักษะการทำงานสอดคล้องกับ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แฮกโซโฟนแจ๊ส	
	<p>ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เหมาะสมตามบริบท</p> <p>3. เจตคติของผู้เรียน มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมโลก</p>
เนื้อหาสาระ	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <p>1. ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ เนื้อหาสาระด้านองค์ประกอบของดนตรี ประกอบด้วย 1) จังหวะ 2) ทำนอง 3) เสียงประสาน 4) สังคีตลักษณ์ และ 5) การอิมโพรไวส์ จังหวะสวิง แนวทำนองที่สอดคล้องกับเสียงประสาน การดำเนินคอร์ดในบทเพลง สังคีตลักษณ์และโครงสร้างของบทเพลง สำเนียงภาษาของดนตรีแจ๊สที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการถอดเสียงการบรรเลงอิมโพรไวส์แฮกโซโฟนจากศิลปินแจ๊ส</p> <p>2. ทักษะปฏิบัติ เนื้อหาสาระเทคนิคแฮกโซโฟน ได้แก่ โทนเสียง ความคล่องตัวในการวางนิ้ว การตัดลิ้น เทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ ทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการอ่านโน้ต และทักษะการแกะเพลง รวมถึงทักษะในการเล่นเครื่องดนตรีด้านเสียงประสานและจังหวะ เช่น เปียโน กีตาร์ หรือเครื่องกระทบ</p> <p>3. สุนทรียศาสตร์ เนื้อหาสาระในเชิงศิลปะจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การดำรงชีวิต เกิดความเข้าใจและตอบสนองทางด้านศิลปะวัฒนธรรม เห็นถึงคุณค่าของความงามทางสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ ชิมชับทางค่านิยมของตนเองเกิดการจัดระเบียบข้อมูลระหว่างความสัมพันธ์และความแตกต่าง</p>

<p>การเรียนการสอน</p>	<p>แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้</p> <p>1. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมในชั้นเรียน มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน โดยแบ่งการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป และ 2) กิจกรรมนอกชั้นเรียน ตั้งแต่ระดับภายในสถานศึกษาไปจนถึงระดับสังคมภายนอกกว้างขึ้นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมในโลกออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นในปัจจุบัน</p> <p>2. สื่อการสอน ครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และสุนทรียศาสตร์ ได้แก่ แบบฝึกหัดพัฒนาความเป็นดนตรี การดำเนินคอร์สของบทเพลง สื่อทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน สื่อด้านเสียง แอปพลิเคชัน วิดีโอ ซีดีเพลง หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ</p> <p>3. การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน และชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและการประเมินผลเป็นไปอย่างมีความน่าเชื่อถือ การประเมินทักษะการอิมโพรไวส์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ผู้สอนได้กำหนด และผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ได้อย่างไพเราะ เพื่อเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง</p>
-----------------------	---

ตารางที่ 16 ตารางเปรียบเทียบการเก็บข้อมูลจากผู้เรียนและผู้สอน

องค์ประกอบ	สภาพการเรียนรู้จากการสอนจากผู้ให้ข้อมูล	การเรียนการสอนที่ผู้เรียนนำเสนอ
<p>ผู้สอน</p> <p>1. ความรู้ ผู้สอนมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ความรู้ในการสอนและความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางด้านวิชาชีพ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) รู้เข้าใจ มีประสบการณ์การทำหลักสูตร 3) วิธีการสอน และ 4) บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นทั้งด้านศาสตร์การสอน และศาสตร์ทางวิชาชีพ</p> <p>2. ทักษะ เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ทักษะการปฏิบัติเชิงเทคโนโลยี 2) ทักษะการสื่อสาร และ 3) ทักษะการสอน จำเป็นต้องมีทั้งด้านทักษะการสอน และทักษะทางด้านวิชาชีพ</p> <p>3. คุณธรรม ผู้สอนมีบทบาทผู้นำทางการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู บ่งบอกถึงการเป็นผู้สอนที่ดี มีความเมตตา เอาใจใส่</p>	<p>1. ความรู้ การสั่งสมประสบการณ์ การค้นคว้า หรือหลักสูตรการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง และ 2) การเข้าใจในเสียงประสาน เป็นความรู้และความเข้าใจ ในเชิงทฤษฎี</p> <p>2. ทักษะ ความสามารถ เกิดจากการฝึกซ้อมและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ได้แก่ 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส และ 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นทั้งด้านทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊สและทักษะการทำงาน</p> <p>3. ด้านจริยธรรม จริยธรรมแสดงถึงการมีวินัย ความรับผิดชอบ ประพฤติตนเป็นผู้เรียนที่ดี เคารพกติกาและทำตามกฎระเบียบของสังคม</p>	<p>การเรียนการสอนที่ผู้เรียนนำเสนอ</p> <p>1. ความรู้ ด้านการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน และจิตวิทยาการสอน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ มีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลที่เที่ยงตรงและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2. ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์ แยกโซโฟน เชี่ยวชาญในการปฏิบัติเชิงโซโฟน มีทักษะการอิมโพรไวส์ คล่องแคล่วอย่างลึกซึ้งอย่างเป็นธรรมชาติ เหมาะสมตามวัฒนธรรมดนตรีแจ๊สที่หลากหลายรูปแบบแต่ละยุคสมัย ฝึกซ้อมและพัฒนาตามหลักการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์</p> <p>3. คุณธรรมของผู้สอน มีจิตวิญญาณความเป็นครู ความซื่อสัตย์ อดทน และการเสียสละ ทุ่มเทให้การสอนและการทำหน้าที่ของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย</p>
<p>ผู้เรียน</p>	<p>1. ความรู้ การสั่งสมประสบการณ์ การค้นคว้า หรือหลักสูตรการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ 1) ความเข้าใจในบริบทเพลง และ 2) การเข้าใจในเสียงประสาน เป็นความรู้และความเข้าใจ ในเชิงทฤษฎี</p> <p>2. ทักษะ ความสามารถ เกิดจากการฝึกซ้อมและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ได้แก่ 1) การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส และ 2) การประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นทั้งด้านทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊สและทักษะการทำงาน</p> <p>3. ด้านจริยธรรม จริยธรรมแสดงถึงการมีวินัย ความรับผิดชอบ ประพฤติตนเป็นผู้เรียนที่ดี เคารพกติกาและทำตามกฎระเบียบของสังคม</p>	<p>1. ความรู้ ของผู้เรียน เชิงทฤษฎีและองค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส ที่ครอบคลุมยุคสมัย บลูส์ บีบอบ และโมเดิร์นแจ๊ส เป็นต้น สามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อยอด ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงดนตรีประเภทอื่น เช่น บีบอบ โซล หรือริทึมแอนด์บลูส์ เป็นต้น</p> <p>2. ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน สามารถบรรเลงอิมโพรไวส์ในบทเพลงแจ๊สได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุม บลูส์ บีบอบ และโมเดิร์น ได้อย่างชำนาญและมีสุนทรียภาพเชิงศิลปะ มีทักษะการทำงานสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เหมาะสมตามบริบท</p>

องค์ประกอบ	สภาพการเรียนรู้การสอนจากผู้ให้ข้อมูล	การเรียนรู้การสอนที่ผู้วิจัยนำเสนอ
	<p>4. ด้านลักษณะบุคคล บุคลิก นิสัย และค่านิยม โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ 1) อุตสาหกรรมทางดนตรี และ 2) รสนิยมทางดนตรี ที่แสดงออกถึงตัวตนผ่านทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ความชอบส่วนบุคคลต่อดนตรีแจ๊ส จากการศึกษาประสบการณ์การดนตรี</p>	<p>3. เจตคติของผู้เรียน มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้รอบคอบและกฎเกณฑ์การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมโลก</p>
เนื้อหาสาระ	<p>1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการสอน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย และ 2) ด้านทักษะพิสัย เข้าใจโครงสร้างในบทเพลงทั้ง การดำเนินครอร์ดและเสียงประสาน เกิดทักษะการอิมโพรไวส์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สู่แนวดนตรีอื่น</p> <p>2. การกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ ไปสู่ผู้เรียน ได้แก่ 1) รายวิชาบังคับ และ 2) รายวิชาปฏิบัติ เป็นวิชาหลักที่ใช้ในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส เนื้อหาสาระเน้นการพัฒนาทักษะแซกโซโฟน และทักษะการอิมโพรไวส์</p> <p>3. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ เป็นการเลือกจัดความสำคัญของเนื้อหา ให้ความเหมาะสม ได้แก่ 1) รายวิชาปฏิบัติ และ 2) รายวิชาทฤษฎี การเล่นบนเครื่อง เป่าปากโอ้อ การถอดเสียงจากคิลปิน เกิดความรู้ ความเข้าใจเชิงทฤษฎีในบทเพลง เช่น บลูส์ บีบอบ หรือไมล์แจ๊ส ควบคู่ไปกับการปฏิบัติฝึกซ้อม</p>	<p>1. ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ เนื้อหาสาระด้านองค์ประกอบของดนตรี ประกอบด้วย 1) จังหวะ 2) ทำนอง 3) เสียงประสาน 4) สังคีตลักษณ์ และ 5) การอิมโพรไวส์ จังหวะสวิง แนวทำนองที่สอดคล้องกับเสียงประสาน การดำเนินครอร์ดในบทเพลง สังคีตลักษณ์และโครงสร้างของบทเพลง สำเนียงภาษาของดนตรีแจ๊สที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการถอดเสียงการบรรเลงอิมโพรไวส์แซกโซโฟนจากคิลปินแจ๊ส</p> <p>2. ทักษะปฏิบัติ เนื้อหาสาระเทคนิคแซกโซโฟน ได้แก่ โทเนลียง ความคล่องตัวในการใช้นิ้ว การตัดสินใจ เทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ ทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการอ่านโน้ต และทักษะการแกะเพลง รวมถึงทักษะในการเล่นเครื่องดนตรีด้านเสียงประสานและจังหวะ เช่น เปียโน กีตาร์ หรือเครื่องกระทบ</p> <p>3. ความซาบซึ้งทางดนตรี เนื้อหาสาระในเชิงศิลปะจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การดำรงชีวิต เกิดความเข้าใจและตอบสนองทางด้านศิลปะวัฒนธรรม เห็นถึงคุณค่าของความเป็นพลเมือง ศูนย์ศาสตร์เชิงปรัชญา ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ ซึมซับทางค่านิยมของตนเองเกิดการจัดระเบียบข้อมูลระหว่างความสัมพันธ์และความแตกต่าง</p>

องค์ประกอบ	สภาพการเรียนรู้การสอนจากผู้ให้ข้อมูล	การเรียนรู้การสอนที่ผู้วิจัยนำเสนอ
<p>การเรียนรู้การสอน</p>	<p>1. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนผ่านกิจกรรมไปสู่ผู้เรียน ได้แก่ 1) การฟัง 2) การร้อง 3) การถอดโน้ตจากศิลปิน 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การประชุมเชิงวิชาการ และ 6) กิจกรรมส่งเสริมออกซันเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้</p> <p>2. สื่อการสอน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้รวดเร็วและชัดเจน ได้แก่ 1) หนังสือนำแบบฝึกหัด และ 2) สื่อดิจิทัล ช่วยกำหนดกรอบความรู้ และลำดับการเรียนรู้ได้อย่างน่าเชื่อถือ</p> <p>3. การวัดและประเมินผล สะท้อนการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอน ได้แก่ 1) วิธีการประเมินผล 2) ทักษะการประเมินผล 3) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน 4) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และ 5) การวัดและประเมินผลหลังเรียน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอนครั้งต่อไป และแสดงถึงความยุติธรรมต่อผู้เรียนจากผลการเรียนที่ได้รับ</p>	<p>1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมในชั้นเรียน มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน โดยแบ่งการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป และ 2) กิจกรรมนอกชั้นเรียน ตั้งแต่ระดับภายในสถานศึกษาไปจนถึงระดับสังคม ภายนอกกว้างขึ้นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมในโลกออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้จำนวนมากทั้งในปัจจุบัน</p> <p>2. สื่อการสอน ครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และสุนทรียศาสตร์ ได้แก่ แบบฝึกหัดพัฒนาความเป็นดนตรี การดำเนินคอร์สของบทเพลง สื่อทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน สื่อด้านเสียง แอปพลิเคชัน วิดีโอ ซีดีเพลง หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>3. การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน และชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและการประเมินผลเป็นไปอย่างมีความน่าเชื่อถือ การประเมินทักษะการอิมโพรไวส์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ผู้สอนได้กำหนด และ 2) ผู้เรียนสามารถอิมโพรไวส์ได้อย่างไพเราะ เพื่อเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง</p>

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบจากอาจารย์ นักศึกษา และแบบสังเกตการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือเอกแซกโซโฟนแจ๊สและสรุปข้อมูลแบบอุปนัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีเนื้อหาครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับการอิมโพรไวส์และดนตรีแจ๊ส องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาบัณฑิต การศึกษา 4.0 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 3 คน 2) อาจารย์สอนเครื่องเอกแซกโซโฟน จำนวน 3 คน และ 3) ผู้เรียนในระดับปริญญาตรีเครื่องเอกแซกโซโฟน จำนวน 3 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้เรียน และ 2. แบบสังเกตการเรียนการสอน

3.1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ข้อคำถามได้มาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างลักษณะคำถามปลายเปิดมีข้อคำถามที่ชัดเจน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล แสดงให้เห็นถึงคุณวุฒิและหน้าที่รับผิดชอบ สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูล ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน และผลงานทางวิชาการ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส และการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส โดยกำหนดประเด็นในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ องค์ประกอบการเรียนการสอนออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระ และ 4) การเรียนการสอน

3.2 แบบสังเกตการเรียนการสอน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมร่วมกับแบบสัมภาษณ์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนขณะทำการเรียนการสอน มีการกำหนดโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลนำมาสร้างแบบสังเกตการเรียนการสอน โดยบันทึกวิดีโอร่วมเพื่อให้เห็นถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ

4. ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้จัดทำโครงร่าง สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานมาตรฐานการวิจัยในคน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงระยะเวลาในการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเตรียมการ ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้ข้อมูลเป็นการส่วนตัว และทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแก่ผู้ให้ข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นทำการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้าสัมภาษณ์ และตารางวันที่ผู้ให้ข้อมูลทำกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน 2) ระยะเข้าถึงข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผ่านการพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติเกิดความผ่อนคลายเพื่อบรรยากาศที่ดีในระหว่างทำการสัมภาษณ์ ไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความอึดอัดหรือไม่สบายใจในการให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยขอทำการบันทึกวิดีโอระหว่างการสัมภาษณ์ และการสังเกตการเรียนการสอน 3) ระยะจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยทำการถอดความจากข้อมูลแบบวนซ้ำจำนวนหลายรอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากที่สุด รวมทั้งการสังเกตออกทางพฤติกรรม คำพูดที่ใช้ในการสื่อสารสนทนา สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนการสอน และการตอบคำถามในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจัดระเบียบข้อมูลให้ตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้ และคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปพร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์รายบุคคลจากอาจารย์ นักศึกษา และแบบสังเกตการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องเอกซเรย์โซฟอนแฉส วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยโดยการถอดความแบบวนซ้ำหลายรอบ แยกข้อมูลให้ตรงกับประเด็นที่กำหนด และนำข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การตีความให้ความหมายอย่างพินิจพิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยในครั้งนี้

7. สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแฉสในระดับปริญญาบัณฑิต 2) การนำเสนอแนวทางการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแฉสในระดับปริญญาบัณฑิต โดยผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ขึ้นอภิปรายผลและนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเรียนรู้การสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ผู้เรียน รู้ เข้าใจ และมีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร วิธีการสอน และบริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นคุณลักษณะที่ผู้สอนต้องมีทั้งศาสตร์การสอนและศาสตร์ทางวิชาชีพ 2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์ และ ทักษะการสอน เป็นคุณลักษณะทั้งด้านทักษะการสอนและทักษะปฏิบัติทางด้านวิชาชีพของผู้สอน และ 3) ด้านคุณธรรม ผู้สอนมีบทบาทผู้นำทางการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู บ่งบอกถึงการเป็นผู้สอนที่ดี มีความเมตตา เอาใจใส่ บ่งบอกถึงการเป็นผู้สอนที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมแก่ผู้เรียน

ผู้เรียน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ ประกอบด้วย ความเข้าใจในบริบทเพลง และความเข้าใจในเสียงประสาน การดำเนินคอร์ดในบทเพลงตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊ส โครงสร้าง เสียงประสานและการดำเนินคอร์ดของเพลง บทเพลงแจ๊สแต่ละรูปแบบ เช่น บลูส์ บีบ๊อบ หรือโมดัล ที่มีวิธีการดำเนินคอร์ดแตกต่างกัน 2) ทักษะ ประกอบด้วย การปฏิบัติดนตรีแจ๊ส และการประยุกต์ใช้ในการทำงาน ฝึกซ้อมจนเกิดความชำนาญในทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส เพื่อให้สามารถนำทักษะของตนเองใช้ประกอบการเป็นนักดนตรีแจ๊ส หรือดนตรีแนวอื่นที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้จ้างงาน 3) จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้เรียนที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมเกิดเป็นค่านิยมที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีในอนาคต เคารพกติกาและทำตามกฎระเบียบของสังคม นำความรู้ทักษะความสามารถใช้ในการประกอบอาชีพ ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณธรรม และ 4) ลักษณะบุคคล ประกอบด้วย อัตลักษณ์ทางดนตรี และรสนิยมทางดนตรี การมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในการเล่นดนตรีแจ๊ส ค่านิยมภายในที่เกิดจากการสั่งสมการเรียนรู้ ความชอบส่วนบุคคลที่มีต่อดนตรีแจ๊ส

เนื้อหาสาระ

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ด้านพุทธิพิสัย และด้านทักษะพิสัย เข้าใจโครงสร้างทั้งการดำเนินคอร์ดและเสียงประสาน เกิดทักษะการอิมโพรไวส์ดนตรีแจ๊ส สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สู่นวดนตรีอื่น 2) การกำหนดเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย รายวิชาบังคับ และรายวิชาปฏิบัติ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแซกโซโฟน ทักษะการอิมโพรไวส์ และการเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นดนตรีแจ๊ส และ 3) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย รายวิชาปฏิบัติ และรายวิชาทฤษฎี เป็นการจัดลำดับเนื้อหาสาระ

มุ่งเน้นการฝึกทักษะปฏิบัติทางดนตรี บทเพลงที่จะต้องเรียนรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ควบคู่ไปสู่การปฏิบัติฝึกซ้อม ไตรแอดคอร์ด เซเวนคอร์ด บันไดเสียง และโหมต ของบทเพลงแจ๊สในรูปแบบต่าง ๆ

การเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การฟัง การร้องและปฏิบัติเครื่อง การถอดโน้ตจากคิลปิน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเชิงวิชาการ และกิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียน ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่สามารถพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะ 2) สื่อการสอน ประกอบด้วย หนังสือแบบฝึกหัด และสื่อดิจิทัล เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกทำให้เกิดความชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ และ 3) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย วิธีการประเมินผล ทักษะการประเมินผล การวัดและประเมินผลก่อนเรียน การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และการวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นบทสรุปทั้งหมดของการจัดการเรียนการสอน สะท้อนถึงการบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนนำเอาข้อบกพร่องและคำแนะนำจากผู้สอนมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาตนเอง ผู้สอนนำข้อสรุปต่าง ๆ ที่ใช้จัดการเรียนการสอนมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป เป็นการพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียนเพื่อมุ่งเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิตผู้สอน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ด้านการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน ใช้จิตวิทยาการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับวิธีการสอน กำหนดแผนการสอน จัดกิจกรรมการสอนและใช้สื่อประกอบเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผลเหมาะสมและเที่ยงตรง พร้อมทำการวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการเรียนการสอน 2) ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติแซกโซโฟนในชั้นสูง และมีความเชี่ยวชาญในการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนในบทเพลงแจ๊สได้หลากหลายรูปแบบ หมั่นฝึกซ้อมตนเองอย่างสม่ำเสมอ และ 3) คุณธรรมของผู้สอน มีจริยธรรมเป็นผู้ให้ความรักและความเมตตาต่อผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการฝึกซ้อมและการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนในองค์กร ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ผู้เรียน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้ของผู้เรียนครอบคลุมในรูปแบบต่าง ๆ ตามยุคสมัยของดนตรีแจ๊สได้แก่ บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัลแจ๊ส เป็นต้น สามารถนำเอาองค์ความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรีแจ๊สไปประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่น สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดสู่การปฏิบัติทักษะและเรียนรู้ในระดับขั้นสูงต่อไป 2) ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน สามารถบรรเลงอิมโพรไวส์บทเพลงแจ๊สได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุม บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล เป็นต้น และสามารถประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่นเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการปฏิบัติในการทำงานสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 3) เจตคติของผู้เรียน มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมโลก มีคุณธรรมและจริยธรรมเกิดเป็นความงามในจิตใจของมนุษย์ เกิดขึ้นเป็นนิสัยและจะแสดงออกมาทางพฤติกรรม

เนื้อหาสาระ

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านองค์ประกอบของดนตรีแจ๊ส จังหวะสวิง เสียงประสาน การดำเนินคอร์ด การใช้ชิ้นคู่และบันไดเสียงหรือโมด สังกีตลักษณ์และโครงสร้างต่าง ๆ ของบทเพลง เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎีให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถนำเอาวัตถุดิบทางด้านดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน 2) การปฏิบัติแซกโซโฟน เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถ โทนเสียง ความคล่องตัวในการใช้นิ้ว เทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ รวมถึงทักษะการการฟังลักษณะเสียงประสานและการดำเนินคอร์ด ทักษะการแกะเพลงใช้สำหรับการถอดเสียง ทักษะการอ่านโน้ตฉบับปล้น และ 3) ความซาบซึ้งทางดนตรี มุ่งเน้นพัฒนาเชิงศิลปะ เกิดความเข้าใจและตอบสนองทางด้านศิลปะวัฒนธรรม เห็นถึงคุณค่าของความงามทางสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ จนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้เรียน

การเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นของการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรี ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยกำหนดตามทักษะดนตรีเป็นทิศทางตามหลักสูตรและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก และกิจกรรมนอกชั้นเรียน ช่วยพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้น มีลักษณะรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการและเป็นทางการ นำไปสู่การเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาตนเองโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา 2) สื่อการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระในลักษณะนามธรรม โดยสื่อการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์

ทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟน และสุนทรียศาสตร์ และ 3) การวัดและประเมินผล ต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับเนื้อสาระที่สอน และชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและการประเมินผลเป็นไปอย่างมีความน่าเชื่อถือ

อภิปรายผล

การจากศึกษาวิจัยการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ผู้สอน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนนำทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม และการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ (2564) กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยแนวทางการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนมาก การเรียนรู้จริงและเรียนรู้แบบการสอนให้น้อยลง แต่เรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้สอนทำหน้าที่คอยดูแลให้ความช่วยเหลือ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในด้านความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตภายใต้สังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี 2) ความสามารถในการปฏิบัติและการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ผู้สอนมีทักษะการปฏิบัติแซกโซโฟนขั้นสูง รวมถึงสามารถอิมโพรไวส์ในบทเพลงแจ๊สได้หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pressing (1988) การอิมโพรไวส์เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเทคนิค ความรู้ทางดนตรี และความคิดสร้างสรรค์ในเวลาเดียวกัน และ 3) คุณธรรมจริยธรรมของผู้สอน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพครู มีความรักเมตตาต่อผู้เรียน ทำหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน และมุ่งมั่นต่อการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ซื่อสัตย์ เสียสละ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการกระตุ้นทั้งด้านความคิดและทักษะที่จำเป็นต่อการใช้งานจริง การวิเคราะห์ให้ผู้เรียนรายบุคคลเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้สอนวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นวิธีการช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกันและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในชั้นเรียนโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน

สอนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยใช้วิธีการสอนโดยการสาธิตการบรรเลงอิมโพรไวส์ให้ผู้เรียนได้สังเกต และการใช้วิธีการสอนโดยกรณีตัวอย่างจากศิลปินแจ๊ส เรียนรู้แนวคิดจากมุมมองของศิลปิน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนปรับใช้ให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละบุคคล

ประเด็นที่ 2 ผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของดนตรีแจ๊สในยุคคลมัยต่าง ๆ เช่น บลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล เป็นต้น สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่น และต่อยอดสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิพุธ ตั้งแต่ง (2562) ที่ศึกษากระบวนการเรียนการสอนกีตาร์แจ๊สระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย พบว่า ผู้เรียนสามารถบรรเลงบทเพลงแจ๊สได้หลากหลายและสามารถประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีร่วมสมัยได้ 2) ทักษะการปฏิบัติและการทำงาน ผู้เรียนสามารถบรรเลงอิมโพรไวส์บทเพลงแจ๊สได้อย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบบลูส์ บีบ๊อบ และโมดัล เป็นต้น รวมทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้กับดนตรีประเภทอื่นเพื่อพัฒนาทางด้านอาชีพดนตรี ซึ่งตอบโจทย์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับ Dean (2017) กล่าวถึงทักษะการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ทักษะทางสังคม ได้แก่ การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความมั่นใจในตนเอง และการร่วมงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ ศักดิ์ระพี รักตประจิด (2558) กล่าวว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มีลักษณะการบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎีและการปฏิบัติทักษะอย่างเหมาะสม เกิดการเชื่อมโยงทั้งคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ และ 3) เจตคติของผู้เรียน ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม เคารพกฎเกณฑ์และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมไทย เจตคติที่ดีเป็นสิ่งที่หล่อหลอมจากกระบวนการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมทางดนตรี งานวิจัยของ สุรวิญา สีมะเต็อ (2557) การประยุกต์ใช้กิจกรรมการร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัตนบุรี พบว่า สามารถทำคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับดีหลังจากทำกิจกรรมดังกล่าวผ่านไป 9 สัปดาห์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ เป็นแนวทางที่ช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรมและสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ผู้เรียนสามารถตอบโต้ความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา การอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร

สถาบัน วิชาชีพ ประเทศ และบริบทโลก เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณวุฒิเป็นมาตรฐานระดับปริญญาตรีที่สามารถผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมการทำงาน ตอบโจทย์ต่อผู้ว่าจ้างได้อย่างมีคุณภาพ

ประเด็นที่ 3 เนื้อหาสาระ จากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ทักษะการอิมโพรไวส์แชนโซโฟนแจ๊สของเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เชิงทฤษฎีการอิมโพรไวส์ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ โดยการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าในเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี เช่น การประสานเสียง การดำเนินคอร์ด และการใช้บันไดเสียง เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ดนตรีได้อย่างมีโครงสร้างที่ดี ซึ่งงานวิจัยของ Berliner (1994) กล่าวว่า ความเข้าใจเชิงทฤษฎีอย่างลึกซึ้งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อทักษะความสามารถในการอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊สอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การปฏิบัติแชนโซโฟน ที่เน้นการพัฒนาทักษะทางกายภาพ เช่น โทนเสียง ความคล่องตัวในการใช้นิ้ว การแกะเพลงหรือถอดเสียงจากบทเพลงต้นฉบับ และการอ่านโน้ตอย่างฉับพลันเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการเล่นและการอิมโพรไวส์ ซึ่งงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองภพ สุกิตติวงศ์ (2556) เป็นการเชื่อมโยงความรู้ในตัวผู้เรียนนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนเป็นผู้ค้นหาแนวทางในการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เพื่อสามารถทำให้ทักษะการทำงาน และ 3) สุนทรียศาสตร์ เป็นส่วนในการส่งเสริมการรับรู้คุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ที่จะนำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของตัวผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับงานวิจัยของ Higham (2012) การแสดงดนตรีแจ๊สจะเน้นย้ำถึงความสำคัญของการฟัง ซึ่งเชื่อมโยงกับรูปแบบศิลปะที่ต้องอาศัยการพูดเป็นอย่างมาก เป็นไปไม่ได้ที่จะแสดงแบบอิมโพรไวส์โดยไม่ฟังสมาชิกในวง การอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊สไม่เพียงแต่เป็นการแสดงความสามารถทางทักษะและเทคนิคเท่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมทั้งความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้จริง การวางแผนการสอนที่ชัดเจนเป็นไปตามลำดับขั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระได้อย่างเป็นรูปธรรม การบูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระกับวิธีสอนที่เหมาะสมสามารถยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเนื้อหาหลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทยเป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของทางตะวันตกมาปรับใช้ โดยประกอบด้วยเนื้อหารายวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส วิชาหลักการอิมโพรไวส์แจ๊ส วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก และวิชาการรวมวงแจ๊ส เป็นรายวิชาหลักในระบบการศึกษาโดยกำหนดเนื้อหาและจัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่ผู้สอนใช้ถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

ประเด็นที่ 4 การเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ทักษะการอิมโพรไวส์แชนโซโฟนแจ๊สของการเรียนการสอนสาระแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยกำหนดทิศทางตามทักษะและความสามารถของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่การรับรู้ประสบการณ์ตรงจนถึงการสะท้อนคิด ส่วน

กิจกรรมส่งเสริมนอกชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง Knowles (1975) กล่าวว่า ผู้เรียนที่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ในห้องเรียนโดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำจะสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนที่ควบคุมทั้งเนื้อหาความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะการปฏิบัติ และสุนทรียศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่มีลักษณะนามธรรมได้ดียิ่งขึ้น 3) การวัดและประเมินผล การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตลอดจนการชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Marzano (2003) ครูที่มีประสิทธิภาพจะสามารถวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่ออย่างเหมาะสม และมีการวัดและประเมินผลได้เที่ยงตรงและชัดเจน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเรียนรู้ผ่านกระบวนการและประสบการณ์ตรงเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจเชิงลึก และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับคือ เตรียมการสอน ก่อนการสอน การสอน และการอภิปรายสรุป บรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้สื่อการสอนเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน แบบฝึกหัด และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สะดวกทั้งด้านเทคนิคการปฏิบัติ การฟัง และการเข้าใจในเสียงประสาน การดำเนินคอร์ส การถอดเสียงจากศิลปินแจ๊ส รวมถึงการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของดนตรีแจ๊ส ควบคู่ไปกับการประเมินผลที่เหมาะสมทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อสะท้อนถึงพัฒนาการผู้เรียนบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งระหว่างเรียน – หลังเรียนควบคู่กัน ผู้เรียนจะต้องผ่านกระบวนการฝึกซ้อมเพื่อเกิดทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมเป็นฐานควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) จากผลการวิจัยองค์ประกอบการเรียนการสอนทั้ง 4 องค์ประกอบ ผู้สอนและผู้เรียนเป็นองค์ประกอบด้านบุคคลที่เกิดปฏิสัมพันธ์ทางพฤติกรรม โดยอาจเกิดการพูดคุยโต้ตอบ การตั้งคำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิด ผ่านเนื้อหาสาระและการเรียนการสอนที่มีความเชื่อมโยงกัน ส่งต่อไปยังผู้เรียน เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทในเชิงทฤษฎีการเรียนรู้และวิธีการสอน ที่ผู้สอนเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ

ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และการเรียนการสอน เป็นความสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2) การนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรคำนึงถึงเป้าหมายของหลักสูตรและเนื้อหาสาระรายวิชา ในรายวิชาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะปฏิบัติผู้สอนควรเน้นในการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการพัฒนาตนเองจนเกิดความชำนาญ มอบหมายการบ้านเป็นโจทย์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะการอิมโพรไวส์ แชนโซโฟนแจ๊สของผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของการบรรเลงดนตรีแจ๊สจึงควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติรวมวงแจ๊ส หรือรายวิชาพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ของเครื่องดนตรีชนิดอื่น เช่น การพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์เปียโนแจ๊ส หรือการพัฒนาทักษะการปฏิบัติแชนโซโฟนเพื่อตอบโจทย์การประกอบอาชีพในยุคสมัยปัจจุบัน เป็นต้น

2) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนสาขาและวาเอกดนตรีแจ๊ส ผู้สนใจควรมีการเก็บข้อมูลจากนักดนตรีแจ๊สที่มีชื่อเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมในการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์จากประสบการณ์การทำงานจริง

3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบของการเรียนการสอน โดยผลการศึกษาที่ได้รับออกมาแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะและกระบวนการที่ใช้จัดการศึกษาให้สอดคล้องต่อเนื้อหาหลักสูตรของสาขาและวิชาเอก ผู้ที่สนใจควรนำผลของการวิจัยและวิธีการจัดการเรียนการสอนนำไปศึกษาและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระของตนเองต่อไป

4) ผู้วิจัยศึกษาการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แชนโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่กำลังจะเข้าสู่สังคมของการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา การจัดการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนนำไปประกอบอาชีพในสังคม หากผู้ที่สนใจผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงช่วงวัยของผู้เรียนเพื่อที่จะเกิดพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม เพราะทักษะการอิมโพรไวส์สามารถพัฒนาได้กับผู้เรียนได้ทุกช่วงวัย

รายการอ้างอิง

- Aebersold, J. (1992). *How to Play Jazz and Improvise Volume 1* (2nd ed.): Published by Jamey.
- Aebersold, J. (2002). The Aebersold JAZZ HANDBOOK. Retrieved from <http://www.jazzbooks.com/jazzhandbook/Default.htm>
- Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., . . . Wittrock, M. C. (2001). *A Taxonomy of learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives*: Longman.
- Baker, D. (1988). *Jazz Improvisation*: Frangipani Press.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*: Upper Saddle River, Prentice Hall.
- Berkowitz, A. (2010). *The improvising mind : cognition and creativity in the musical moment.*: Oxford University Press.
- Berliner, P. (1994). *Thinking in jazz : the infinite art of improvisation*: University of Chicago Press.
- Coker, J. (1980). *The Complete Method For Improvisation*: Studio P/R, Inc.
- Coker, J., Casale, J., Campbell, G., & Greene, J. (1970). *Patterns For Jazz*: Studio P/R.
- Dean, S. (2017). *Soft skills needed for the 21st century workforce*. (Doctoral dissertation). Walden University,
- Dunscumb, J. R., & Hill, W. (2002). *Jazz Pedagogy The Jazz Educator's Handbook and Resource Guide*: Warner Bros Publications.
- Ferris, J. (1994). *America's musical landscape* (2nd ed.): Brown & Benchmark.
- Floyd, S. A. (1995). *The power of Black music : interpreting its history from Africa to the United States*: Oxford University Press.
- Gioia, T. (2011). *The history of Jazz* (2nd ed.): Oxford University Press.
- Gridley, M. (1991). *Jazz styles : history & analysis* (4th ed.): Englewood Cliffs, Prentice Hall.
- Hadlock, R. (1965). *Jazz masters of the twenties*: Macmillan.

- Higham, J. (2012). *Jazz education: methods and difficulties in teaching music derived From an oral tradition*. University Catholique de Louvain,
- Jones, A. M. (1959). *Studies in African music*: Oxford University Press.
- Kania, A. (2011). All Play and No Work. *An Ontology of Jazz. The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 69(4), 391-403.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers*: Association Press.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: book 2 Affective domain*: Longman.
- Ligon, B. (2001). *Jazz Theory Resources: Volume 2*: Hal Leonard.
- Mantz, B. D. (2011). *The Jazz Taxonomy* (Master of music). California State University,
- Martin, H., & Waters, K. (2015). *Jazz: the first 100 years* (3rd ed.): Cengage Learning.
- Marzano, R. J., Marzano, J. S., & Pickering, D. J. (2003). *Classroom Management That Works. Research-Based Strategies for Every Teacher Research-Based Strategies for Every Teacher*: Pearson Education.
- Nettl, B. (2001). *Grove Music Online*: Oxford University Press.
- Pressing, J. (1988). *Improvisation: Methods and Models*. In J. A. Sloboda (Ed.), *Generative Processes in Music: The Psychology of Performance, Improvisation, and Composition*: Oxford University Press.
- Rosenthal, D. (1992). *Hard bop : jazz and Black music, 1955-1965*: Oxford University Press.
- Schuller, G. (1968). *Early Jazz : its roots and musical development*: Oxford University Press.
- Simpson, E. J. (1972). *The Classification of Educational Objectives in The Psychomotor Domain*: Gryphon House.
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory building*: Educology Research Associates.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*: University of Chicago Press.
- West, C., & Titlebaum, M. (2019). *Teaching School Jazz*: Oxford University Press.

- Zhukov, K. (2015). *Assessment in Music Education: from Policy to Practice*. In G. Carey, S. D. Harrison, & D. Lebler (1st ed.): *Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education*.
- กมลธรรม เกื้อบุตร. (2564). พัฒนาการดนตรีแจ๊สในบริบทการศึกษาไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 15(2), 428-442.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์.
- กฤษดิ์ บูรณวิทย์. (2561). การออกแบบแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชา ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 11(2), 1389-1404.
- กิตติธัช สำเภาทอง. (2555). พัฒนาการของไทยแลนด์แจ๊สคอมพิวทิชันและผลกระทบต่อสังคม ดนตรีแจ๊สในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2548-2554. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โกเมศ แดงทองดี. (ม.ป.ป.). การศึกษาในยุค Thailand 4.0. วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง, 1-6.
- ข้อบังคับครุสภา. (2556). จรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556: สำนักงานเลขาธิการครุสภา.
- คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา. (2564). หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี: คณะดนตรีและการแสดง, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2565). หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต เอกวิชาดนตรีแจ๊ส: คณะดุริยางคศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2566). หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก: คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ชาย โปธิสิตา. (2564). ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 9): อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- โชติกา ภาษีผล. (2559). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานิศร์ สีนธรัตน์. (2563). สาระและแนวทางการจัดการเรียนรู้การอิมโพรไวส์แบบอิสระในระดับอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตินันท์ ดาวศรี, พ. ท., พีรพล เข้มผง, สมเชาว์ ดับไศรก, สุทธิดา เฟ่งพิศ, วรวัฒน์ วิศรุต ไผศาล, และจันทร์ศม์ ภูตอริยวัฒน์. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 59-74.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). วิธีวิทยาการสอนดนตรี (พิมพ์ครั้งที่ 2): สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐชยา นัจจนาวากุล. (2555). ดนตรีฝรั่งในกรุงสยาม: พัฒนาการดนตรีตะวันตกในสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2384-2484. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 12): สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 25): สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรัช เล่าห์วีระพานิช. (2564). ทฤษฎีดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.): สำนักพิมพ์พัชรดาว.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2563). วิจัยการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.): สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองภพ สุกิตติวงศ์. (2556). การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะคิด ปฏิภาณดนตรีแจ๊สในคิตลัทธิขงนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลวิทย์ โอภาพันธุ์. (2558). โครงการศึกษาวิจัยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมดนตรีแจ๊สในประเทศไทย (รายงานการวิจัย). สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติจักร. (2559). แนวทางเพื่อการเรียนรู้การวิจัยเชิงคุณภาพ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2557). การยกระดับครูไทยในศตวรรษที่ 21: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562a). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6): สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562b). หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3): สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิษุฒะ น้อยมาลา. (2564). ทักษะจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 3(1), 45-57.
- วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต. (2565). หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงดนตรีแจ๊ส: วิทยาลัย ดนตรี, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิพุธ ตั้งแตง. (2562). กระบวนการเรียนการสอนกีตาร์แจ๊สระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วุฒิชัย เลิศสถากิจ. (2557). *Jazz Guitar Method : Jazz Blues Soloing I* วิธีการบรรเลงกีตาร์แจ๊ส: คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ระพี รักตประจิต. (2558). การพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาดนตรีแจ๊สตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล. (2555). ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส เล่ม 1: วงศ์สว่างพัลลิกซิ่ง แอนด์ พรินดี้ง.
- ศิวกร หัตถกิจวิล. (2562). เกณฑ์การประเมินอิมโพรไวส์ในดนตรีแจ๊สระดับอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ ทองคำ. (2544). แจ๊สในประเทศไทย: กรณีศึกษาทำนองการอิมโพรไวส์ของ เทวีญู ทรัพย์แสนยากร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพรรณิ บุญหนัก, ธ. ช., และจักรกฤษณ์ โปดาพล. (2564). การศึกษา 4.0: กระบวนทัศน์การศึกษามุ่งสู่ออนาคตประเทศ. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 1(1), 41-53.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2543). หลักการสอน: แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23): โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรฎิยา สีมะเดื่อ. (2557). การประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 45-57.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2010). การวัดประเมินในชั้นเรียน: วิวัฒนาการและแนวคิดใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(3).
- อนันต์ ลือประดิษฐ์. (2545). *Jazz* อีสรภาพทางดนตรีของมนุษยชาติ: สำนักพิมพ์เนชั่น.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง): โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ผอจารย์ประจำหลักสูตร

เรื่อง การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการเรียนการสอนและนำเสนอแนวทางการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตอบคำถามในแบบสัมภาษณ์จะถูกนำมาใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่กระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลและการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊สในสถาบันการศึกษา

สถานที่เก็บข้อมูล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ-นามสกุล.....อายุ.....

2. ประวัติการศึกษา

.....

3. ประวัติการทำงาน

.....

4. ตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบปัจจุบันในด้านการสอนดนตรีในมหาวิทยาลัย

.....

5. ผลงานวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

.....

***หมายเหตุ** ข้อมูลส่วนตัวแสดงถึงความน่าเชื่อถือและการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊สในสถาบันการศึกษา

1. อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์ระดับปริญญาบัณฑิตของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2. อาจารย์คิดว่าหลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทยมีความครอบคลุมที่จะสามารถส่งเสริมการอิมโพรไวส์ของผู้เรียนได้หรือไม่

.....

.....

.....

3. อาจารย์คิดว่าการจัดลำดับเนื้อหาของวิชาปฏิบัติทักษะการอิมโพรไวส์ จะส่งผลดีต่อตัวผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

4. นอกเหนือจากการเรียนการสอนในหลักสูตรแล้ว อาจารย์คิดว่าการจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีจะเป็นการพัฒนาทักษะการอิมโพรไวส์ให้แก่ผู้เรียนหรือไม่

.....

.....

.....

5. อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไร ในความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีแจ๊ส

.....

.....

.....

6. อาจารย์คิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลทักษะการอิมโพรไวส์ของผู้เรียน

.....

.....

.....

7. อาจารย์คิดว่าเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วสามารถตอบโจทย์การทำงานในชีวิตประจำวัน ตามความต้องการของหลักสูตรที่คาดหวังหรือไม่

.....

8. อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์อาจารย์สอนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟน

เรื่อง การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการเรียนการสอนและนำเสนอแนวทางการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตอบคำถามในแบบสัมภาษณ์จะถูกนำมาใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่กระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลและการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

สถานที่เก็บข้อมูล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ-นามสกุล.....อายุ.....

2. ประวัติการศึกษา

.....

3. ประวัติการทำงาน

.....

4. ตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบปัจจุบันในด้านการสอนดนตรีในมหาวิทยาลัย

.....

5. ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

.....

***หมายเหตุ** ข้อมูลส่วนตัวแสดงถึงความน่าเชื่อถือและการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

1. อาจารย์มีความมุ่งหวังให้นักศึกษาที่จบการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

.....

2. อาจารย์มีกระบวนการให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ทางดนตรี วิธีการสร้างประโยชน์ในการอิมโพรไวส์อย่างไร

.....

.....

.....

3. อาจารย์มีวิธีการนำวัตถุประสงค์ทางดนตรี วิธีการสร้างประโยชน์ ให้นักศึกษาปฏิบัติแซกโซโฟนอย่างไร

.....

.....

.....

4. อาจารย์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาที่กำหนด

.....

.....

.....

5. อาจารย์มีเทคนิคและวิธีการสอนเฉพาะ ในการสอนปฏิบัติแซกโซโฟนแจ๊สอย่างไร

.....

.....

.....

6. อาจารย์มีวิธีการอย่างไร ที่สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาใช้ทักษะทางดนตรีที่ได้ฝึกซ้อมมาในการสร้างสรรค์การบรรเลงอิมโพรไวส์

.....

.....

.....

7. อาจารย์คิดว่าสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างไรต่อผู้เรียนในการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์

.....

.....

.....

8. อาจารย์มีการวัดประเมินผลในการปฏิบัติแซกโซโฟนแจ๊สของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

9. อาจารย์มีการติดตามนักศึกษาหรือไม่ เพื่อให้รู้ว่านักศึกษาได้นำทักษะการอิมโพรไวส์ไปใช้ในการบรรเลงดนตรีเพื่อการประกอบอาชีพ หรือการสร้างสรรค์ผลงาน

.....

.....

.....

10. อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรในการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนปฏิบัติเครื่องเอกแซกโซโฟนแจ๊ส

เรื่อง การเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการเรียนการสอนและนำเสนอแนวทางการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สในระดับปริญญาบัณฑิต โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตอบคำถามในแบบสัมภาษณ์จะถูกนำมาใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่กระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลและการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

สถานที่เก็บข้อมูล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ-นามสกุล.....เพศ.....อายุ.....

2. ประวัติการศึกษา

.....
.....
.....

3. ประวัติการศึกษาดนตรีและผลงานทางด้านดนตรี

.....
.....
.....

4. การศึกษาดนตรีตรีในปัจจุบัน ระดับชั้นที่การศึกษา

.....
.....
.....

***หมายเหตุ** ข้อมูลส่วนตัวแสดงถึงความน่าเชื่อถือและการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

1. นักศึกษาคาดหวังสิ่งใดเมื่อสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีแจ๊สเครื่องมือนอกแซกโซโฟน

.....

.....

.....

2. นักศึกษามีกระบวนการสร้างความรู้ทางวัตถุดิบดนตรี การสร้างประโยควลี อย่างไรเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์

.....

.....

.....

3. อาจารย์จัดลำดับเนื้อหาทางด้านวัตถุดิบทางดนตรี การสร้างประโยควลี ให้นักศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่อาจารย์ได้จัดให้นักศึกษา มีสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์รายวิชาหรือไม่

.....

.....

.....

5. นักศึกษาได้หาวิธีการฝึกซ้อมหรือประยุกต์ใช้กับดนตรีที่ตนเองชอบ เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่อาจารย์ได้สอนในชั้นเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

6. นักศึกษามีการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. นักศึกษาคิดว่าตนเองสามารถนำทักษะความรู้ที่ได้ศึกษามาสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์ได้หรือไม่

.....

.....

.....

8. นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคต่อการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊สอะไรบ้าง

.....

.....

.....

9. นักศึกษาคิดว่าการวัดประเมินผลของอาจารย์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

10. นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรกับการเรียนการสอนทักษะการอิมโพรไวส์แซกโซโฟนแจ๊ส

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธวาทิต เกิดศรี
วุฒิการศึกษา	2556 - 2559 ดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รางวัลที่ได้รับ	การปฏิบัติเครื่องมือเอกแซกโซโฟน การสอนดนตรีระดับชั้นประถมศึกษา การสอนดนตรีระดับชั้นมัธยมศึกษา การสอนวงโยธวาทิต การสอนการรวมวงดนตรี สากล และการเรียบเรียงเสียงประสาน

